

OPPDATERT 28.03.2014

MØTEBOK

Venstres landsmøte

2014

Folk først

venstre

venstre

Innhald:

LM-1	Godkjenning av innkalling og saksliste	Side 5
LM-2	Konstituering	Side 6
LM-3	Godkjenning av dagsorden og program	Side 9
LM-4	Leiars tale og generell politisk debatt	Side 12
LM-5	Årsmelding 2013	Side 13
LM-6	Rekneskap 2013	Side 50
LM-7	Kontingent 2015	Side 51
LM-8	Vedtekter	Side 53
LM-9	LM-tema: Menneskerettar	Side 67
LM-10	Politiske fråsegner	Side 82
LM-11	Innkomne saker	Side 142
LM-12	Tema for LM 2015	Side 143
LM-13	Val	Side 144

Oppdatert 28.3.2014

Landsstyrets innstilling:

- 5

Konstituering

Landsstyrets innstilling:

1 Konstituering

Møtedirigentar

Trine Skei Grande, Eva Kvelland, (leiar for dirigentkorpset), Inge Carlén (nestleiar), Alfred Bjørlo, Guri Melby, Hallstein Bjercke, Mona Haugland Hellesnes, Iselin Nybø, Sveinung Rotevatn

Møtereferantar

Runolv Stegane (leiar for referentkorpset), Kjartan Almenning, Ole Bruseth, Camilla Hille, Tove Hofstad, Ingvild Boe Hornburg, Liselotte Lunde, Geir Olsen, Audun Rødningsby, Pål V.M. Pettersen, Anne Solsvik, Monica Tjelmeland.

Møtesekretærar

Trond Enger (leiar for sekretærkorpset), Kjartan Almenning, Ole Bruseth, Morten A. Hagen, Steinar Haugsvær, Camilla Hille, Tove Hofstad, Ingvild Boe Hornburg, Guri W. Kinneberg, Jan-Christian Kolstø, Paal Kvassheim, Liselotte Lunde, Geir Olsen, Pål V.M. Pettersen, Audun Rødningsby, Anne Solsvik, Runolv Stegane, Thori Sundåshagen, Monica Tjelmeland, Anja Zabelberg.

Tellekorps

Eddy Robertsen (leiar for tellekorpset), Carola Karl Urvik, Atle Rui, Sara Sægrov Ruud, Knut Inge Andersen, Idun Bortne, Øystein Djupvik, Tove Eivindsen, Veronica Moan Myran, Klemet Klemetsen.

Fullmaktsnemnd

Britt Giske Andersen (leiar), Erik Hørluck Berg, Alva Amalie Talsnes Eide.

Protokollsignatarar

Guri Melby, Terje Soløy

Redaksjonsnemnd for LM 2014 (vald av LM 2013):

Terje Breivik	(leiar)	(Hordaland)
Toril Berge		(Oslo)
Jonas Stein		(Troms)
Dag Vige		(Agder)
Anja Berggård Endresen		(Rogaland)
Ulla Nordgarden		(Buskerud)
+ Sindre Horn (representant frå NUV)		
1. vara: André N. Skjelstad (Nord-Trøndelag)		
2. vara: Siri Engesæth (Akershus)		

Konstituering

Landsstyrets innstilling:

2 Forretningsorden

1. Landsmøtet vert leia av møteleiarar som blir valde ved konstitueringa av møtet. Møteleiarane sørgjer for at dei oppsette rammene for debattane vert overhaldne, og har difor høve til å bestemme avgrensa taletid og når «strek» skal settast. Møteleiar kan vere vald blant delegatane, og kan då nytte stemmeretten sin med mindre vara møter.
2. Alle landsstyrets medlemmer og alle delegatar lovleg valt på Venstres fylkesårsmøter eller av Venstres sideorganisasjonar, har tale-, forslags- og stemmerett i samsvar med Venstres vedtekter. Alle Venstres stortingsrepresentantar, generalsekretæren og andre med tillitsverv frå Landsmøtet, har tale- og forslagsrett. Observatørar frå fylkeslaga og inviterte gjester har talerett når det er gjort vedtak om dette i dagsorden eller i kvar einskild sak.
3. Landsmøtedeltakarar med talerett melder seg på talarlista ved tydeleg å vise nummerskilt, eller ved å levere inn særskilt skjema dersom dette vert brukt. Møteleiar kan gje taletid til andre landsmøtedeltakarar i kvar einskild sak. Alle innlegg, bortsett frå møteleiar sine, skal skje frå talarstolen.
4. Møteleiar kan tillate inntil to replikkar til debattinnlegg med påfølgjande svarreplikk. Ein replikk kan maksimum være eitt minutt lang, og skal omhandle siste debattinnlegg. Landsmøtedeltakarar teiknar seg til replikk ved tydeleg å vise nummerskilt saman med eit farga ark. Møteleiar gjev replikk til dei som først ber om det.
5. Alle forslag må leverast skriftleg til møteleiarane, og på eige skjema om slikt finst. Møteleiarane har høve til å be om at alle forslag vert levert elektronisk.
6. Forslag om å utsetje eller oversende ei sak skal handsamast umiddelbart når det vert lagt fram. Møteleiarane har utover dette høve til å bestemme vteringsorden.
7. Vedtak på landsmøtet vert fatta med simpelt fleirtal når anna ikkje er bestemt i Venstres vedtekter. Vedtak skal fattast ved framsyning av delegatskilt. Ved stemmelikskap skal det gjerast ei ny votering. Ved andre gongs stemmelikskap vert innstillinga ståande.
8. Forslag til saker eller politiske fråsegner som kjem inn etter vedtektsfesta fristar (21. februar eller for fråsegner 14. mars) må oppnå 2/3-fleirtal for å kunne realitetshandsamast.
9. Ved personval gjeld følgjande:
 - a) Valkomiteen, dersom valet er førebudd av denne, presenterer først sitt arbeid og si innstilling. Alternative forslag til valkomiteen si innstilling skal settast opp mot ein bestemt person i denne innstillinga. Kandidatane har høve til opp til tre støttetaler kvar, og avgjer sjølve om dei vil nytte ei av desse personleg.
 - b) Dersom det er fleire enn to kandidatar til eitt bestemt verv, må kandidaten ha minimum 50% av røystene for å bli vald. Oppnår ingen av kandidatane 50% av røystene i første valomgang, fell den av kandidatane med færrest røyster ut. Slik

- 108 held ein fram til ein av kandidatane har oppnådd dei naudsynte 50% av
 109 røystene. Ved stemmelikskap skal det gjerast ei ny votering. Ved andre gongs
 110 stemmelikskap vert valet avgjort ved loddtrekking.
- 111 c) Personval skal gjennomførast skriftleg om minst ein av landsmøtedelegatane
 112 krev det.
- 113
- 114 10. Ved handsaming av politiske fråsegner gjeld følgjande:
- 115 a) Ved starten av møtet skal redaksjonsnemnda ha distribuert forslag til antal
 116 fråsegner som skal handsamast, og ei innstilling på innhaldet i desse
 117 fråsegnene, basert på forslag som er levert innan fristen. Frist for å fremje
 118 alternative fråsegner er ved møtestart.
- 119 b) I prioriteringsdebatten vedtek Landsmøtet først talet på fråsegner som skal
 120 handsamast. Alternative forslag til redaksjonsnemndas innstilling må deretter
 121 settast opp mot ei konkret fråsegn i innstillinga, eller på open plass. Dersom det
 122 er fleire enn to alternativ til ein "plass" vert det votert alternativt mellom to og to
 123 forslag. Forslaget som får flest stemmer går vidare til neste voteringsrunde inntil
 124 det står eitt forslag att.
- 125 c) Dersom sentralstyret gjer framlegg om generell politisk fråsegn, vert denne
 126 handsama i plenum.
- 127 d) Alle andre fråsegner vert først handsama i parallellsesjonar. Parallellsesjonane
 128 skal handsame endringsforslaga som er levert innan fristen fastsett i dagsorden,
 129 og kome fram til ei sams innstilling ovanfor plenum. Sesjonane kan løfte enkelte
 130 konfliktrar inn for Landsmøtet i plenum dersom ein ikkje kjem fram til rimeleg
 131 semje. Landsmøtedelegasjonane pliktar å fordele seg jamnt mellom sesjonane,
 132 slik at sesjonane vert representative. Sesjonane vert leia av ein av dei
 133 landsmøtevalde ordstyrarane. Redaksjonsnemnda er også til stades.
- 134 e) Fråsegner som er handsama i parallellsesjonar skal vedtakast i plenum etter at
 135 sesjonane er avslutta. Berre deltakarar i dei einskilde sesjonane kan løfte fram
 136 endringsforslag til votering i plenum. Ordstyrar kan avgjere at det skal setjast ei
 137 grense for maksimalt antal innlegg for og mot kvart endringsforslag som vert
 138 løfta i plenum, og tilsvarende i debatten om heilskapen i fråsegna.
- 139
- 140 11. Ved handsaming av sak om menneskerettar gjeld følgjande:
- 141 a) Ved starten av møtet skal menneskerettsutvalet ha distribuert eit forslag til
 142 dokument om landsmøtetemaet. Frist for å fremje endringsforslag til dette
 143 dokumentet vert fastsett av landsmøtet i dagsorden.
- 144 b) Alle endringsforslag som er levert innan fristen vert først handsama i
 145 parallellsesjonar, tematisk inndelt etter forslag frå menneskesrettsutvalet.
 146 Parallellsesjonane skal kome fram til ei sams innstilling ovanfor plenum.
 147 Sesjonane kan løfte enkelte konfliktrar inn for Landsmøtet i plenum dersom ein
 148 ikkje kjem fram til rimeleg semje. Landsmøtedelegasjonane pliktar å fordele seg
 149 jamnt mellom sesjonane, slik at sesjonane vert representative. Sesjonane vert
 150 leia av ein av dei landsmøtevalde ordstyrarane. Redaksjonsnemnda er også til
 151 stades.
- 152 c) Forslag som er handsama i parallellsesjonar skal vedtakast i plenum etter at
 153 sesjonane er avslutta. Berre deltakarar i dei einskilde sesjonane kan løfte fram
 154 endringsforslag til votering i plenum. Ordstyrar kan avgjere at det skal setjast ei
 155 grense for maksimalt antal innlegg for og mot kvart endringsforslag som vert
 156 løfta i plenum, og tilsvarende i debatten om heilskapen i fråsegna.
- 157
- 158 12. Eventuelle endringar i vedteken forretningsorden krev 2/3-fleirtal.
- 159
- 160

Dagsorden/program

Landsstyrets innstilling:

TORSDAG 03. APRIL

14:00 Lunsj
 15:00 Sentralstyremøte
 17:00 Kaffe
 17:30 Landsstyremøte
 20:30 Middag

FREDAG 04. APRIL

12:00 Lunsj
 12:00 Ny på landsmøtet
 13:00 Opning
 Godkjenning av innkalling og sakliste (LM-1)
 Konstituering (LM-2)
 Godkjenning av dagsorden og program (LM-3)
 Politiske fråsegner (LM-10)
 Presentasjon
 13:45 Pause
 Frist for innlevering av forslag til alternative fråsegner og for endringsforslag til dokument om menneskerettar
 14:00 **Leiars tale (LM-4)**
 Trine Skei Grande, leiar av Venstre
 15:00 Kaffipause med lett mat
 15:15 **Generell politisk debatt (LM-4)**
 17:45 **Politiske fråsegner (LM-10)**
 Prioriteringsdebatt
 18:30 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar (LM-9)**
 Plenumsinnleiing 1: **Rebekka Borsch**, leiar for Venstres menneskerettsutval
 19:00 Middag
 20:00 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar (LM-9)**
 Plenumsinnleiing 2: **Jan Egeland**, generalsekretær i Flyktninghjelpen, tidl. direktør i Human Rights Watch Europe, tidl. visegeneralsekretær i FN
 20:30 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar (LM-9)**
 Arbeid i grupper - bolk 1

Nr	Tema / kapittel	Sted	Innleder(e)
1	Innledning og 1. Menneskerettighetenes status	Landsmøtesalen	Njål Høstmælingen, International Law and Policy Institute. Trine Skei Grande, partileiar
2	3. Tvangsbruk og frihetsberøvelse	Idérommet	Frode Sulland, Advokatforeningen
3	5. MR-fiendtlige regimer	O4	Bjørn Engesland, Den norske Helsingforskomité Sofie Høgestøl, stipendiat
4	7. Personvern og IT	Radisson BLU	Eirik Newth, forfatter, blogger og astrofysiker

22:00 Landsmøteforhandlingane vert avslutta
Frist for innlevering av endringsforslag til fråsegner

LAURDAG 05. APRIL

09:00 **Politiske fråsegner** (LM-10)
Arbeid i grupper - bolk 1

Nr	Tema / kapittel	Sted
1	A. Norge trenger en klimalov og B. Rettferdighet mellom generasjoner	Landsmøtesalen
2	C. Fiskeriressursene tilhører fellesskapet og D. Venstre fordømmer Russlands maktmisbruk	Idérommet
3	E. Kollektivtransport på skinner og F. Krafttak for flere lærlingeplasser	O4

10:30 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar** (LM-9)
Plenumsinnleiing 3: **Ghazi Gheblawi**, forfattar, bloggar, aktivist, Libya
Plenumsinnleiing 4: **Olexandra Matviychuk**, Center for Civil Liberties, Ukraina
Plenumsinnleiing 5: **Sergey Tkachenko**, Committee of Voters, Ukraina

11:30 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar** (LM-9)
Arbeid i grupper - bolk 2

Nr	Tema / kapittel	Sted	Innleder(e)
5	2. Lov og sanksjonsmyndighet	Landsmøtesalen	Kristin Høgdaal, Norsk senter for menneskerettigheter
6	4. Minoriteter og diskriminering	Idérommet	Ervin Kohn, Rune B. Steen, Antirasistisk senter
7	6. Næringsliv og investeringer	O4	Hans Peder Haugen, Diakonhjemmets høgskole Øyvind Eggen, forsker
8	8. Miljø, klima, generasjonsperspektivet 9. Migrasjon og rettigheter	Radisson BLU	Rolf A. Vestvik, Flyktningehjelpen

- 13:00 Lunsj
- 14:00 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar** (LM-9)
Plenumsinnleiing 6: **Michael Ignatieff**, professor ved Harvard Kennedy School, tidl. leiar for Liberal Party of Canada og tidl. *Leader of the Opposition*
- 14:30 **Politiske fråsegner** (LM-10)
Arbeid i grupper - bolk 2

Nr	Tema / kapittel	Sted
1	A. Norge trenger en klimalov og B. Rettferdighet mellom generasjoner	Landsmøtesalen
2	C. Fiskeriressursene tilhører fellesskapet og D. Venstre fordømmer Russlands maktmisbruk	Idérommet
3	E. Kollektivtransport på skinner og F. Krafttak for flere lærlingeplasser	O4

- 16:00 Kaffepause med lett mat
- 16:30 **Val** (LM-13)
- 18:00 Landsmøteforhandlingane vert avslutta
- 19:30 Festmiddag

SØNDAG 06. APRIL

- 09:00 **Politiske fråsegner** (LM-10)
Plenumsdebatt og vedtak
- 10:30 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar** (LM-9)
Plenumsdebatt og vedtak
- 11:30 Kaffipause / utsjekking
- 12:00 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar** (LM-9)
Plenumsinnleiing 7: **Maria Amelie**, forfattar og journalist
- 12:20 **Vedtekter** (LM-8)
- 12:50 **Årsmelding 2013** (LM-5)
Rekneskap 2013 (LM-6)
Kontingent 2015 (LM-7)
Innkomne saker (LM-11)
Tema for LM 2015 (LM-12)
- 13:20 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar** (LM-9)
Plenumsdebatt og vedtak
- 13:50 **Avslutning**
- 14:00 Lunsj og heimreise.

Leiars tale og generell politisk debatt

Etter Trine Skei Grandes tale til landsmøtet vil det først bli gitt taletid til leiar av Norges Unge Venstre, Tord Hustveit, og deretter til leiar av Norges Venstrekvinnelag, Åsta Årøen, og leiar av Noregs Liberale Studentforening, Simen Eriksen.

Sidan blir det generell politisk debatt der alle delegatar kan delta med innlegg og replikkar i samsvar med reglane i forretningsorden.

Dei av landsstyret innstilte ordstyrarane har i eige brev til delegasjonsleiarane bedt om førehandspåmelding til denne debatten, for å sikre at alle delegasjonar får høve til å få ordet.

Leiars tale og den generelle politiske debatten vert overført live på www.venstre.no.

Årsmelding for Venstres Hovedorganisasjon 2013

Denne årsmeldingen gjelder for kalenderåret 2013.

1. LANDSMØTET

Venstres landsmøte 2013 ble holdt på Fornebu 12.-14. april. Det vises til egen landsmøteprotokoll.

2. LANDSSTYRET

2.1. Landsstyrets sammensetting fra LM 2012

Landsstyret består etter LM 2012 av det landsmøtevalgte sentralstyret, åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, fylkeslederne med fylkesnestledere som varamedlemmer, et medlem valgt av Norges Venstrekvinnelag, et medlem valgt av Norges Liberale Studentforbund og to medlemmer valgt av Norges Unge Venstre. Etter landsmøtet i 2012 har landsstyret hatt følgende sammensetting:

Sentralstyret:

Trine Skei Grande	(leder)
Ola Elvestuen	(1. nestleder)
Terje Breivik	(2. nestleder)
Guri Melby	(sentralstyremedlem)
Hans Antonsen	(sentralstyremedlem)
Iselin Nybø	(sentralstyremedlem)
Arne Ivar Mikalsen	(sentralstyremedlem)

Direktevalgte landsstyremedlemmer:

Abid Q. Raja	(1. vara sentralstyret)
Rebekka Borsch	(2. vara sentralstyret)
Alfred Bjørlo	(3. vara sentralstyret)
Trine Noodt	(4. vara sentralstyret)

Odd Einar Dørum

Eva Kvelland

Britt Giske Andersen

Per Magnus Finnanger Sandsmark (permisjon til og med 31.05.2013)

1. vara: Inger Noer (fast møtende i Sandsmarks permisjonstid)	2. vara: Jonas Stein
3. vara: Andre N. Skjelstad	4. vara: Eivind Brenna
5. vara: Julie Andersland	6. vara: Torgeir Fossli
7. vara: Ina Roll Spinnanger	8. vara: Kåre Pettersen
9. vara: Ragnhild Helseth	10. vara: Vigdis Tonning
11. vara: Naomi Ichihara Røkkum	12. vara: Kjell M. Veivåg

Møtende for fylkeslagene i 2013:

Sindre W. Mork og Maria Louise Trenum (Østfold), Solveig Schytz (Akershus), Toril Berge og Andres Bergsaker (Oslo), Sjur Skjævesland og Erik Ringnes (Hedmark), Ketil Kjenseth og Terje Rønning (Oppland), Erik Hørluck Berg (Buskerud), Hilmar Flatabø, Per Martin Berg og Karin Frøyd (Vestfold), Torgeir Fossli og Johan Tønnes Løchstøer (Telemark), Stein Inge Dahn og Pål Koren Andersen (Agder) Kjartan Alexander Lunde (Rogaland), Rolf Nesheim

og Sverre Kleivkås (Hordaland), Marit Barsnes Krogsæter (Sogn og Fjordane), Ragnhild Helseth (Møre og Romsdal), Trond Åm, Jan Frode Hatlen og Tove Eivindsen (Sør-Trøndelag), Karl Meinert Buchholdt (Nord-Trøndelag), Hanna Nora Nilssen og Bjørg Helen Jenssen (Nordland), Øystein Nilsen, Irene Dahl og Jan Fjellstad (Troms) og Tore Holien (Finnmark)

Møtende for Norges Unge Venstre:

Sveinung Rotevatn, Runar B. Mæland, Andreas Skjæret, Ingrid Keenan og Tord Hustveit.

Møtende for Norges Venstrekvinnelag:

Åsta Årøen og Kjersti Almåsvoid.

Møtende for Norges Liberale Studentforbund:

Erlend K. Schjelderup, Eirik Sti og Simen Eriksen.

2.2 Landsstyrets møter

Landsstyret har hatt 7 møter i årsmeldingsperioden, inkludert ett telefonmøte.

1. møte:

Tid: 9. - 10. mars i Kristiansand

Viktige saker:

Innstillinger til Landsmøtet, inkludert innstilling nytt stortingsvalgprogram (LS-06/13), Valgkamp 2013 (LS-07/13) og Kampanje miljø (LS-08/13)

2. møte:

Tid: 11. april på Fornebu

Viktige saker:

Innstillinger til det påfølgende landsmøtet (LS-15/13)

3. møte:

Tid: 14. -15. juni i Oslo

Viktige saker:

Evaluerer LM 2013 med godkjenning av landsmøteprotokoll (LS-23/13), Valgkampen 2013 (LS-22/13), Landsmøtested 2015 (LS-24/13) og Møteplan 2014 (LS-25/13)

4. møte:

Tid: 15. september (telefonmøte)

Viktige saker:

Valgresultatet og forhandlinger.

5. møte:

Tid: 25. september i Oslo

Viktige saker:

Sonderinger om mulig regjeringssamarbeid.

6. møte:

Tid: 18. - 19. oktober i Oslo

Viktige saker:

Valgresultatet (LS-37/13), Organisasjonsutvikling 2014 (LS-39/13), Landsstyremøtet juni 2014 (LS-41/13), Listestilling 2015 (LS-42/13) og Årsmøte VO (LS-44/13)

7. møte :

Tid: 7. - 8. desember i Oslo

Viktige saker:

Valgkampevaluering (LS-52/13, Handlingsplan 2014 (LS-53/13, Budsjett 2014 (LS-54/13), Listestilling 2015 (LS-55/13) og Vedtektsendring medlemskontingent (LS-56/13)

2.3 Landsstyrets politiske uttalelser

Vedtatt av landsstyret 9. - 10. mars

Uttalelse 1:

Venstre vil ha kvalitetsløft i barnehagen

Barnehagene utgjør en viktig del av mange familiers hverdag. Nesten 300 000 barn mellom 1-5 år går hver eneste dag i norske barnehager. Det siste tiårets kraftige satsing på utbygging av barnehageplasser har vært et viktig og riktig grep. Utbyggingen av barnehageplasser har imidlertid gått på bekostning av å sikre innhold og kvalitet i barnehagene.

Dyktige fagfolk skaper den gode barnehagen der barn stimuleres til utvikling av sosiale ferdigheter, glede og læring. Barn skal trives og være trygge, og foreldre skal kunne stole på at deres barn blir ivaretatt på den aller beste måte i barnehagen.

Vi mangler rundt seks tusen pedagoger i norske barnehager. Det aller viktigste man kan gjøre er derfor å bidra til et kraftig rekrutterings- og kompetanseløft i barnehagene. Dette innebærer å sørge for økt rekruttering av utdannede barnehagelærere og andre medarbeidere med relevant fagkompetanse, samtidig som alle ansatte i barnehagene får gode muligheter for etter- og videreutdanning. Dette må være prioritet nummer én på barnehaqefeltet i kommende budsjettbehandlinger.

Venstre støtter hovedtrekkene om barnehagekvalitet i NOU 2012:1 Til barnas beste (Øie-utvalget), og mener at denne utredningen bør legges til grunn for utviklingen av fremtidens barnehage. Særlig viktig er det at bestemmelsene i en ny barnehagelov ettertrykkelig tar utgangspunkt i «barnets beste».

Venstre vil særlig understreke at det er nødvendig med tydeligere regler for voksnetthet og antall pedagoger. Venstre vil pålegge kommunene å utarbeide og vedta lokale bemanningsnormer. Videre har Venstre som mål at minst 50 prosent av de ansatte i barnehagene skal ha relevant utdanning, og at det ikke skal gis varig dispensasjon fra utdanningskrav. Per i dag er vi imidlertid langt unna å nå målene skisserte av Øie-utvalget, blant annet fordi en ny bemanningsnorm vil øke dagens pedagogunderskudd med ytterligere åtte tusen pedagoger. Det er derfor nødvendig med en forpliktende opptrappingsplan. Dette må gjøres i nært samarbeid med kommunesektoren og andre aktører på barnehaqefeltet.

Venstre vil:

- Ha et kvalitetsløft som hovedprioritering i barnehagepolitikken
- Øke antall studieplasser for barnehagelærere
- Sikre et større antall etter- og videreutdanningsplasser for ansatte i barnehagesektoren
- Legge til rette for at førskolelærere kan ta videreutdanning på høyere nivå
- Styrke barnehagerelatert forskning
- Opprette et særskilt kvalifiseringsprogram for ufaglærte barnehageansatte
- Forsterke rekrutteringskampanjer rettet mot barnehagelærere og andre relevante yrkesgrupper

- Pålegge kommunene å utarbeide og vedta lokale bemanningsnormer.
- Fjerne den urimelige forskjellsbehandling av private og kommunale barnehager gjennom å sikre likebehandling i finansieringssystemet.
- Innføre maksimaltid for barns opphold i barnehagen.

Uttalelse 2:

Prioriter studentvelferd og studiekvalitet

Å satsa på studentar er å investera i morgondagens kunnskapssamfunn. Venstre meiner målet ikkje må vera at flest mogleg studerer, men at dei som studerer får ei best mogleg utdanning. For å få til dette trengst eit løft for studentvelferd og studiekvalitet.

6 av 10 studentar arbeider ved sidan av studia, og arbeidsinntekter utgjer i dag ein større del av studentane si disponible inntekt enn studielånet. Over halvparten får også økonomisk støtte frå familien. Dette har bidratt til at færre studentar enn tidlegare oppgir å ha vanskar med å klara seg økonomisk, men det gjer også at ein må ha hatt ein god porsjon flaks for å ta seg godt gjennom studia. Venstre meiner det trengst eit løft for studentvelferda, særleg retta mot dei som treng det mest.

Regjeringa si satsing på nye studentbustader er mangelfull. Det oppretta meir enn tre gonger så mange studieplassar som det er gitt tilskot til studentbustader, og den statlege tilskotsdelen av byggjekostnaden for nye studentbustader gått ned frå omlag 60% i 2005 til 35% i dag. Størstedelen av kostnadene ved nye studentbustader er altså flytta over til studentane sjølve.

Studentar med dårleg helse er den gruppa som har størst vanskar med å betala laupande utgifter. Tiltak som skjermar studentar for høge helseutgifter er difor ein målretta måte å betra situasjonen for dei studentane som treng det mest. Venstre meiner at studentar bør få høve til å ha fastlege både på heimstaden og studiestaden, slik at det blir enklare for fleire å ta i bruk helsetilbodet på studiestaden.

Ei anna stor utfordring i dag er etterslepet på vedlikehald av bygningsmassen til universiteta og høgskulane, som utgjer det fysiske læringsmiljøet til studentane og arbeidsmiljøet til dei tilsette. Dette utgjer fleire milliardar ved dei største læreseta. Om ikkje ein større del av dette etterslepet blir tatt igjen dei komande åra, vil dette over tid ramma både studie- og forskningskvaliteten.

Studentane har mindre kontakt med faglærarane og får færre faglege tilbakemeldingar på studentoppgåver nå enn i 2005. Mindre oppfølging og fagleg kontakt mellom studentar og tilsette kan tyda på at auka i studentmassen har gått ut over studiekvaliteten. Måla med Kvalitetsreforma om å heva av studiekvaliteten er ikkje nådd, og særleg er det fagleg tilbakemelding det skortar på. Venstre meiner den komande evalueringa av Kvalitetsreforma må munna ut i at finansieringsordninga for læreseta blir endra slik at det ikkje taper seg å satsa på god undervisning.

I dag er den samla studiestøtta ein får frå Lånekassen 1% lågare enn i 2005, justert for prisauke. Prisjusteringa tar derimot ikkje høgd for den store auka i bustadprisane i same periode. Tar ein med i rekninga at det er blitt mykje dyrare å bu, er studiestøtta reelt sett blitt redusert. Heller enn prisjustering meiner Venstre at støttenivået bør knytast til grunnbeløpet i folketrygda (G), som normalt aukar meir enn konsumprisindeksen. På sikt bør støtta opp til 1,5 G ved at låndelen blir auka. Slik situasjonen er i dag meiner likevel Venstre at fleire billige studentbustader og betre studiekvalitet er viktigare enn ei stor auke i studiestøtta.

Venstre meiner at studentane sjølve bør ha fridom til å velja om dei skal få studielånet utbetalt over 10, 11 eller 12 månader, eller om dei ønskjer å få lånet for heile semesteret utbetalt på éin gong.

Venstre går ikkje med på ei utvikling der fleire og fleire får studera medan rammene rundt studia blir dårlegare og dårlegare. Me ønskjer difor:

- Minst 2000 nye studentbustader kvart år
- At kostnadstaket for studentbustader blir fjerna
- At staten finansierer 50% av byggjekostnadene for nye studentbustader i form av tilskot
- At universitet og høgskular får særskilte tilskot til å halda bygningane sine ved like
- Ei betre og meir fleksibel studiestøtte
- Sterkare oppmuntring til å satsa på betre studiekvalitet, særleg på bachelornivå
- At det ikkje blir oppretta fleire nye studieplassar årleg enn at studiekvaliteten, læringsmiljøet og bustadsituasjonen for studentane kan oppretthaldast og betrast
- Auke inntektsgrensa i Statens lånekaske for utdanning

Vedtatt av landsstyret 14.-15. juni

Uttalelse 3:

Skogsnæringen er en del av klimaløsningen

Venstre mener at skogressursene er en viktig forutsetning for at Norge skal kunne bli et klimavennlig samfunn. Norsk skognæring både kan og bør få en større rolle når det gjelder produksjon av klimavennlige produkter. Norge trenger industri og næringsvirksomhet utenom oljeindustrien, og skog er en fornybar ressurs med stort potensial som vi per i dag ikke utnytter målrettet nok. Løsningen ligger i å dreie industriens produksjon over til å bli mer mangfoldig, mer bærekraftige og klimavennlig, noe som vil sikre skogsnæringens fremtid.

Mulighetene ligger i nye markeder, innovasjon og nyskaping på produksiden. Gjennom nye produksjonsprosesser vil trevirke med tiden kunne erstatte fossilt karbon som råstoff for de fleste vanlige oljebaserte produkter. Borregaards produksjon av spesialcellulose, lignin, vanillin, bioetanol og kjemikalier for farmasøytisk industri er et godt eksempel på dette. Økt bruk av tre som bygge- og konstruksjonsmateriale kan kutte klimagassutslipp ved å erstatte betong og stål. I tillegg kan tre være viktig for å binde og lagre karbon i bygg og konstruksjoner. Venstre vil være pådriver for at det etableres et Norwegian Centres of Expertise (NCE) innen trebasert materialteknologi.

I tillegg til fremstilling av nye produkter, bør mer ubrukt skogsvirke (greiner og topper - GROT) utnyttes til direkte energiproduksjon som biovarme eller via biogass. En årlig tilvekst på 25 mill m³ og et nåværende årlig uttak på 10 mill m³ vitner om et betydelig potensial for økt energiproduksjon. Venstre gir full støtte til en nasjonal strategi for produksjon av biogass og vil ha en storstilt satsing både på store industrielle anlegg og mindre gårdsbaserte anlegg. Innen 2020 vil Venstre at 30 prosent av husdyrgjødsel og GROT skal gå til biogass. Venstre vil forby fossil oppvarming i offentlige bygg fra 2018 og i alle bygg fra 2020.

Skogsnæringen må stimuleres gjennom skatteomlegginger, investeringsstøtte og forskning. Venstre vil opprette et statlig investeringselskap «Klimatek» som skal investere i klimateknologi, klimagründere, og miljøriktig omstilling av næringsliv. For skog- og treindustrien vil dette være et langt bedre virkemiddel en «hvilende» kapital i Investinor.

Venstres grønne skattereform vil være et godt bidrag til et mer aktivt skogbruk. Vi vil innføre

et gjennomgående avgiftssystem på all forurensing, opprette flere miljødifferensierte satser, fjerne arveavgiften, redusere og på sikt fjerne formuesskatten og gjeninnføre aksjerabatt ved formuesberegning.

For å styrke det aktive skogbruket og den industrielle kapasiteten er det viktig å fornye strukturen på skognæringa. Om lag 70 prosent av norske skogeiendommer har i dag under 500 daa produktivt skogareal. Venstre vil fjerne både odelsretten og delingsforbudet i jordloven for å skape mer bærekraftige enheter og mer aktive eiere. Vi kan ikke ha et landbruk der nesten halvparten av jorda er leiejord og halvparten av skogen ikke drives.

Transportkapasitet er viktig for å få tømmeret fram til foredling. Venstre vil ha mer transport av tømmer fra vei til jernbane. Venstres storstilte satsing på tog og jernbane vil være viktig i de fylkene hvor skogbruket har størst avvikning og mest industri. Lange kryssningsspor og omlastingsterminaler er viktige tiltak for økt kapasitet.

Venstre vil:

- Utarbeide en energimelding, som sikrer hensyn til klima, forsyningssikkerhet og verdiskaping.
- Støtte opp under omstilling i skogindustrien som går i retning av mer bærekraftig og helhetlig utnyttelse av hele treet.
- Forsterke forskning på og utvikling av klimavennlig produkter basert på trevirke.
- Øke bevilgningene til forskning for nye anvendelsesområder for biomasse.
- Styrke SkatteFUNN-ordningen.
- Styrke Enovas støtteordninger for bioenergi og biogass.
- Øke investeringsstøtten til bygging av biogassanlegg, både industrielle anlegg og gårdsanlegg.
- Arbeide for økt bruk av trelast og bioenergi på nasjonalt plan.
- Forenkle mulighetene for bygging av bio-varmeanlegg som tilleggsnæring på landbrukseiendommer finansiert med egen tømmerkapital.
- Øke bevilgningene til ny teknologi for å fremme 2. generasjons biodrivstoff.
- Øke omsetningspåbudet for biodrivstoff til 10 prosent innen 2020.
- Åpne for aksjeselskapsmodellen som driftsform i skogbruket.
- Myke opp konsesjonsbestemmelsene for skogeiendom.
- Tilby offentlig eid erstatningsskog i forbindelse med vern og arrondering.
- Legge til rette for økt tømmertransport på jernbane, som vil gi reduserte utslipp av CO2.
- Innføre en langsiktig målsetting om at modulvogntog med lengde opptil 25 m og totalvekt på inntil 60 tonn skal kunne brukes på de strekninger på stamveinettet hvor det er dimensjonert for slik transport.

Uttalelse 4:

Stopp den amerikanske overvåkning av norske borgere!

Venstres landsstyre mener det nylig avdekkede overvåkningsprogrammet PRISM i USA er en alvorlig trussel mot personvernet. Norge må reagere kraftig på denne massive overvåkningen av norske borgere. Venstre vil innføre digitale borgerrettigheter og ber regjeringen ta initiativ til en avtale om felles internasjonale regler om eierskap, utveksling og regulering av digital informasjon.

PRISM er et amerikansk overvåkningsprogram som gir amerikanske myndigheter direkte tilgang til kommunikasjon og data fra enkeltpersoner som er lagret hos selskaper som Apple, Google, Facebook, Microsoft, Skype og Yahoo!.

Amerikansk lovgivning setter ingen begrensninger på overvåkning av personer som oppholder seg utenfor USA. Amerikanske myndigheter har reagert på avdekkingen av PRISM med å påpeke at programmet er rettet mot utlendinger. Det betyr at NSA har

ubegrenset tilgang til å overvåke norske borgere. Denne massive, ubegrensede og ukontrollerte overvåkningen skaper en enorm risiko for misbruk.

Venstre mener kampen mot PRISM må skje på to fronter, gjennom reaksjoner mot amerikanske myndigheter og et felles internasjonalt regelverk som sikrer grunnleggende personverninteresser. Et levende demokrati forutsetter en fri meningsutveksling. PRISM og tilsvarende overvåkningsprogram vil kunne medføre det motsatte og dermed være direkte skadelig for demokratiet.

Mange brukere av sosiale medier og andre tjenester på internett, er opptatt av at lagret informasjon om dem ikke misbrukes. Land med strenge personvernregler kan derfor være attraktive etableringssteder for selskaper som er opptatt av brukernes tillit. Venstre vil arbeide for at regelverket for Norge og EØS-området er godt nok til å skape grunnlag for denne tilliten.

Venstre vil være en strek forsvarer av grunnleggende rettigheter på nettet som beskyttelse av personopplysninger, ytringsfrihet, organisasjonsfrihet, pressefrihet og politisk handlingsfrihet.

Vedtatt av landsstyret 18.-19. oktober

Uttalelse 5:

Muligheter for alle

Mange opplever å bli forskjellsbehandlet på bakgrunn av sin seksuelle orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. For et liberalt parti som Venstre er dette uakseptabelt.

Anti-diskrimineringsarbeid

Om lag halvparten av 17-åringer har opplevd å bli kalt "homo" som skjellsord, mange homofile opplever mobbing på arbeidsplassen. Seksualisert mobbing har blitt et stort problem som må motvirkes med kunnskap. For å bekjempe diskriminering og trakassering på bakgrunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, må myndighetene ha et godt samarbeid med de frivillige organisasjonene som jobber med LHBT-spørsmål blant unge og i arbeidslivet.

Seksualundervisningen

Det er nødvendig at ungdom får nødvendig kunnskap på et tidlig tidspunkt. Venstre vil ha 1000 nye helsesøstre i skolen, samt flere helsestasjoner. Flere helsesøstre vil også føre til at ungdom har et sted å henvende seg når de har spørsmål, fordi ikke alt er like greit å ta opp i en klassesituasjon. Skolene bør i stor grad få utforme undervisningen sin selv, men Venstre mener at alle elever skal få en god seksualundervisning fra helsesøstre eller andre fagpersoner.

Skolen skal være et sted for kunnskap, og elevene bør få lære å se kritisk på samfunnets normer samtidig som man lærer om seksualitet. I den sammenheng er det naturlig at det snakkes åpent om seksualitet og kjønn. En identitetsundervisning eller en undervisning om kjønn og seksualitet på lik linje som en seksualundervisning kan skape det riktige skillet mellom sex og identitet.

Hatkriminalitet og helse

Homofile, lesbiske, bifile og transpersoner utsettes for alvorlig kriminalitet på bakgrunn av hvordan de ser ut eller hvem de leier hender med på gata. Undersøkelser fra Sverige viste

at størstedelen av vold mot personer som definerer seg som LHBT (lesbiske, homofile, bifile og transpersoner) ble utført av unge menn som handler alene på impuls. Hatkriminalitet er helt uakseptabelt, og Venstre mener at politimyndighetene må ha økt fokus på hatmotivert vold og trakassering.

Mange flere lesbiske og homofile har adskillig dårligere helse enn resten av befolkningen. Rusmisbruk er en av de viktigste risikofaktorene når det gjelder voldsproblematikk, selvmord og det å praktisere usikker sex. Venstre vil opprette og videreføre helsestasjonene og Rådgivningstjenestene for lesbiske, homofile og bifile og støtte flere rusfrie organisasjoner og arenaer for personer som definerer seg som LHBT.

Transpersoner

Venstre mener at det ikke er individene som skal tilpasse seg systemet, men systemet som skal tilpasse seg individet. Rikshospitalet har i dag monopol i Norge på behandling av transpersoner, men kvaliteten på de medisinske vurderingene til Seksjon for transseksualisme er omstridte, da seksjonen ikke følger International Standards of Care og forpliktelser på vesentlige punkter. Venstre mener at transpersoner skal ha lik mulighet til uavhengig vurdering som andre pasientgrupper i Norge, primært gjennom avtaler med Sverige og Danmark.

Full behandling medfører sterilitet, og er et krav for å skifte juridisk kjønn. For transpersoner er det ikke nødvendigvis samsvar mellom biologisk kjønn og de kjønnene man identifiserer seg med og ønsker å uttrykke seg som. Venstre mener individene må bli respektert og at innføring av en tredje kjønnskategori imøtekommer dette.

Venstre vil:

- ha et godt samarbeid med de frivillige organisasjonene som jobber med LHBT-spørsmål
- ansette 1000 nye helsesøstre i skolen og flere helsestasjoner
- sørge for en solid undervisning om kjønn, seksuell orientering og sex.
- prioritere etterforskning og registrering av hatkriminalitet
- tillate endret juridisk kjønn uten krav om behandling og innføre en tredje kjønnskategori
- opprette og videreføre nødvendige helsestasjoner og rådgivningstjener
- oppheve monopolet på vurdering transpersoner og kreve at vurderingen skal følge internasjonale standarder.

Uttalelse 6:

Ingen frihandel uten frihet

Den avtroppende regjeringen etterlater seg en nesten ferdigforhandlet frihandelsavtale med Hviterussland – Europas siste diktatur. Venstre mener den nye regjeringen nå må signalisere at det er uaktuelt å inngå en slik avtale inntil vi ser reelle bedringer i menneskerettighetssituasjonen i Hviterussland.

Nylig startet den siste forhandlingsrunden om en frihandelsavtale mellom EFTA-landene Island, Liechtenstein, Sveits og Norge og tollunionen mellom Russland, Kasakhstan og Hviterussland. Mye tyder på at forhandlingene er kommet så langt at Norge potensielt vil kunne inngå en frihandelsavtale som omfatter Hviterussland allerede i 2014.

Menneskerettighetsbrudd

I Hviterussland foregår det omfattende menneskerettighetsbrudd, storstilt overvåking av befolkningen og vilkårlig fengsling. Den politiske opposisjonen og sivilsamfunnet er under massivt press, og mediene kontrolleres i stor grad av staten. "I Hviterussland blir sivilsamfunnet kneblet av et undertrykkende regime som ikke tolererer noen form for kritikk",

konkluderte Amnesty International i en rapport tidligere i år.

Dersom Norge inngår en frihandelsavtale med Hviterussland innebærer det derfor å gi direkte støtte til president Lukasjenkos brutale og illegitime regime. Mer enn 80 prosent av den økonomiske aktiviteten i Hviterussland eies og styres av staten. Avtalen kan svekke de sivile og opposisjonelle kreftene i landet som arbeider for å fremme en demokratisk utvikling. Av denne grunn har EU avvist å diskutere en slik avtale og dessuten innført en rekke økonomiske sanksjoner mot Hviterussland, sanksjoner også Norge har sluttet seg til.

Avvise frihandelsavtale

En frihandelsavtale vil også omfatte Kazakhstan. I likhet med Hviterussland er menneskerettssituasjonen i Kazakhstan svært alvorlig. Regimet mangler respekt for grunnleggende menneskerettigheter.

Regjeringsskiftet gir anledning til å stanse de videre forhandlingene inntil vi ser reelle bedringer i menneskerettighetssituasjonen og demokratiutvikling i Hviterussland. Å avvise en frihandelsavtale nå vil sende et signal om at Norge etter Stoltenberg-regjeringen ikke ønsker å belønne autoritære regimer gjennom handelsavtaler.

Vedtatt av landsstyret 7.-8. desember

Uttalelse 7:

Nei til svekkelse av personvernet i helselovgivningen

Den rødgrønne regjeringen la i juni fram et forslag til ny helseregisterlov og ny pasientjournallov der målet er å legge til rette for digitalisering og samordning innenfor viktige områder i helsevesenet.

Venstre støtter opp om et ønske om bedre, effektive og samordnede tjenester i helsesektoren bl.a. gjennom digitalisering. Dette kan bidra til at man kan styrke helsetilbudet til enkeltpasienter samtidig som man legger bedre til rette for medisinsk forskning. I denne sammenheng er det viktig at personvern og hensynet til enkeltpersoners rettigheter sikres på en god måte – blant annet på områder som eierskap og tilgang til egne helseopplysninger og en klar rett til å avgi samtykke om forskning på ens eget biologiske materiale. Det er også viktig å avgrense ansattes tilgang til pasientopplysninger

I den rødgrønnes regjeringens forslag legges det opp til en betydelig svekking av personvernet. Man går bort i fra prinsippet om at opprettelsen av nye helseregistre skal forankres i Stortinget og flytter nå denne fullmakten til regjeringsapparatet. Det gis samtidig få konkrete garantier som sikrer at dagens personvernprinsipper vil bli ivaretatt med de nye fullmaktene som delegeres. Tidligere vedtatte mål om pseudonymiserte helseregistre blir ikke ivaretatt. Videre er forslagene en videreføring av en urovekkende trend der hensynet til enkeltmennesket og personvern stadig tillegges mindre vekt og må vike til fordel for forsknings- og forvaltningsinteresser.

Bioteknologinemnda og Statens helsetilsyn har i sin høringsuttalelse uttrykt sterk skepsis til endringene. Venstre støtter Bioteknologinemndas bekymringer. Helseregisterloven og pasientjournalloven skal ha langt sterkere personverngarantier enn det som er tilfelle i den rødgrønne regjeringens forslag. Opprettelse av helseregistre skal fortsatt være forankret etter vedtak i Stortinget og bruken av pseudonymiserte helseregistre må være normen framfor unntaket. Pasienters rett til reelt og informert samtykke og rett til å kunne trekke tilbake sitt samtykke, må ivaretas på en tydelig måte i eventuelle lovendringer.

Uttalelse 8**Venstre krever nasjonal plan for klimatilpasning**

Norge henger etter når det gjelder arbeidet med klimatilpasning. Venstre mener at det haster med å styrke innsatsen, både nasjonalt, i kommunene og gjennom større overvåknings- og forskningsinnsats.

Ekstreme nedbørsmengder som følge av global oppvarming vil bli en stor utfordring i Norge i årene som kommer. Mange plasser i Norge er utsatt for flom og ras. Likevel finnes verken nasjonal strategi eller handlingsplan for klimatilpasning, og vi har en uklar ansvarsfordeling mellom stat og kommune. Dette fører til ansvarspulverisering mellom lokale og nasjonale forvaltningsnivåer og til tilfeldig utbygging av flom- og rassikring.

4 av 10 kommuner er generelt for dårlig forberedt på klimatilpasning og økt beredskap. Særlig mindre kommuner sliter med å ta tak i de utfordringene som klimaendringene representerer. Venstre krever å få på plass nasjonale retningslinjer for hvordan klimaendringer, overvann, stigende havnivå, flom og ras skal håndteres på ulike samfunnsområder og forvaltningsnivåer. Vi trenger tiltak som reduserer sårbarheten, og vi må få en handlingsplan for hvordan vi kan styrke samordningen, planleggings- og gjennomføringskapasiteten hos beredskapsstyrkene. Klimatilpasning må inngå i prosesser som blant annet arealplanlegging, boligbygging, og sikring mot overvann, ras og flom. Det krever også at lokale myndigheter sier nei til utbygging av attraktive, men klimafarlige tomter.

Både Miljøvern-, Olje- og energi- og Justisdepartementet samt Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Miljødirektoratet, Vassdragsdirektoratet, fylkeskommunene og kommunene har per i dag ansvar for klimatilpasninger i Norge. Venstre mener at sentrale myndigheter må ta klarere ansvar for regel- og planverk og samordne og følge opp dette arbeidet.

Venstre vil at:

- Regjeringen forserer arbeidet med en statlige retningslinjer for hvordan klimatilpasning skal håndteres på ulike samfunnsområder.
- Det nasjonale koordinerings- og oppfølgingsansvaret avklares så raskt som mulig.
- Klimatilpasning integreres i nasjonale planer og strategier for katastrofebygging, beredskap, utvikling og ved å sikre klimaservice ressurser til å aktivt bidra med kunnskap om klimaendringer og hvordan kommune og forvaltning kan håndtere disse..
- Kunnskapsgrunnlaget for klimatilpasning styrkes gjennom økt overvåking av klimaendringene og fortsatt opptrapping av klimaforskningen.
- Regjeringen oppretter økonomiske intensiver for kommuner for å sikre tekniske anlegg, infrastruktur og arealplanlegging mot klimaskader. Kommuner som ikke setter i gang tiltak må ta en mye større del av regningen selv.
- Den faglige kompetansen i kommunene rundt klimatilpasning og arealplanlegging styrkes.
- Kommunene må stanse utbygging på utsatte arealer og få plikt til å skaffe sikre erstatningsarealer der det er uforsvarlig å bygge opp på samme sted etter en katastrofe.
- Naturskadefondet vurderes økt som følge av hyppigere ekstremværhendelser.

Uttalelse 9:**Landbruksforskningen må tilpasses landbruket**

Venstre mener at landbruket trenger sterke forskningsmiljøer som ivaretar ulikhetene i klima og vekstsesong. Derfor vil Venstre opprettholde en desentralisert struktur i Bioforsk.

Bioforsk er et statlig forskningsinstitutt med 14 ulike enheter utover landet som er spesialisert innen ulike landbruksgrener og tilpasset ulike klimatiske og geografiske forhold. Til grunn for Bioforsks forskning må bærekraftig ressursbruk være en grunnleggende premiss.

Innovasjon, forskning og nyskaping er grunnleggende forutsetninger for å kunne møte de utfordringer landbruket står overfor. Landbruket er under stadig omstilling med utfordringer knyttet til effektivisering og omstilling, men også muligheter som vil ha stor innvirkning på samfunnsutviklingen i mange av våre regioner.

Erfaring viser at regioner med sterke kompetansemiljøer som kan samarbeide nært og kontinuerlig med næringsaktører og forvaltningsapparat, er vinnerne med hensyn til næringsutvikling og befolkningsutvikling.

Bioforsk som forskningsinstitutt med lokalisering i alle landsdeler, spiller i så måte en svært viktig regional rolle med henblikk på forskningsbasert innovasjon innen landbruk i de regionene de holder til. Det er også viktig at de regionale miljøene i Bioforsk knytter kontakter mot Fylkesmannen og andre regionale myndigheter.

Venstre vil:

- Bevare Bioforsk sin desentraliserte struktur
- Styrke forskningen på hvordan landbruket kan bli mer bærekraftig og tilpasset klimaendringer

3. SENTRALSTYRET

3.1 Sentralstyrets sammensetting

Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire varamedlemmer (som også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmer) valgt av landsmøtet. I tillegg suppleres sentralstyret med lederne (eller deres stedfortredere) fra Norges Unge Venstre og Norges Venstrekvinnevalg. Medlemmer:

Trine Skei Grande	(leder)
Ola Elvestuen	(1. nestleder)
Terje Breivik	(2. nestleder)
Guri Melby	(sentralstyremedlem)
Hans Antonsen	(sentralstyremedlem)
Iselin Nybø	(sentralstyremedlem)
Arne Ivar Mikalsen	(sentralstyremedlem)

1. vara: Abid Q. Raja	2. vara: Rebekka Borsch
3. vara: Alfred Bjørlo	4. vara: Trine Noodt

Fra sideorganisasjonene har følgende møtt:

Sveinung Rotevatn, Runar Mæland og Tord Hustveit (NUV), Åsta Årøen og Liv Irene Haug NVK.

3.2 Sentralstyrets møter

Sentralstyret har hatt 10 møter i årsmeldingsperioden.

Sentralstyret har hatt løpende ansvar for å implementere valgkampstrategien fram mot valget i 2013. Utforming av valgkampbudsjett, politisk profil og skoleringsopplegg har vært strategiske tema på mange av møtene. Arbeid med kommunikasjonsstrategi har også vært et prioritert arbeidsområde.

Utover dette har sentralstyret lagt grunnlaget for presseinitiativ i den korte valgkampen rundt teamene valgkampåpning, skolestart, skap verdier, ta grønne valg og barnefattigdom.

I etterkant av valget har valgkampevaluering og handlingsplan og budsjett for 2014 vært viktige saker for sentralstyret. Sentralstyret har også satt i gang arbeidet med landsmøtetemaet om menneskerettigheter.

Sentralstyret har iverksatt flere politiske prosesser, utarbeidet notater og diskutert saker som har blitt sendt videre til enten stortingsgruppa eller landsstyret.

3.3 Sentralstyrets politiske uttalelser

Vedtatt av sentralstyret 25.-27. januar

Uttalelse 1:

Sivil innsats hjelper Mali best

Venstre mener Norge må engasjere seg aktivt i den internasjonale innsatsen for å hindre at de ekstreme islamistiske kreftene biter seg fast i Nord-Mali. Venstre vil ikke utelukke en framtidig norsk militær innsats for bedre å beskytte en krigsherjet befolkning. Men et sterkt og konsekvent sivilt engasjement vil være nøkkelen for å stabilisere Mali.

Erfaringene fra Afghanistan tilsier at militær støtte alene i lengden ikke løser konflikten og skaper fred, men kun gir effekt sammen med støtte til oppbygging av det sivile samfunn.

Velger man militær innsats, bør freds- og kapasitetsoppbygging stå sentralt, og sivilt og militært engasjement må samordnes nøye.

Norge har mye kunnskap om Mali, især Nord-Mali og Mopti-regionen, ikke minst fra fredsarbeidet under borgerkrigen 1992-1996 i nord. Denne kompetansen på folkelig deltagelse i Nord-Mali spesielt hos frivillige aktører på bistands- og utviklingssiden bør Norge nå bruke i sitt engasjement for Mali.

Venstre mener at Norge må legge som en forutsetning for militær støtte at demokratiet i Mali gjenopprettes, og det gjennomføres frie valg. Militær støtte bør primært gå til opplæring av Ecowas og soldater fra andre afrikanske land i både militære spørsmål og menneskerettigheter.

Økt lokalt selvstyre og kanalisering av ressurser til lokale myndigheter er en forutsetning for å gjenoppbygge et fungerende samfunn. Økonomisk støtte til utdanning og til arbeid mot fattigdom kan motivere lokalbefolkning og politikere til igjen å få tro på demokrati og det sivile samfunn. Dessuten bør internasjonal støtte gå til opplæring og oppbygging av demokratiske, ikke-etniske partiorganisasjoner.

Vedtatt av sentralstyret 8. mars

Uttalelse 2:

Norge må jobbe aktivt mot kjønnsbasert vold

Vold mot kvinner må bekjempes internasjonalt. Venstre utfordrer Regjeringen til å spille en mer aktiv rolle i den internasjonale kampen mot kjønnsbasert vold:

En av tre kvinner i verden vil i løpet av livet bli slått, voldtatt eller på annen måte bli mishandlet. Årets møte i FNs kvinnekommisjon 4.-15. mars handler om Vold mot kvinner. Det blåser en sterk vind mot likestilling over kloden, og dette arbeidet i FN møter store utfordringer. Det gir også norske myndigheter et ekstra ansvar. Venstre krevet at den norske Regjeringen kommer mer aktivt på banen, spesielt i det internasjonale arbeidet.

Ifølge Verdensbanken forårsaker kjønnsbasert vold like mye død og helseproblemer for kvinner mellom 15 og 44 år som kreft. De som overlever seksualisert vold, får ofte permanente fysiske og psykiske skader. I noen kulturer anses voldtekts ofre å være uegnet for ekteskap. Sosiale stigma fører til utstøtelse fra familie og partnere. Mange kvinner blir atskilt fra barna og blir tvunget til å flytte fra hjemstedet.

Kjønnsbasert vold er et problem også i Norge, hvor mer enn hver fjerde kvinne oppgir at de har blitt utsatt for vold i nåværende eller tidligere forhold. Nesten hver tiende kvinne oppgir å ha vært utsatt for livstruende vold, og nær hver tiende kvinne har vært utsatt for voldtekt (NIBR 2005).

Kvinnens rettigheter, likestilling og vold henger sammen. Alle former for overgrep, hinder for deltakelse i politikk og samfunnsliv, vold i nære relasjoner til voldtekter som våpen i krig, bygger på et menneskesyn som diskriminerer mellom kjønn. Venstre mener dette er grunnleggende brudd på menneskerettigheter.

Å bekjempe kjønnsbasert vold krever dyp sosial endring. Dette er vanskelig, men ikke umulig. Første steg er å nekte ethvert samfunn retten til å si at vold mot kvinner er «en del av kulturen». Det finnes like lite en kulturell begrunnelse for vold mot kvinner som for slaveri og folkemord. Men det krever solid og målrettet innsats, og at stater og hele samfunn spiller på lag. Både nasjonalt og internasjonalt.

Venstre mener regjeringen må:

- Være en aktiv politisk bidragsyter i FN- fora og andre internasjonale organisasjoner, i en tid hvor den politiske motstanden mot kvinners rettigheter og likestilling blir stadig sterkere.
- Sette temaet på dagsorden i møte med alle statsledere og politikere i andre land
- Støtte grasrotbevegelser og sivilsamfunnsorganisasjoner i arbeidet mot kjønnsbasert vold, både nasjonalt og internasjonalt.
- Følge opp Voldtektsutvalgets anbefalinger om blant annet opprettelse av en spesialisert enhet i Politiet mot seksualisert vold.

Vedtatt av sentralstyret 11. april

Uttalelse 3:

Folk først

Norge trenger en ny kurs. Venstre ønsker velgernes tillit for å føre en grønn, liberal og varm politikk. Venstre ønsker et kraftig løft for utdanning, miljø, nyskaping og et velferdssamfunn med rom for alle, men som prioriterer dem som har mest bruk for fellesskapets hjelp og støtte. Vi vil prioritere en politikk som setter folk først.

Venstres hovedprioriteringer i neste stortingsperiode

Skal Norge lykkes i framtiden er kunnskap og utdanning avgjørende. For Venstres handler det om å satse både på skole og forskning. Det er kvaliteten i skolen som er den viktigste

investering i framtidens velferd og velstand. Nøkkelen til en bedre skole er bedre og mer motiverte lærere. Økt satsing på kunnskap vil være Venstres førsteprioritet i neste stortingsperiode.

Venstre mener Norge må bli et miljøpolitisk foregangsland. Venstre vil derfor satse på jernbane og kollektivtransport, på utvikling av nye fornybare energikilder, og på forskning og innovasjon innenfor energi-, klima- og miljøområdet. Både det offentlige virkemiddelapparat og skattesystemet må reformeres i en langt mer miljøvennlig retning. Med Venstres politikk vil det lønne seg å ta miljøvennlige valg. Norge må være i tet med å utvikle og ta i bruk ny teknologi, skape nye miljøarbeidsplasser og gjøre omstillinger på alle samfunnsområder som har konsekvens for klimaet.

Norge trenger mange nye bedrifter i framtiden for å sikre velferden for kommende generasjoner. Derfor vil Venstre legge til rette for at flere vil starte for seg selv – ikke minst flere kvinner. Skal dette lykkes, må vi fjerne diskriminerende regler og ordninger for selvstendig næringsdrivende og de minste bedriftene. Venstre vil arbeide for bedre skatteregler, bedre sosiale ordninger, et enklere regelverk, bedre tilgang på risikokapital og lavere oppstartskostnader.

Venstre ønsker en målrettet sosialpolitikk som hjelper dem som trenger det aller mest. Venstre førsteprioritet vil være å bekjempe fattigdom og helseproblemer hos barn og barnefamilier. På tross av et rekordstort økonomisk handlingsrom over statsbudsjetter de siste 8 årene øker antall barn i Norge som vokser opp i fattige familier. Det er helt uakseptabelt og alene grunn nok til et nødvendig regjeringsskifte. Venstre vil derfor differensiere universelle ordninger som barnetrygd, oppholdsbetaling i barnehage og SFO og kombinere dette med målrettede tiltak for å nå dem som trenger hjelpen mest.

Venstres ideologi og prinsipper

Venstre er Norges eneste sosialliberale parti. Vår politikk kombinerer personlig frihet med ansvar for fellesskapet og hverandre. Vi skiller oss fra venstresiden ved at vi tror mennesker som gis frihet er best i stand til å ta vare på seg selv og sine medmennesker. Vi skiller oss fra høyresiden ved at vi ønsker sterke fellesskapsløsninger som bekjemper sosial urettferdighet i samfunnet.

Et sosialliberalt Norge viser ikke redsel for mangfold og annerledestenkende, men tvert imot ønsker det.

For Venstre er det ikke ønskelig at staten og utvalgte interesseorganisasjoner får for stor makt på bekostning av enkeltmennesket og mangfoldet i det sivile samfunnet. Vi vil også gå kompromissløst i rette med de som utfordrer det liberale samfunnet med autoritære ideer i ulik politisk og religiøs forkledning, eller i form av generalisering og fordomsfulle fiendebilder.

Samarbeid med andre partier

Dagens regjering har hatt eventyrlige inntekter over til disposisjon, men har likevel ikke prioritert det som er viktigst: Kunnskap, miljø og hjelp til dem som trenger det mest. Fornyelsen i offentlig sektor har stanset opp, og den rødgrønne regjeringen har vist en negativ holdning til privat eierskap og gründervirksomhet. For Venstre er det derfor avgjørende at den rødgrønne regjeringen blir byttet ut.

Dersom det blir et flertall mot den sittende regjering i 2013, mener Venstres landsmøte at det må føre til et regjeringsskifte, med utgangspunkt i dagens opposisjonspartier. Ved et nytt flertall vil Venstre etter valget samtale med de andre opposisjonspartiene for å få etablert en ny grønn, borgerlig regjering. Venstre går til slike samtaler med det mål å få mest mulig

gjennomslag for egen politikk. Graden av gjennomslag og styrkeforholdet mellom de ulike partiene vil være avgjørende for Venstres deltakelse i en ny regjering.

Venstres landsmøte mener at det ikke er et selvstendig mål å danne en flertallsregjering. Venstre ønsker derfor en regjering bestående av Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti. Det vil være det beste for Norge og det vil være en styringsdyktig regjering som kan søke vekslende flertall i Stortinget for de saker hvor det er viktig for Venstre å få en ny og offensiv kurs.

Vedtatt av sentralstyret 7.-8. august

Uttalelse 4:

Stopp sniksentraliseringen av sykehusene

Venstre er sterkt bekymret over hvordan de rødgrønne bygger ned lokalsykehus over hele landet. Det foregår en sniksentralisering av norske sykehus uten at Stortinget har vedtatt en slik sentralisering. Det finnes ingen helhetlig plan for hvordan sykehus-Norge skal se ut, hvor mange sykehus vi skal ha og hva de skal inneholde. Lokalsykehus er et sentralt ledd i helsesektoren og utgjør en grunnleggende kvalitet i lokalsamfunnene våre.

Lokalsykehusene er også svært viktig for å sikre akuttberedskap i hele landet. Venstre krever at den pågående prosessen med å tømme lokalsykehus for innhold må stanses umiddelbart. Den viktigste sikkerheten mot privatisering og classeskiller i helsesektoren er å opprettholde kvaliteten på det offentlige helsetilbudet, ikke minst i folks nærmiljø.

Det kan selvsagt være riktig ut fra en helhetlig vurdering å gjøre endringer i sykehusstrukturen eller oppgavefordeling mellom sykehusene, men vi må sørge for at det er godt utredet grunnlag. Det vi ser i dag er at nedleggelse styres ut fra hva som gir lavest kostnader for helseforetakene isolert sett, ikke for helse-Norge eller samfunnet som helhet. De rødgrønne begrunner nedleggelsene med behovet for å øke kvaliteten på behandlingen. Men det handler nok vel så mye om Aps trang til sentralisering og om en misforstått oppfatning av at store enheter gir økonomisk besparing. Noe som har vist seg å være feil, se bare til Ahus i Oslo.

Eksemplene på hvordan spisskompetansen på godt fungerende lokalsykehus bygges ned i det skjulte, finnes mange. I Nordfjord ble dagkirurgien fjernet nesten over natten, i Bærum og på Kongsberg foregår det lignende prosesser når det gjelder akuttberedskap, fødetilbud og ortopedi. Tusenvis av sykehussenger er kuttet de senere årene, i effektivitetens navn. Uten at dette ble bestemt politisk. Norge og Tyrkia er de to landene i OECD som nå har færrest sykehussenger til rådighet. Norske pasienter har kortest gjennomsnittlig liggetid av alle OECD-land. Det skyldes ikke at vi har så effektive behandlinger, men at vi er pålagt å skrive ut pasientene så fort som over hodet mulig. Så mange som tjue prosent må legges inn igjen akutt.

Venstre stemte imot sykehusreformen som innførte helseforetakene, fordi vi fryktet at for stor avstand mellom en sentral ledelse og den enkelte sykehusavdeling vil føre til urdydige forhold og mangel på nærhet og god kontakt. Samhandlingsreformen brukes også av regjeringen som et argument for å ribbe lokalsykehus for viktige funksjoner i stedet for å ta debatten om hva et lokalsykehus skal være og hvor de bør ligge. Venstre krever nå at videre nedbygging eller nedlegging av lokalsykehus stanses før det er foretatt en uavhengig gjennomgang av konsekvensene ved de strukturendringene helseforetakene har foreslått.

Venstre mener det er på tide å ta tilbake politisk styring over helsesektoren. Derfor ønsker Venstre at Stortinget skal vedta en nasjonal helseplan som definerer sykehusstrukturen,

behandlingsstilbudet og de overordnede prioriteringene i helsevesenet. Vi må definere lokalsykehusenes fremtidige rolle og innhold. Dette bidrar til klarhet, forutsigbarhet og god akuttberedskap over hele landet. Vi kan legge til rette for at lokalsykehusene avlaster universitetssykehusene ved at enkelte spesialiserte oppgaver legges ut til ulike lokalsykehus.

Videre vil Venstre flytte mer makt og flere avgjørelser fra helseforetakene ned til det enkelte sykehus, og vi vil øke andelen av rammefinansiering til helseforetakene, for å gi foretakene et mer helhetlig ansvar.

Vedtatt av sentralstyret 11.november.

Uttalelse 5:

Norge må sikre digitalt personvern over grensene

Edvard Snowdens avsløringer av NSAs massive overvåking og innsamling av personopplysninger om utenlandske borgere fra datalagre i USA og tele- og datatrafikk i andre land, har avdekket krenkelser av personvernet i et omfang uten sidestykke. Venstres sentralstyre er dypt bekymret over den uhemmede informasjonsgrådighet og manglende respekt for personvern som synes å karakterisere denne delen av NSAs virksomhet. I ethvert demokratisk land har borgere som utsettes for overvåking rettigheter etter loven. Når en annen stat overvåker et annet lands borgere, er det ikke på samme måte mulig å hevde sine rettigheter.

Venstre erkjenner behovet for etterretning for å forebygge terror og ivareta sikkerhet og andre vitale nasjonale interesser. Men slik virksomhet må alltid være transparent forankret i lov og styres etter de begrensninger som den europeiske menneskerettighetskonvensjonen setter for inngrep i personvernet (EMK artikkel 8). Tiltakene skal være nødvendige og stå i et rimelig forhold til trusselen som søkes avverget.

Kommunikasjon over internett og annen datatrafikk er i prinsippet grenseløs. Venstre mener at regjeringen må jobbe aktivt for å ivareta Norges interesser i EUs arbeid med å opprette et europeisk Datatilsyn. Kommisjonens forslag om å erstatte Artikkel 29-gruppen med European Data Protection Board (EDPS) er et riktig grep for å sikre samarbeid og konsistens. Et krav fra norsk side bør være at norske personvernmyndigheter blir representert med fulle rettigheter i EDPS. Slik forslaget nå foreligger, er det bare tilsynsmyndighetene i medlemslandene som skal være representert.

Venstre ber regjeringen:

- Støtte initiativet fra Tyskland og Brasil om at det utarbeides og vedtas en FN-resolusjon som ber om tiltak for et bedre personvern i for digital kommunikasjon.
- Ta opp NSAs virksomhet direkte med USA og kreve slutt på massiv overvåking som klart bryter med forutsetningene om nødvendighet og proporsjonalitet.
- Arbeide internasjonalt for at det etableres internasjonale ordninger som bidrar til at de grunnleggende personvernrettighetene respekteres i våre samarbeidsland.
- Klargjøre om Norge bidrar til eller mottar informasjon fra masseinnsamling av opplysninger.
- Ta initiativ til at i det i Norge tilbys sikker sending og lagring av e-post og andre elektroniske meldinger, slik tyske datakomselskaper har tilbudt i sitt land.
- Nedsette en hurtigarbeidende kommisjon for å kartlegge de personvernmessige konsekvensene av nordmenns stadig mer omfattende nettbruk. Hva registreres, hvem registrerer, hvem har tilgang til informasjonen og hvilke valgfrihet har den enkelte borger?

- Jobbe for at norske personvernmyndigheter blir representert med fulle rettigheter i et nytt europeisk Datatilsyn.
- Forsere arbeidet for at digitale borgerrettigheter blir del av grunnloven.

Vedtatt av sentralstyret 6. desember

Uttalelse 6:

Investeringer i digitale motorveier er investeringer i fremtidig verdiskaping

Det er direkte sammenheng mellom bredbåndsdekning og - kvalitet og vekst i et lands BNP. Skal et kraftfullt innelands bredbåndsnett få full effekt, må det kombineres med stor og sikker kapasitet til utlandet. Utenlandskabler, sammen med tilgang på kortreist, fornybar energi og et kaldt klima som gir forutsetninger for datalagring, gir oss f.eks et godt utgangspunkt for å skape vekst og industri basert på sky – teknologien, i tillegg til å styrke konkurransekraften til eksisterende næringer.

Den rødgrønne regjeringen hadde "et grunnleggende godt tilbud" som mål for bredbåndspolitikken. Hva hadde våre skistjerner oppnådd om målet var å bli "grunnleggende god på ski"? Skal et mål ha noe for seg må det være konkret, noe å strekke seg etter, men samtidig innen rekkevidde.

Etter Venstres syn må Norge i det minste matche svenskenes ambisjoner, som omsatt til norske forhold vil bety at minimum 40% skal ha tilbud om 100 Mbit båndbredde i 2015 og 90% i 2020.

Likeledes bør det vurderes å få realisert et reelt landsdekkende bakkenett nr 2. I dag hviler alt vi har av tele-, mobil-, og nødnett til syvende og sist på Telenors stamnett. Selv om vi heldigvis har flere aktører som har egne bakkenett, er det ingen i dag, hverken bredbånd- eller mobilaktører, som ikke er avhengige av å leie kabelkapasitet av Telenor for å sy egne nett sammen. Både fra et forbrukerperspektiv, konkurranseperspektiv, og ikke minst, sikkerhetsperspektiv, er det derfor avgjørende at det offentlige i samspill med næringen bidrar til et sentralnett nummer 2.

I dag går brorparten av mobil- og datatrafikken til utlandet via Sverige. Å styrke fiberkapasiteten ut av Norge vil gi nytt grunnlag for eksisterende IKT - næring, og ikke minst øke mulighetene for en sterkt voksende datalagringsindustri. Muligheter for nye utenlandskabler som kan og bør vurderes er:

- * Eksisterende fiber på norsk sokkel.
- * Ny fiberkabel til Tyskland. Ikke minst er dette aktuelt om Tyskland realiserer egen transatlantisk kabel.
- * Ny fiberkabel til Storbritania.
- * Egen norsk, transatlantisk kabel.

Venstres sentralstyret ber stortingsgruppen om fremme egen sak om bredbåndsutvikling i Stortinget, basert på denne uttalelsen.

Uttalelse 7:

La det ukrainske folk velge

Ukraina er igjen i en brytningstid – mellom øst og vest. Venstre følger med bekymring utviklingen i Ukraina etter at de massive demonstrasjonene i landets hovedstad ble møtt

med overdreven og vilkårlig voldsbruk nylig. De folkelige demonstrasjonene oppstod som en konsekvens av at regjeringen avviste den lenge fremforhandlede samarbeidsavtalen med EU.

President Janukovitsj har gjennom sin regjeringstid reversert en rekke av de positive reformene som kom i kjølevannet av Oransje-revolusjonen i 2004. Etter å ha avvist den lenge fremforhandlede samarbeidsavtalen med EU ønsker Janukovitsj i stedet å gjenoppta en aktiv dialog med Russland om å inngå en tollunion med Russland og diktaturene Kasakhstan og Hviterussland. I stedet for å følge parlamentets vedtatte retning om å vende seg mot Europa, velger Janukovitsj å vende seg mot Moskva. Venstre mener at Russland må avstå fra å legge seg opp i de interne prosessene som foregår i Ukraina.

Voldsbruken mot demonstrantene i Kiev understreker at Ukraina har en lang vei å gå før det blir et demokratisk land som tilfredsstiller EUs omfattende krav til styresett og reform. Venstre har sammen med [våre liberale venner i Europa fordømt voldshandlingene](#) mot de fredelige demonstrantene, slik som den norske regjeringen og en rekke andre organisasjoner og institusjoner har gjort.

Venstre registrerer at det er et stort ønske i det ukrainske folk om et åpnere og tettere samarbeid med det europeiske fellesskapet. Venstre ønsker dette velkommen, og mener det er svært beklagelig at den ukrainske regjeringen tilsynelatende bøyer av for russisk press og nå vender ryggen mot Vesten.

Venstres mener at:

- Ukrainas ledelse må respektere innbyggernes grunnleggende menneskerettigheter, herunder rett til å samle seg og ytre seg fritt.
- Den norske regjeringen i tiden som kommer aktivt stiller opp for det ukrainske sivilsamfunnet, som trenger vår kontinuerlig og sterke støtte for å få til en demokratisk utvikling i Ukraina.
- De ansvarlige for voldsbruken under demonstrasjonene må ansvarliggjøres, og at norske myndigheter må følge nøye med på at dette blir fulgt opp.

4. SEKRETARIATET

Venstres Hovedorganisasjon har i 2013 hatt følgende ansatte:

- Generalsekretær Trond Enger i 100 % stilling. *)
- Kommunikasjonssjef Steinar Haugsvær i 100% stilling. *)
- Kontorsjef Morten A. Hagen i 100% stilling.
- Organisasjonssjef Kjartan Almenning i 100% stilling.
- Organisasjonsrådgiver Runolv Stegane i 50% stilling
- Informasjonsrådgiver Thomas Havro Hansen i 100% stilling til 30.09.2013.
- Kommunikasjonsrådgiver Ole Bruseth i 100% stilling fra 01.10.2013.
- Administrasjonssekretær Thori Sundåshagen i 100% stilling.
- Resepsjonist Anja Zabelberg i 100% stilling.
- Web-programmerer Bård Holtbakk i 10 % stilling.
- Kommunikasjons- og kampanjerådgiver Per Magnus Finnanger Sandsmark i 50% stilling til 31.05.2013.
- Valgkampmedarbeider Naomi Ichihara Røkkum i 50% stilling fra 01.03 til 30.04 og i 100% stilling fra 01.05 til 30.09, og kommunikasjonsrådgiver i 50% stilling til 31.10.2013.
- Valgkampmedarbeider Tove Hofstad i 100% stilling fra 01.03 til 30.04, i 50% stilling fra 01.05 til 30.09 og organisasjonsrådgiver i 100% stilling fra 01.10.2013.

- Trainee (sommervikar) Sunniva Rebekka Skjeggstad i 100% stilling i perioden 24.06 til 10.08 og valgkampmedarbeider fra 10.08 til 15.09.2013.

*) *Enger og Haugsvær ble fra 01.12.-31.12.2013 lønnet 50% hver fra hhv VHO og Venstres Stortingsgruppe.*

5. MEDLEMSUTVIKLING

Venstre hadde 8 615 betalende medlemmer i 2013, 1028 færre enn i 2012. Medlemmene fordelte seg slik på fylkene:

Fylke	2012	2013
Østfold	316	273
Akershus	877	785
Oslo	1 516	1376
Hedmark	299	251
Oppland	340	299
Buskerud	396	359
Vestfold	379	352
Telemark	341	300
Aust-Agder	316	269
Vest-Agder	305	289
Rogaland	682	592
Hordaland	977	850
Sogn og Fjordane	439	406
Møre og Romsdal	644	569
Sør-Trøndelag	616	544
Nord-Trøndelag	459	412
Nordland	368	331
Troms	245	249
Finnmark	111	99
Utenlands	17	10
TOTALT	9 643	8615

5.1 Medlemsregister

VHO satte i 2012 i gang en prosess med utvikling av et nytt medlemsregister, etter å ha brukt et egenutviklet system i mange år. Flere leverandører ble vurdert, før valget falt på det norske selskapet AlreadyOn og systemet Choo.

I 2013 ble dette systemet implementert gradvis, og var ved årsskiftet på plass med egne moduler for "Min Side" og kurs og arrangement. Den første modulen gir alle medlemmer anledning til å logge inn for å oppdatere egen kontaktinformasjon, gi opplysninger om kompetanse og interesser som kan være til nytte i partiarbeidet, og sjekke sin egen betalingsinformasjon. Den andre modulen gir VHO samt fylkes- og lokallag mulighet til å bruke medlemsregisteret som til innkalling, påmelding og kommunikasjon med medlemmene i forbindelse med skolering og andre arrangementer på det enkelte nivå.

Som i alle systemimplementeringer dukket det opp uforutsette hendelser underveis, og det ble brukt forholdsvis mye ressurser på systemretting og utvikling av funksjonalitet underveis i prosessen.

6. OPPSLUTNING

År/mnd	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Snitt
2004	2,9	2,8	3,3	3,1	3,5	2,6	2	2,9	2,7	2,7	2,9	2,4	2,8
2005	3,1	2,8	2,5	3	2,7	2,9	2,75	3,2	4,8	5,4	4,9	4,8	3,6
2006	4,5	4,1	4,2	4,5	4,4	4,8	5,7	4,4	4,4	5,3	5,1	4,4	4,7
2007	5	5	5,3	5	5,1	4,9	5,4	4,7	6,3	7	6,1	6,3	5,5
2008	6,5	6,6	6,3	6,8	6,2	5,8	5,4	6	5,8	5,6	5,8	5,5	6
2009	4,8	6	5,1	4,8	5,2	5,6	4,8	5,1	3,9	4	4,2	3,9	4,8
2010	4,1	3,9	4,1	3,8	4,1	3,8	4,3	4,6	4,5	4,1	4,4	4,2	4,2
2011	4,3	4,6	4,5	5,4	5,2	4,3	4,4	4,1	5,6	5	5,2	5	4,8
2012	4,9	5,3	4,6	5,2	4,7	4,8	4,4	4,7	3,9	4,5	4,9	5,2	4,8
2013	4,4	4,5	4,7	4,5	4,7	4,2	5,2	5,3	5,5	5,6	5,4	5,2	4,9

Gjennomsnittet for 2013 var 4,9 prosent.

7. REGNSKAP/ØKONOMI

Det vises til årsregnskap for 2013 med revisjonsberetning (LM-6).

8. KOMMUNIKASJON

Venstres kommunikasjonsarbeid kan i 2013 kan kort sammenfattes til å omfatte forberedelse til valgkamp, mediearbeid og medieskolering, internett (venstre.no og liberal.no), medlemsbladet Liberal og sosiale nettmedium.

8.1. Valgkampforberedelser

Forhandlinger om Venstres annonsekampanje 2013 ble startet høsten 2012. Parallelt er fylkeslagene og regionale valgkampsjefer orientert om framdrift og gjensidige forventninger. I tillegg driftes og planlegges profil, brosjyreproduksjon (inkludert lokale maler for program og brosjyrer), oppdatering av venstre.no, tilpassing av lokale nettsider, utvikling og drift av nettstedet liberal.no og oppfølging av sosiale medier (bl.a. Twitter og Facebook). Dette arbeidet ble gjennomført i tett samarbeid med valgkampsjefene i 19 fylker.

Det ble jobbet systematisk for å dokumentere Venstres velgergrunnlag og målgrupper, blant annet gjennom egne undersøkelser (Infact) og Sverre Molandsveens velgeranalyse (2012) til Sentralstyret. I tillegg opplevde Venstre at det var lettere enn tidligere å få ut rådata fra meningsmålinger, som ga partiet oversikt om velgere og velgerbevegelser. Dette ga rom for kvalitative vurderinger av Venstres posisjon blant velgerne og mulighet for kursjusteringer. Arbeidet med velgergrunnlag og målgrupper må sies å ha vært vellykket, og ga Venstre innenfor knappe ressursrammer god oversikt. Tilgangen til dette materialet ga Venstre bedre beslutningsgrunnlag for strategiske valg.

8.2. Kjerne, hovedprofil og brosjyrer

Sentralstyret opprettet i juli 2012 en arbeidsgruppe for å videreutvikle partiets hovedprofil. Slagordet «Folk først» ligger fast, mens oppgaven er en forbedret kommunikasjon av Venstres hovedsaker og retorikk. Hovedarbeidet ble gjennomført i 2012, mens endelig vedtatt av Sentralstyret i mars 2013.

Slagord	Kort verdisetting.	
Folk først	Mennesker er viktigere enn systemer. Derfor setter Venstre folk først.	
Tematisering av Venstres hovedsaker. Brukes ikke i kommunikasjonen.	Kort beskrivelse. Aktiv.	Litt lengre verdisetting.
Skole	Sats på kunnskap	Sats på kunnskap og like muligheter.
Miljø	Ta grønne valg	Sikre en verden vi kan gi videre.
Velferd	Vis varme	Vis varme og raushet.
Verdiskaping	Skap verdier	Skap nye verdier og grønn vekst.

Venstres økonomiske situasjon ga ikke rom for å gjennomføre en omfattende gjennomgang av den visuelle profilen. Venstres visuelle profil fra 2010 lå fast, men ble videreutviklet med forsterket bruk av fargen oransje. I 2013 gjentok og forsterket vi de nasjonale støttefunksjonene i forhold til lokal utarbeiding av brosjyrer og løpesedler. Det resulterer også i et parti som i økende grad fremstår som konsistent nasjonalt og lokalt både politisk og visuelt. Vi ser nå sjelden materiell som ikke følger Venstres visuelle profil. Vi fortsatte arbeidet fra 2011 med et nettbasert brosjyresystem (også løpesedler), men også direkte hjelp mot det enkelte fylkeslag.

Dette arbeidet legger beslag på store ressurser, men VHO får mye ros for dette arbeidet (også i organisasjonsundersøkelsen).

8.3. Annonsekampanjen

Sentralstyret behandlet allerede i januar 2013 rammene for Venstres annonsekampanje, etter forhandlinger i perioden november – januar. Med utgangspunkt i definerte målgrupper ble følgende kanaler valgt: Utendørs (ClearChannel), Storby nett og papir (MedieNorge), Lokal- og regionmedia på nett, samt sosiale medier og søkemotorer. Samtlige avtaler ble signert i februar. Totalprisen for kampanjen var 3,2 mill, og fylkene bidro til spleiselaget med 0,9 mill.

Tidlige forhandlinger og Sentralstyrets tidlige budsjettrammer ga Venstre mulighet til å slutføre avtaler med annonsekanaler historisk tidlig, og det ga gode avtaler mht. omfang og pris. Det gjorde det også lettere å få fylkeslagene med på spleiselaget.

Annonsekampanjen 2013 må totalt sies å ha levert godt over forventet. Nett, mobil og papir som forventet, men vesentlig flere visninger enn avtalt i kontrakt. Utendørs leverte langt mer enn forventet, ble godt mottatt av egne medlemmer men også fra publikum. Utendørs reklame ble testet for første gang i nasjonal sammenheng. Gode forhandlinger, godt samarbeid med ClearChannel og noen tilfældigheter, gjorde at vi fikk en langt større kampanje enn vi betalte for. 70 prosent av respondentene i organisasjonsundersøkelsen svarer at de i "svært stor grad" var fornøyd med Venstres annonsekampanje. Bransjemagasinet Kampanjes reklamebørs (utgave oktober 2013) kåret Venstre som vinner

på utendørs reklame i august – september. Kampanjen "Vi satser på skolen" får meget gode resultater mht. reklameerindring og avsenderidentitet.

8.3. Mediearbeid og -skolering

Mediearbeidet har konsentrert seg rundt tre hovedoppgaver: Politiske utspill nasjonalt, bidrag og tips til det lokale mediearbeidet og skolering. Skolering har vært et prioritert, spesielt i forbindelse med rikspolitisk nettverk og toppkandidatskolering. Infoteamet har hatt faste bolker på hver samling, og i tillegg har det vært arrangert en rekke kurs lokalt (ofte i forbindelse med venstre-skolen). Venstre sentralt har også hatt et fast system med å gi det lokale og regionale apparatet idéer til politiske utspill.

I juni ble medieplanen for valgkampen sluttført. Den ga total oversikt over tilgjengelige personer, aktiviteter og utspillsideer for Venstre gjennom sommeren og valgkampen. Med blant annet følgende innhold:

- Ukebasert tilstedeoversikt politikere og Info (spesielt i juli). Herunder også vaktliste for Sentralstyrerepresentanter (og kandidat) på Stortinget gjennom sommeren.
- Infos medievaktordning og helgevaktliste.
- Utspillsideer for sommeren (kandidater, partiledelse på lokale besøk)
- Større sentrale presseinitiativ.
- Utspillsideer (blant annet ideer til ukens medietips).

Mer om punkt 4: Sentrale presseinitiativ i valgkampen

- 15. juni: «Ta grønne valg: Historiens første grønne NTP.» Ble lansert under Venstres landsstyremøte i juni: <http://www.venstre.no/artikkel/49785/>
- 25. juni: Oppsummerende pressekonferanse for stortingsperioden: Politisk regnskap + saker Venstre har fremmet som vil bli gjennomført fra høsten 2013 med nytt flertall. <http://www.venstre.no/artikkel/50026/>
- 3. august: «Bedre uten olje: Venstres Nord-Norge-alternativ»: Lansering av Venstres alternative anvendelse av en prøvebrønn til lokale tiltak i Lofoten-regionen i løpet av 4-8 år. Ble gjennomført regionalt.
- 9. august: Arendal: Valgkampåpning. «31 dager til valget >> 31 grunner til å velge Venstre.» <http://www.venstre.no/artikkel/50580/>
- 17. august: Pressekonferanse i Oslo. Marienlyst skole. «Sats på kunnskap.» Venstres 10 tiltak for skolen i anledning skolestart mandag 19. august. <http://www.venstre.no/artikkel/50844/>
- 26. august: Pressekonferanse i Oslo. Papaya barnehage. «Vis varme.» Venstres tiltak for å halvere fattigdommen i Norge. <http://www.venstre.no/artikkel/50958/>
- 30. august: Innsalg. «Skap verdier.» 40 tiltak for nye bedrifter. <http://www.venstre.no/artikkel/51040/>

Mediestatistikken viser tydelig et synlig Venstre i 2013. Vi gjennomførte de presseinitiativene som var planlagt. De fleste rimelig vellykket og med god dekning. Mediestatistikken er tydelig både for oppkjøringen til og i den korte valgkampen: Vi har ikke opplevd en valgkamp med tilsvarende synlighet (siden 2007).

Spesielt verdt å merke seg synligheten i juli og august. Vår vurdering er at ordningen med Sentralstyrerepresentanter (kandidater) som hadde vakter på Stortinget (juli/august) var riktig og viktig for synligheten. Venstres tilstedeværelse i de nasjonale TV-debattene er vesentlig over det man kunne forvente. I tillegg til partileder, hadde vi også flere kandidater synlig. Det er flere årsaker til dette: a) Systematisk arbeid over tid for økt synlighet av flere kandidater. b) Grundig arbeid over tid med å definere Venstres (konflikt)posisjon i ulike

saker (Sentralstyrets planarbeid) c) Og ikke minst god dialog og godt arbeid med innsalg av politikere og saker til debattredaksjonene.

8.4. Medlemsbladet Liberal

Medlemsbladet Liberal kom i 2013 ut i 3 utgaver. Ansvarlig redaktør var Trond Enger, og redaktør for avisen var Kjartan Almenning. Hvert nummer dedikeres til et aktuelt tema som vies en stor andel av spalteplassen. Disse temaene bygger gjerne på pågående prosesser i partiet. I 2013 var temaene miljøpolitikk (i forbindelse med kampanjen En bedre hverdag), valgkamp, og menneskerettigheter.

Opplaget av Liberal var ved årsskiftet ca. 11.000. Avisen går ut til betalende medlemmer av Venstre, Unge Venstre, Venstrekvinnelaget og Liberale Studenter, samt til en rekke redaksjoner, journalister og bibliotek.

8.5. Internett

Venstres primære informasjonskanal er nettsiden www.venstre.no. Her blir alt av pressemeldinger, presseutspill, uttalelser fra partiets organer, programmer og offentlige dokumenter, samt informasjon om arrangementer og møter lagt ut. Venstre arbeider systematisk for at partiet skal ha oppdaterte nettsider. I tillegg drifter Venstre diskusjons- og dialogplattformen www.liberal.no.

I kommunikasjonsplanen ble det besluttet å beholde venstre.no og tilhørende publiseringssystem (publish), men samtidig etablere en mobiltilpasset valgkampportal til den korte valgkampen. Vi slo fast at Venstre må tydeliggjøre kommunikasjonen på nett jo nærmere valgdagen man kommer, samt ta hensyn til at en økende andel av de besøkende kommer fra mobile brukere (nett og nettbrett). Stemvenstre.no ble lansert som valgkampportal i slutten av juli, og overtok som hovedside i begynnelsen av august.

Vi er passe fornøyd med Venstres profil på nett, selv om 87 prosent i organisasjonsundersøkelsen liker nettsidene "svært godt" eller "godt". 13 prosent var misfornøyd med venstre.no, mens 28 prosent var misfornøyd med stemvenstre.no. Det er en marginal økning i trafikken fra 2011, og ikke i nærheten av trafikken fra 2013. Det er godt mulig at nett-trafikken i økende grad er flyttet mot sosiale medier. Vi er også usikre på verdien av to nettstedene (tre med liberal.no), og bør gjennomføre en analyse hvorvidt nettstedene må slås sammen. I valgkampen kom det også en del reaksjoner på at Venstre hadde flere nettsteder, som gjorde det vanskeligere å finne relevant informasjon.

8.6. Sosiale medier og direkte markedsføring (sms og nyhetsbrev)

Vi utvidet tilstedeværelsen på sosiale medier i løpet av valgkampen, fra hovedsakelig å være konsentrert på Facebook og Twitter til også å inkludere Google Plus, samt en løpende oppdatering av "bak scenen"-bilder av Trines valgkamp på Instagram. I tillegg var det også aktivitet på diskusjonssiden liberal.no, men mindre i forhold til tidligere valgkamper (som må ses i lys av aktiviteten på andre sosiale medier og nettsideprosjekter).

Før og gjennom valgkampen ble besvarelse av spørsmål og utfordringer til Venstre og våre politikere prioritert knyttet til vår ressursbruk. Dette skapte grunnlag for å ta ned personers usikkerhet på enkelte standpunkt, avkrefta rykter og mulighet til å få frem argumenter for Venstre. I tillegg bygde dette opp under sosiale medier som en kanal for toveiskommunikasjon med velgere og en velgerkontakt vi ikke nødvendigvis oppnår andre steder.

Vi var flinke til å respondere på sosiale medier. Vi lyktes med å ha en profil der vi deltok i debatter og dialog, og der henvendelser ble besvart. Sosiale medier har en stadig viktigere førstelinjefunksjon. Vi lyktes også med å spre sentrale og viktige budskap gjennom bruk av tekstbilder ("infografikk") og brukte dette som en del av de kampanjene og sentrale presseinitiativene som ble en del av valgkampen. Samlet sett har Venstre et godt image på sosiale medier, og er stadig vekk i toppsjiktet i kåringer av beste parti. Vi har imidlertid alltid noe å lære, også av mindre partier med mindre budsjetter.

Direkte kommunikasjon fra partileder til medlemmer via sms ble benyttet fire ganger i perioden juni – september. Vi brukte nettsidene og medlemsregisteret til å lage en database med epost-mottakere til et jevnlig nyhetsbrev fra partilederen i valgkampen. Dette ble sendt jevnlig ut, og hadde høy åpningsfrekvens. Rutinene for dette ble etablert i god tid før sommeren, etter at fylker som Oslo og Akershus allerede hadde testet løsningen en stund. Utfordringen er å opprettholde funksjonen etter valg. Her har Venstres organisasjon for liten kapasitet til å opprettholde trykket på internkommunikasjon også etter valg.

8.7. Venstre-TV

Hele landsmøtet i 2013 og partileders tale på landsstyremøtene overføres fra Venstres nett-TV og venstre.no. Dette får vi mange positive tilbakemeldinger på, og besøksstatistikken er god.

8.8. Stand og bekledning

Alt valgkampmateriell bestilles via Venstres nettbutikk. Det gjelder klær, brosjyrer, materiell, standstelt, m.m. Rutinene fra tidligere valgkamper ble videreført. Venstre startet arbeidet med å oppgradere varelageret i nettbutikken høsten 2012. Det ble gjennomført 489 ordrer (utsendinger) i 2013. Telt, standsdisk og beachflagg ble særdeles godt mottatt. Det rapporteres at det meste av materiellet var i bruk i valgkampen. Samtidig er det som tidligere år mange og ulike meninger om valgkampmateriellet.

9. SKOLERING

9.1 venstre-skolen

venstre-skolen trinn 1 tilbys nye medlemmer i partiet, og arrangeres i hovedsak av lokallagene. Kurset gjennomføres over 4 timer på kveldstid, og har fokus på historie, ideologi, samt innføring i politikk og organisasjonskunnskap. venstre-skolen trinn 2 tilbys medlemmer som vil bli mer aktive i partiet, og arrangeres oftest av fylkeslag, større lokallag eller flere lokallag sammen. Kurset gir blant annet en mer dyptgående innføring i politikk, pressearbeid, og tale- og debatteknikk.

I 2013 satte VHO i gang en prosess med revidering av venstre-skolen, og samlet blant annet flere kursledere under Landskonferansen for en evaluering av eksisterende opplegg og drøfting av hvordan skoleringskonseptet kan utvikles videre. Arbeidet ble ikke sluttført i 2013.

9.2 Lokalpolitisk nettverk

I samarbeid med VHO gjennomførte de fleste fylkeslagene én runde med Lokalpolitisk nettverk i 2013. LPN har flere funksjoner. Den primære funksjonen er skolering i lokallagsarbeid, informasjonsarbeid og kampanjearbeid. Men like viktig er nettverksfunksjonen mellom lokallag, fylkeslag og sentralløddet, og

politikkutviklingsfunksjonen der fylkeslagene kan sette i gang debatt og skolering om aktuelle lokalpolitiske temaer. Målet er tryggere lokalpolitikere, kandidater og folkevalgte, å sikre en bevisst strategi bak lokallagenes daglige arbeid, og å lære av hverandre.

Samlingen i 2013 hadde som mål å skolere aktivister, og å gi valgkampen i fylkene en sosial og faglig kickstart før sommeren. Deltakerne ble presentert for valgkampanjen for 2013, og valgkampsjefene i fylkene hadde sørget for stor grad av lokal tilpassing av innhold og opplegg. Samlingene i 2013 hadde til sammen ca 350 deltakere.

9.3 Rikspolitisk nettverk

Foran valget i 2013 utviklet VHO et nytt skoleringsopplegg av nøkkelpersoner i valgkampen i fylkeslagene. Samlingene og skoleringen ble målrettet mot 3 nøkkelroller i valgkamp og valgkampforberedelse: Toppkandidatene, fylkeslederne, og valgkampsjefene, som hver for seg hadde ansvar for henholdsvis politiske, organisatoriske og informasjonsmessige valgkampforberedelser.

Den første samlingen i Rikspolitisk nettverk ble holdt i desember 2012. Utover i 2013 ble følgende samlinger gjennomført:

- Små gruppesamlinger med stortingskandidatene på Stortinget i februar 2013, med særlig vekt på medierutiner og saksgangen og hverdagen på Stortinget.
- Fellessamling for alle valgkampsjefer på Stortinget i mars 2013, med vekt på praktisk planlegging av valgkampen og mediearbeidet i fylkene, gjennomgang av sentral valgkampanje, planlegging av Lokalpolitisk nettverk og Landsmøtet, og opplæring i praktiske verktøy.
- Fellessamling for alle førstekandidater på Stortinget i april 2013, med vekt på praktisk arbeid i smågrupper, individuell drilling, debatt-trening, debattforberedelse, møte med velgerne, og politiske øvelser på program og vanskelige spørsmål.
- Fellessamling for alle grupper i juni 2013, der deler av opplegget var målrettet inn mot hhv toppkandidater, valgkampsjefer eller fylkesledere. Gjennomgang av offensive og defensive saker, retorikk, presentasjonstrening, prioriteringer i valgkampen, kampanjegjennomføring, debatt- og intervjuforberedelse, praktiske verktøy, og gjennomgang av milepæler i den korte valgkampen.

10. SAMARBEID MED FYLKES- OG LOKALLAG

Venstres Hovedorganisasjon har i meldingsåret hatt god kontakt med lokal- og fylkeslag gjennom utsendinger, møter, kurs, e-post og ved møte- og reiseaktivitet.

Gjennom valgkampskoleringsoppleggene Lokalpolitisk nettverk og Rikspolitisk nettverk ble lokal- og fylkeslagenes fremste politikere og tillitsvalgte og stortingskandidatene samlet til skolering flere ganger, se pkt. 9: Skolering.

VHO samordnet og organiserte sentralt besøk på de fleste fylkesårsmøtene. I tillegg ble det prioritert å imøtekomme ønsker om sentralt besøk ved politiske og organisatoriske møter i regi av lokal- og fylkeslag, ikke minst i valgkampen.

11. KAMPANJER

Det ble gjennomført én nasjonal kampanje i 2013 i tidsrommet 01.01. – 05.06.2013. Dette var "Miljøkampanjen 2013 – En bedre hverdag".

Målet med Venstres kampanjearbeid er:

- Å synliggjøre Venstre på ulike politikkområder lokalt og nasjonalt
- Å hente erfaringer og utvikle politikk
- Å fremme politikk i Storting, kommunestyre og avisspalter
- Å skape nettverk
- Å opplyse om Venstres politikk
- Å få flere Venstre-folk ut blant folk, bygge politiske ledere og ombud.

Målet med Miljøkampanjen 2013 "En bedre hverdag" var å vise hvordan miljøpolitikken fører til en bedre hverdag for den enkelte. Kampanjen hadde tre undertemaer:

- Trivelige nærmiljøer
- Din innsats nytter
- Takk for at du reiser kollektivt

Målsettingen var tredelt:

- Å trene organisasjonen til dør-til-dør-aksjoner, stands- og rushtidsaksjoner
- Å få listekandidatene til å ivareta sin ombudsrolle
- Å få organisasjonen til å skape ny miljøpolitikk

Venstres miljøkampanje var en synlighetskampanje rettet mot velgerne. Kampanjen hadde målsettinger på antall oppslag i media og antall aksjoner. Det ble rapportert i overkant av 700 oppslag i media, og over 350 aksjoner. De reelle tallene var trolig enda høyere. Den mest vellykkede aksjonsformen var morgenaksjoner med utdeling av løpesedler og kaffe, men også kreative lyttestands fungerte godt.

Østfold ble kåret til beste fylke og vant 15.000,- til egen valgkamp, og Skien til beste lokallag som vant et besøk av Trine Skei Grande

12. SAMARBEID MED VENSTRES FOLKEVALGTE

VHO arbeider med å styrke samarbeidet mellom hovedorganisasjonen og de folkevalgte i fylker og kommuner. Lokalpolitisk nettverk vært et viktig og nyttig verktøy for å forbedre kommunikasjonen mellom nivåene. VHO bruker også ressurser sentralt i form av rådgiver som har et særlig ansvar for å bistå lokale folkevalgte.

VHO og politisk ledelse har i 2013 besøkt fylkeslag og mange lokallag, ikke minst i forbindelse med stortingsvalgkampen. Det legges vekt på kontakt med de folkevalgte i disse besøkene, særlig de mange folkevalgte som har heltid- eller deltidsstillinger gjennom sitt Venstreengasjement.

19.- 20. oktober inviterte VHO til den årlige landskonferansen. Denne hadde **Menneskerettighetspolitikk** som hovedtema og samlet 216 deltakere. Det er deltakerrekord. I tillegg til det menneskerettighetspolitiske symposiet med en rekke kjente innledere, var det egne nettverkssamlinger for folkevalgte i ulike roller, blant annet unge folkevalgte, folkevalgte i storbyene, fylkestingsrepresentantene og ordførere og varaordførere. Det ble også satt fokus på kommune- og regionreform.

12.1 Ordførernettverk

Venstre har 48 ordførere og varaordførere fordelt på samtlige fylker i Norge utenom Oslo, og tre byråder i Oslo og Tromsø. Venstres ordførere og varaordførere har organisert seg i et eget ordførernettverk som har jevnlig samlinger og løfter viktige Venstre-saker i kommune-Norge inn til Venstres stortingsgruppe. Da Venstres ordførernettverk var samla på Landskonferansen i oktober ble Alfred Bjørlo, ordfører i Eid kommune, konstituert som leder.

Ordførernettverket har hatt tre møter i 2013:

- 23.-24. januar, med opplæring i Stortingets saksgang og budsjettprosess, deltakelse i Stortingets spørretime og Venstres stortingsgruppemøte, dialogmøte med Kommunaldepartementet, og diskusjoner om aktuelle spørsmål i kommune-Norge.
- 24. april, i forbindelse med Kommunedagene til KS.
- 20. oktober, under Venstres landskonferanse.

Ordførernettverket vedtok på siste samling en uttalelse som ba Venstres stortingsgruppe arbeide for å tilbakeføre den rødgrønne Regjeringen sine kutt til særlig ressurskrevende tjenester i kommunene. Venstres stortingsgruppe tok denne saken videre og fikk gjennomslag for kravet i budsjettforhandlingene på Stortinget seinere på høsten.

12.2 Representasjon i hovedstyret i KS

Gunn Berit Gjerde representerer Venstre i hovedstyret i KS. 1. vara er Ina Roll Spinnanger. 2. vara er Gunn-Torill Homme Mathisen.

Gunn Berit Gjerde er gjennom hovedstyret i KS medlem i gruppa som gjennomfører konsultasjoner med staten på vegne av kommunene. Ina Roll Spinnanger er medlem i Europapolitisk forum og første vara til EØS/EFTA Forum. Spinnanger har også fått et 3 måneders opphold ved KS- kontoret i Brussel for å lære om EU sin innflytelse på kommunal- og fylkeskommunal drift.

13. SAMARBEID MED SIDEORGANISASJONENE

13.1. Norges Unge Venstre (NUV)

Gjennom 2013 har VHO og Unge Venstre samarbeidet tett. Unge Venstre har bidratt aktivt med politikkutvikling og var aktive i valgkampen. I sentralstyret har Unge Venstre møtt med Sveinung Rotevatn og Tord Hustveit. I landsstyret har Sveinung Rotevatn, Andreas Skjæret, Runar Mæland, Hanne Kvilhausvik, Baard Salvesen, Matilde Monsen, Ingrid Keenan, Kjersti Møller og Tord Hustveit møtt. Unge Venstre har arrangert 3 trinn med skolering og et nasjonalt valgkampseminar med 100 deltagere.

Unge Venstres sommerleir ble arrangert 30. juli-4. august. Det var en internasjonal sommerleir med støtte fra Aktiv Ungdom. Det var deltagere fra 8 forskjellige land. De største delegasjonene kom fra Liberal Youth fra Storbritannia, Jonge Demokraten fra Nederland og Radikal Ungdom fra Danmark. Vi hadde også besøk av samarbeidspartnere fra Midtøsten. 25-27. oktober ble Unge Venstres landsmøte arrangert i Oslo. Der gikk Sveinung Rotevatn av som leder, og Tord Hustveit ble valgt som ny leder i Norges Unge Venstre. Temaet på landsmøtet var generasjonsrettferdighet, og det ble vedtatt følgende uttalelser: Rettferdighet mellom generasjonene, Retten til privatliv gjelder også i det offentlige rom, Verdsetting av en trygg oppvekst, La parken leve (om Yasuni nasjonalpark) og Kjærlighet uten landegrenser.

Sekretariatet til Unge Venstre har i 2013 bestått av generalsekretær Mikal Kvamsdal og organisasjonssekretær Alva Eide t.o.m. 27.oktober. I tillegg var Leder Sveinung Rotevatn frikjøpt i 100% som leder frem til 9.september og Tord Hustveit ble frikjøpt fra 27.oktober. Unge Venstre har fortsatt sitt sterke internasjonale engasjement igjennom 2013. Prosjektet i Hviterussland er videreført gjennom jevnlig møter med samarbeidspartnere i Hviterussland. Det ble også startet et nytt prosjekt med samarbeidspartnere i Midtøsten. Unge Venstre er også aktive i sine internasjonale paraplyorganisasjoner LYMEC (Europa) og IFLRY (internasjonalt) Unge Venstre har fremmet uttalelser på de fleste møtene. Flere av Unge Venstres søsterpartier kom til Norge for å bidra i valgkampen.

Unge Venstre var aktive i skolevalgkampen. Venstre oppnådde 6.7 prosent av stemmene i skolevalget. Ved siden av skolevalgkampen, deltok Unge Venstre i den ordinære valgkampen. Venstre gjorde et veldig godt valg blant førstegangsvelgere, og valgundersøkelsen viser at 11% av førstegangsvelgerne stemte på Venstre ved årets valg. Økonomisk har 2013 vært preget av et stramt budsjett. Økonomistyringen har vært god, og Unge Venstre har en trygg økonomisk situasjon.

13.2 Norges Venstrekvinnelag (NVK)

Åsta Årøen, Hordaland har vært Venstrekvinnelagets leder i meldingsperioden. Styremedlemmer: Ulla Nordgarden (Buskerud), Carola Karl Urvik (Nordland), Ingrid Vinje (Sør-Trøndelag) Torild Skogsholm, Oslo, Ellen Bjørge, Møre og Romsdal/Oslo og Liv Irene Haug, Oslo.

Følgende fylker har Venstrekvinnelag: Agder, Hordaland, Oslo og Akershus, Nordland, Buskerud, Møre og Romsdal. Rogaland har interimstyre. Også de to Trøndelagsfylkene forsøker å starte opp. Størst aktivitet er det i Hordaland, Nordland, Oslo og Akershus. I løpet av 2013 har NVK arbeidet med politisk plattform.

Andre aktiviteter:

Årsmøteseminar på Litteraturhuset med tema Kvinner og stemmerett. Månedlige styremøter, styrehelg og seminar om tale- og presentasjonsteknikk. På Venstres landsmøte hadde NVK også i 2013 ansvaret for introduksjonssamling for nye landsmøtedelegater. I løpet av året har NVK fått flere kronikker på trykk i ulike aviser som Vårt Land, Bergens Tidende, Bergensavisen, Dagen, Dagens medisin og i tidsskrift for Den norske legeforening.

NVK har vært representert i Venstres sentral- og landsstyre, i programkomiteen og valgkomiteen. NVK har 135 betalende medlemmer (174 i 2012). Facebooksiden har blitt brukt flittig og nettsiden har også blitt oppdatert jevnlig. Det har også blitt sendt ut brev/mail til alle registrerte medlemmer og andre kvinner i Venstre i løpet av året.

13.3 Norges Liberale Studentforbund (NLSF)

2013 har vært et organisatorisk godt år for NLSF. Sentralstyret har gjort en del viktige grep for å legge til rette for organisasjonens videre vekst og arbeid. NLSF har aktivt tatt i bruk organisasjonens representasjon i Venstres landsstyre og stortingsgruppe, utarbeidet politikk, bedret kontakt med lokallag og studentdemokratier og jobbet med å gjøre innmelding lettere.

Selv om året har vært preget av en leders avgang og konstituering av nytt sentralstyre, har organisasjonen møtt fast i både landsstyret og stortingsgruppa til Venstre. Her har NLSF jobbet for å sette studentrelevante saker på dagsorden og fremme studentenes synspunkter i sakene som har vært oppe.

NLSF har stort gjennomslag og god representasjon i studentdemokratiene rundt om i landet, med folk valgt inn i sentrale posisjoner ved bl.a. Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, NTNU og Universitetet i Tromsø. NLSF har en sterk og slagkraftig organisasjon lokalt som løpende bygger organisasjonen. Innkreving av medlemskontingent: Organisasjonen har ikke hatt rutiner og ressurser til å gjennomføre faktureringer og dermed kreve innbetalinger på en god måte. Som en løsning på dette har NLSF gjort to grep: Organisasjonen har aktivt oppsøkt skolering i de nye medlemsregistrene med den hensikt å selv kunne gjøre en større del av arbeidet med å forvalte medlemslista. Dessuten har NLSF, siden høsten 2013, fått på plass et SMS-system for innbetaling av kontingent. Sistnevnte virkemiddel har vist seg å være en suksess, da et klart flertall av innbetalte kontingenter i 2013 skjedde over SMS.

Politisk har NLSF, primært via representasjon lokalt ved institusjonene, jobbet for gjennomslag i viktige politiske saker. Gjennom representasjon ved UiO og SiO har Liberale studenter vært en del av studentenes samlede opprop både for 11 måneders studiestøtte og for større tempo i utbygging av studentboliger. Dette ble så opp under budsjettforhandlingene med den nye regjeringen. Liberale studenter har forsøkt å stille opp i Venstre som en forvalter av kompetanse og ekspertise i studentrelaterte saker, både i samarbeid med stortingsgruppa og landsstyret.

Liberale Studenter har også fokusert på å opprettholde og pleie internasjonale relasjoner gjennom medlemskap i IFLRY og LYMEC og har i løpet av året blant annet vært på besøk og holdt hilsningstale hos den tyske liberale studentorganisasjonen. Dette er et arbeid Liberale studenter tar sikte på å fortsette og videreutvikle.

13.4 Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO)

Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO) er et studieforbund organisert som Studieforbunds- og frivillige organisasjoners kurs (næringskode 85.593), med egne vedtekter og økonomi. Medlemsorganisasjoner i VO er Venstre, Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinne og Norges Liberale Studentforbund. Venstres Opplysnings- og Studieforbund var fra mai 2002 lokalisert til Steinkjer i Nord-Trøndelag med Astrid Megard Sollid som daglig leder. I november 2013 gikk Astrid Megard Sollid av med pensjon og driften av VO ble flyttet fra Steinkjer til Venstres hovedorganisasjons kontorer på Venstres hus i Oslo den 13.11.2013.

VOs mål for registrert aktivitet har i mange år vært 10 000 studietimer i året. I 2013 klarte VO endelig målsettingen.

Det godkjente antallet på sluttmeldte studietimer i 2013 er 16.749 timer som utgjør 837.450,- i studiestøtte. Studietimene er fordelt over 451 studietiltak med 2.327 registrerte deltakere som har gjennomført studietiltak om Venstre i 2013. Av disse er 43% kvinner og 57 % menn. Virksomheten ble gjennomført på lokallags og fylkesnivå, i hovedsak som studieaktiviteter uten lærer. Fordelingen er slik:

Venstres fylkeslag:	5.166 timer (31%)
Venstres lokallag:	9.233 timer (55%)
Norges Unge Venstre:	2.212 timer (13%)
Norges Venstrekvinne og:	138 timer (1%)
Norges Liberale Studentforbund:	0 timer

Summe av studietimer i 2012 (8.739 timer) pluss summen av studietimer i 2013 (16.749 timer) gir i snitt 12.744 timer. Dette er grunnlaget for beregning av grunnstøtten for 2015. For første gang har VO klart å passere 10.000 timer, noe som vil generere en økt grunnstøtte fra 100.000,- til 300.000,-

Beste fylke, med flest antall timer:

1) Buskerud (2.330 timer)

Størst økning i antall timer:

1) Østfold (+1.267)

2) Akershus (+1.119)

3) Hordaland (+1.081)

Antall lokallag med studieaktivitet:

2012: 106

2013: 129 (+23)

Antall kurs:

2012: 306

2013: 451 (+145)

Antall deltakere:

2012: 1.597

2013: 2.327 (+730)

Antall timer:

2012: 8.739

2013: 16.749 (+ 8.010 timer)

14. STORTINGSVALGET 2013

Fra rapport i landsstyrets møte 18.-19. oktober 2013:

Valgresultatet

Venstre gjorde sitt nest beste stortingsvalg siden 1969 og fikk en samla oppslutning på 5,2 prosent, en framgang på 1,3 prosentpoeng fra 2009.

Resultatet for forhåndsvalget var 5,1%, mens det på valgtinget var 5,3%.

Totalt antall stemmer: 148 275. Dette er en økning på 44 131 stemmer fra valget i 2009. Frammøteprosenten var høyere enn i 2009, 78,2 % (76,4 % i 2009)

Tabell 1: Stortingsvalget hele landet, alle parti

Hele landet	Stemmer 2013	% -vis fordeling	% -vis endring	% -vis endring	Stemmer 2009	Antall mandater	Endr.	Utj.
			F-11	S-09			S-09	
A	874 769	30,8	-2,3	-4,5	949 049	55	-9	1
SV	116 021	4,1	-0,2	-2,1	166 361	7	-4	5
RØDT	30 751	1,1	-0,6	-0,3	36 219	0		0
SP	155 357	5,5	-0,8	-0,7	165 006	10	-1	2
KRF	158 475	5,6	-0,2	0	148 748	10		5
V	148 275	5,2	-0,4	1,4	104 144	9	7	5
H	760 232	26,8	-0,8	9,6	462 458	48	18	1
FRP	463 560	16,3	4,6	-6,6	614 717	29	-12	0
MDG	79 152	2,8	1,5	2,4	9 286	1	1	0
DEMN	2 214	0,1	-0,2	0,1	2 285	0		0
DLF	909	0	0	0	350	0		0

KRISTNE	17 731	0,6	0,6	0,6		0	0
KSP	1 722	0,1	-0,1	-0,1	4 936	0	0
KYST	3 311	0,1	-0,3	-0,1	5 341		0
NKP	611	0	0	0	697	0	0
PIR	9 869	0,3	0,3	0,3		0	0
PP	11 865	0,4	-0,5	0	11 900	0	0
SFP	295	0	0	0		0	0
AKSJOLJE	268	0	0	0		0	0
FOLKEM	175	0	0	0		0	0
SJALTA	467	0	0	0		0	0
Andre	0	0	-0,6	-0,2		0	0
Total	2 836 029				2 682 903	169	19

Frammøteprosent 2009: 76,4

Frammøteprosent 2013: 78,2 (av totalt 3 641 994)

Økning av stemmetallet i alle fylker

Venstre økte stemmetallet i alle fylker. I stemmer var økningen størst i Oslo og Akershus med hhv. 7835 og 5529. Prosentvis var det Sogn og Fjordane og Sør-Trøndelag som hadde størst framgang, hhv. 3 og 1,8 prosentpoeng . Oslo hadde også en økning på 1,8 prosentpoeng.

Tabell 2: Fylkesvis fordeling av Venstres stemmer

Fylke	Stemmer 2013	%-vis oppslutning	%-vis endring F-11	%-vis endring S-09	Stemmer 2009	Endring stemmer 09-13
Østfold	5 723	3,6	0,0	+1,1	3 739	1 994
Akershus	20 217	6,3	0,1	+1,4	14 688	5 529
Oslo	28 619	8,2	0,0	+1,8	20 784	7 835
Hedmark	3 805	3,4	-1,2	+0,9	2 650	1 155
Oppland	4 248	4	-1,0	+1,0	3 103	1 145
Buskerud	6 913	4,6	-0,3	+1,6	4 324	2 589
Vestfold	6 228	4,5	+0,2	+1,5	3 944	2 284
Telemark	3 393	3,5	-0,9	+0,9	2 374	1 019
Aust-Agder	3 033	4,8	-1,5	+1,4	2 054	979
Vest-Agder	4 205	4,3	-0,2	+1,2	2 876	1 329
Rogaland	10 827	4,5	-0,2	+0,1	10 053	774
Hordaland	16 614	5,8	-0,7	+1,2	12 361	4 253
Sogn og Fjordane	3 883	6,3	-1,0	+3,0	1 952	1 931
Møre og Romsdal	7 965	5,6	-2,0	+1,7	5 298	2 667
Sør-Trøndelag	9 460	5,4	+0,3	+1,8	5 871	3 589
Nord-Trøndelag	3 158	4,1	-0,8	+1,2	2 119	1 039
Nordland	4 938	3,7	-0,3	+1,4	2 957	1 981
Troms	3 687	4,2	+0,1	+1,6	2 150	1 537
Finnmark	1 359	3,6	-1,1	+1,3	847	512
Totalt	148 275	5,2			104 144	44 131

Mest stemmer i folkerike områder, men også gode resultat i distriktsfylker

Økning i stemmetall og økning i prosentvis oppslutning fra 2009-2013 er gjennomgående for hele landet. Men når vi går nærmere inn i tallene, ser vi antall stemmer økte sterkest i Oslo og Akershus (13 364)

En tredjedel av Venstres velgere leverte sin stemme i Oslo og Akershus: 48 836 av totalt 148 275 stemmer, eller 32,9 prosent. Dersom vi tar Hordaland og Sør-Trøndelag inn i dette bildet (Bergen og Trondheim) ser vi at ca. 50% av Venstres velgere (74 910) kommer i folkerike fylker med store byer/folkerike kommuner. (Om oppslutning i Bergen og Trondheim vurdert mot fylkesresultatet, se tabell 3.)

I dette bildet er det verdt å merke seg at det er stor framgang i de tre nordligste fylkene og i Trøndelag, der særlig Sør-Trøndelag (Trondheim) gjorde et godt valg. Det fylket som hadde klart størst framgang i prosent (3 prosentpoeng) er distriktsfylket Sogn og Fjordane.

Oppslutning i de 25 meste folkerike kommunene

Tabell 3 viser at 55% av Venstres stemmer kom i de 25 mest folkerike kommunene.

Det er verdt å merke seg at Venstre er godt over landsresultatet i de fem største kommunene. De fem største kommunene har 25,5% av stemmeberettigede innbyggere og 38,2% av Venstres stemmer.

Tabell 3: Resultat i mest folkerike kommuner

Kommune	Innb. m/st.rett	Prosent	Stemmer	Endring	St. tall i fylket
Oslo	435 708	8,2	28 619	1,8	28 619
Bergen	193 329	6,9	10 680	1,5	16 614
Trondheim	131 527	6,3	6 690	2,1	9 460
Stavanger	87 166	6,5	4 376	0,4	10 827
Bærum	79 260	9,3	6 279	1,9	20 217
Kristiansand	60 891	5,3	2 517	1,9	4 205
Fredrikstad	57 134	3,7	1 576	1,2	5 723
Tromsø	50 734	5,3	2 075	2	3 687
Sandnes	46 925	4,6	1 687	-0,1	10 827
Drammen	46 494	4,6	1 626	1,5	6 913
Skien	39 656	3,4	1 025	1	3 393
Sarpsborg	39 622	2,8	829	1	5 723
Asker	38 963	8,9	2 947	1,8	20 217
Bodø	36 309	4,1	1 166	1,3	4 938
Skedsmo	35 669	4,3	1 186	0,7	20 217
Sandefjord	32 711	4,7	1 176	1,8	6 228
Larvik	32 402	3,7	937	1,1	6 228
Ålesund	32 318	5,2	1 292	1,5	7 965
Arendal	31 832	5	1 210	1,7	3 033
Tønsberg	30 563	5,5	1 322	1,8	6 228
Karmøy	29 352	2,9	646	0,6	10 827
Porsgrunn	26 603	3,7	753	1,1	3 393

Ringsaker	25 014	3,4	629	0,4	3 805
Haugesund	25 003	4,3	826	0,4	10 827
Lørenskog	24 027	4,8	902	1,1	20 217
	1 669 212		82 971		

Kommuner med størst oppslutning i prosent

Mange små kommuner i distrikta leverte noen av de beste resultatene i prosent.

Beste kommunen var Eid der Venstre har ordføreren. Eid er også kommunen til

1. kandidaten i Sogn og Fjordane. Tilsvarende gjelder for Ulvik og Verran (1. kandidat i hhv. Hordaland og Nord-Trøndelag)

Tabell 4: Størst oppslutning i prosent

Kommune	Innb. m/st.rett	Prosent	Endring	Stemmetall
Eid	4 284	23,6	12,7	788
Ulvik	809	19,8	4,8	128
Granvin	705	13,7	4,2	77
Bærum	79 260	9,3	1,9	6 279
Kristiansund	17 754	9,1	5,9	1 204
Smøla	1 645	9	0,5	111
Kautokeino	2 193	8,9	1,7	128
Asker	38 963	8,9	1,8	2 947
Hornindal	897	8,6	3,4	64
Verran	1 902	8,6	3,2	121
Ullensvang	2 465	8,5	2,8	166
Hamarøy	1 368	8,5	3,4	87
Gloppen	4 203	8,3	5,6	284
Askvoll	2 296	8,2	4,2	146
Averøy	4 107	8,2	-0,5	254
Oslo	435 708	8,2	1,8	28 619
Vågsøy	4 385	8,1	5	270
Hurdal	1 992	8,1	3,3	123
Sandøy	904	7,9	2,4	55
Nesodden	12 595	7,6	0,8	803
Hadsel	6 041	7,5	5,3	324
Oppegård	18 624	7,5	2,2	1 197
Voss	10 525	7,2	2,3	589
Kongsberg	18 565	7,1	3,5	1 050
Molde	19 017	7	2,4	1 030

Endring 2005-2013

Dersom vi sammenligner med Venstres beste stortingsresultat siden 1969, valget i 2005, fikk vi 7 838 færre stemmer i 2013 (tabell 5). Det har fra flere hold blitt hevda kommet at Venstre ved valget nå i høst har blitt et veldig urbant parti fordi så stor del av stemmene

kommer fra folkerike kommuner. I tabell 5 kan man se at endringene fra valget i 2005 ikke er store og i den grad det her har vært et skifte skjedde det i 2005.

Valgresultatet i 2013 er veldig likt resultatet fra 2005 når det gjelder fordeling av Venstres stemmer i fylkene. De største endringene i antall stemmer fra 2005-2013 er en tilbakegang i Rogaland og Møre og Romsdal og framgang i Sør-Trøndelag og Troms.

Tabell 5: Stemmetall 2013, 2009 og 2005

Fylke	Stemmer 2013	% -vis fordeling	Stemmer	Endring stemmer	Stemmer	Endr. stemmer
			2009	09-13	2005	05-13
Østfold	5 723	3,6	3 739	1 994	5 943	-220
Akershus	20 217	6,3	14 688	5 529	21 834	-1 617
Oslo	28 619	8,2	20 784	7 835	28 639	-20
Hedmark	3 805	3,4	2 650	1 155	3 965	-160
Oppland	4 248	4	3 103	1 145	4 662	-414
Buskerud	6 913	4,6	4 324	2 589	7 185	-272
Vestfold	6 228	4,5	3 944	2 284	6 513	-285
Telemark	3 393	3,5	2 374	1 019	3 494	-101
Aust-Agder	3 033	4,8	2 054	979	3 158	-125
Vest-Agder	4 205	4,3	2 876	1 329	4 891	-686
Rogaland	10 827	4,5	10 053	774	15 370	-4 543
Hordaland	16 614	5,8	12 361	4 253	18 407	-1 793
Sogn og Fjordane	3 883	6,3	1 952	1 931	3 503	380
Møre og Romsdal	7 965	5,6	5 298	2 667	10 623	-2 658
Sør-Trøndelag	9 460	5,4	5 871	3 589	6 983	2 477
Nord-Trøndelag	3 158	4,1	2 119	1 039	3 165	-7
Nordland	4 938	3,7	2 957	1 981	4 318	620
Troms	3 687	4,2	2 150	1 537	2 634	1 053
Finnmark	1 359	3,6	847	512	826	533
	148 275	5,2	104144	44131	156113	-7838

Representasjon på Stortinget

Med 5,2 prosent av stemmene fikk Venstre totalt 9 mandater, 4 direkte og fem utjevningsmandater.

Direkte valgt:

Trine Skei Grande, Oslo

Ola Elvestuen, Oslo

Abid Q. Raja, Akershus

Terje Breivik, Hordaland

Utjevningsmandater:

Ketil Kjenseth, Oppland

Iselin Nybø, Rogaland

Sveinung Rotevatn, Sogn og Fjordane

Pål Farstad, Møre og Romsdal

André N. Skjelstad, Nord-Trøndelag

15. UTVALGS- OG KOMITÉARBEID

Venstre har i meldingsåret hatt følgende utvalg/komiteer i arbeid:

15.1 Internasjonalt utvalg 2013

Venstres internasjonale utvalg er et utvalg under Venstres sentralstyre. Det ble oppnevnt for en toårsperiode høsten 2012.

Sammensetning

Terje Breivik (leder), Jørn Stave, Øyvind Eggen, Gøril Havro, Harald Hove, Joachim Nahem, Naomi Ichihara Røkkum, Rebekka Borsch, Tom Varghese, Erling Kvernevik og Torhild Skogsholm. I tillegg: Kjersti Breivik Møller (NUV) og Marit Brochmann (NVK)

Mandat

1. IU skal være en ressurs som bidrar til kunnskap og engasjement i utenrikspolitiske spørsmål i hele organisasjonen. IU skal bidra til dette gjennom forslag til politiske uttalelser, skoloringstiltak og åpne møter.
2. IU får i oppdrag å foreslå og arrangere ett seminar i året i forbindelse med landsstyremøter og/eller landskonferansen.
3. Etter konkret bestilling fra sentralstyret skal IU gjøre større utredninger om utenrikspolitiske saker eller spørsmål.
4. IU har ansvar for å kvalitetssikre og følge opp eventuelle demokratiseringsprosjekter.
5. Tiltak/møter som medfører kostnader, skal avklares og godkjennes av generalsekretæren.

Aktivitet

Internasjonalt utvalg fikk også i oppgave å lage en utredning om sentrale utenrikspolitiske spørsmål for valgkampen og stortingsperioden 2013-2017. Dette notatet ble behandlet i sentralstyret 13. mai. Utvalget hadde jevnlig møte våren 2013, men pga valgkamp ble ikke møteaktivitet prioritert under valgkampen og gjennom høsten. Utvalget har levert forslag til politiske uttalelser til alle landsstyremøter og de fleste sentralstyremøter i Venstre.

Internasjonale organisasjoner

Venstre er medlem av Liberal International(LI) og Alliance of Liberals and Democrats for Europe(Alde). Det har vært en prioritering å stille med delegater på møter i Alde i 2013. Under Aldes kongress i London i november innledet Ola Elvestuen ved et av seminarene som ble arrangert. Han presenterte Venstres valgkamp ved stortingsvalget 2014.

15.2 Valgkomite

Landsmøtet 2013 valgte følgende medlemmer til valgkomite for 2013-2014:

Rita Sletner (leder, Østfold)
 Espen Ophaug (nestleder, Oslo)
 Synnøve Handeland (Hordaland)
 Jan Kenneth Stavenes (Agder)
 Berit Woie Berg (Nordland)
 Trond Åm (Sør-Trøndelag)
*Per A. Thorbjørnsen (Rogaland) *)*
 Repr. valgt av NUV (Matilde Monsen)

Repr. valgt av NVK (Liv Irene Haug)

Varamedlemmer: :

1. vara: Ulla Nordgarden (Buskerud) *)
2. vara: Ketil Kjenseth (Oppland)
3. vara: Hulda Tronstad Nydal (Akershus)
4. vara: Kåre Pettersen (Vestfold)

*) Per A. Thorbjørnsen (Rogaland) trakk seg som medlem i valgkomiteen etter at han ble foreslått som kandidat til sentral- og/eller landsstyret. Som følge av dette ble Ulla Nordgarden (Buskerud) nytt fast medlem i valgkomiteen, mens de øvrige varamedlemmene rykket ett hakk opp.

Valgkomiteen startet sitt arbeid 24.09.2013 og hadde i alt 5 møter frem til innstillingen ble klar 20.01.2014.

15.3 Programkomiteen

Programkomiteen ble satt ned av Landsstyret i oktober 2011, og leverte sitt forslag til stortingsvalgprogram 10. desember 2012. I 2013 arbeidet komiteen i hovedsak med å presentere programforslaget på lokal- og fylkesårsmøter i partier, før programmet ble endelig vedtatt på Landsmøtet 2013. Programmet ble godt mottatt av interesseorganisasjoner i valgkampen, og fikk "best i test" på de fleste tester utført av organisasjoner som arbeider med Venstres kjerneområder.

Komiteens sammensetning i perioden var Guri Melby (leder), Rolf Nesheim (nestleder), Toril Berge, Thor Bjarne Bore, Rebekka Borsch, Stian Mauritz Celius, Ketil Kjenseth, Eva Kvelland, Kjell Veivåg, Sveinung Rotevatn (NUV), Åsta Årøen (NVK), Daniel Heggelid-Rugaas (NVK). Varamedlemmer: Torild Skogsholm, Per Magnus F. Sandmark, Tove Nørum Rokstad, Marit K. Veia. Det vises for øvrig til årsmeldingen for 2012 for utførlig beskrivelse av komiteens arbeid.

15.4 Menneskerettighetsutvalget

Sentralstyret satte på sitt møte i oktober 2013 ned et utvalg som skulle forberede behandlingen av temaet menneskerettigheter på Landsmøtet 2014. Utvalget ble ledet av Rebekka Borsch. Øvrige medlemmer: Øyvind Eggen, Iselin Nybø, Erling Kvernevik, Anja Johansen, Sunniva Rebekka Skjeggstad, Joachim Nahem, Johan Kristian Meyer og Sofie Høgestøl, hvorav noen ble supplert i etterkant og noen bidro utenom de fysiske møtene. I tillegg er NUV representert ved Kjersti Breivik Møller og NVK ved Marit Brochmann. I 2013 hadde utvalget ett fysisk møte og mye av arbeidet foregikk elektronisk. Ved årsslutt hadde utvalget utarbeidet et problemnotat om menneskerettigheter, som gav utgangspunkt for diskusjon på lokallags- og fylkeslagsårsmøtene.

16. INTERNASJONAL AKTIVITET

Venstre er medlem i Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE Party), den europeiske paraplyorganisasjonen for liberale partier, og Liberal International (LI), den verdensomfattende paraplyorganisasjon for liberale partier. I tillegg har vi godt samarbeid med den liberale gruppen i Europaparlamentet, ALDE, gjennom praktikantordning, besøksprogram og uformell kontakt.

1716 Utdrag av internasjonale møter Venstre har deltatt på i 2013:
1717 - ALDE Party-rådsmøte i Pula, Kroatia den 10. - 11. mai. Trine Skei Grande, Ola Elvestuen
1718 og Trond Enger deltok.
1719 - VHO arrangerte den 7. november et seminar om kommunikasjonsstrategi og
1720 valgkamparbeid for generalsekretæren og den administrative ledelsen i det svenske
1721 Centerpartiet.
1722 - ALDE Party-kongressen i London, England den 28. - 30. november. Trine Skei Grande,
1723 Ola Elvestuen, Terje Breivik, Trond Enger og Anne Solsvik deltok.
1724
1725

Rekneskap for Venstres Hovedorganisasjon 2013

Rekneskapen vert lagt fram i møtet.

Kontingent 2015

Kontingentsatsen til Venstre sentralt økte fra kr 150,- til kr 175,- i 2014. Samtidig ble ordningen med differensiert kontingent og reduserte satser utvidet fra å gjelde studenter til også å gjelde andre ikke-yrkesaktive, for eksempel pensjonister og personer som får sin inntekt fra ulike trygdeordninger.

Landsstyrets innstilling:

Den sentrale kontingenten forblir uforandret i 2015.
Det vil si kr 175,- for vanlige medlemmer og kr 75,- for ikke-yrkesaktive.

Kontingent 2016

I forslaget til vedtektsendringer ligger det to forslag som omhandler forholdet mellom nasjonal og lokale kontingent, og som derfor vil få konsekvenser for fylkes- og lokallagenes kontingentinntekter.

Ettersom fylkeslagene og de fleste lokallagene allerede har fastsatt sin kontingent for 2015, kan disse endringene ikke få effekt før 2016. Skulle endringene bli vedtatt vil det derfor være behov for en klargjøring av hva kontingentnivået for 2016 vil ligge på, slik at fylkes- og lokallagene kan ta hensyn til dette på sine årsmøter i januar og februar 2015.

Variasjonen på fylkeslagskontingenten mellom de ulike fylkene er for det meste fra 50 til 100 kroner, med unntak av Oslo som har fylkeslagskontingent på 250 kroner og ingen lokallagskontingent. Lokallagskontingent varierer fra 25 til 200 kroner. Noen få lag har oppgitt kr. 0 i lokal kontingent, men over 100 har ikke rapportert inn sats for lokal kontingent for 2013.

Vedtakene i denne delen av saken må betraktes som foreløpige, og kan endres av Landsmøtet i 2015.

Sentralstyrets innstilling hvis vedtektforslag 2A går gjennom:

Den sentrale kontingenten for 2016 forblir kr 175,-.
Fylkeslagskontingenten for 2016 blir kr 75,-
Lokallagskontingenten for 2016 blir kr 50,-

Venstre tilbyr redusert kontingent for ikke-yrkesaktive. For denne gruppen blir kontingentsatsene som følger:

Den sentrale kontingenten for 2016 blir kr 75,-
Fylkeslagskontingenten for 2016 blir kr 50,-
Lokallagskontingenten for 2016 blir kr 25,-

Sentralstyrets innstilling hvis vedtektsforslag 2B går gjennom:

Den sentrale kontingenten for 2015 forblir kr 175,-.

Venstre tilbyr redusert kontingent for ikke-yrkesaktive. For denne gruppen blir den sentrale kontingenten for 2015 kr 75,-

Venstres vedtekter

Innen fristen ble det levert 11 forslag til vedtektsendringer.

Forslag 1.

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 2 Medlemskap

Type: Tillegg

Dagens tekst: Medlemskap, og de rettigheter medlemskap gir, oppnås bare i ett lokallag, og medlemmet kan bare være med å behandle og stemme over samme sak i ett lokallag. Det enkelte medlem kan selv velge hvilket lokallag man vil være medlem i.

Ny tekst: Medlemskap, og de rettigheter medlemskap gir, oppnås bare i ett lokallag, og medlemmet kan bare være med å behandle og stemme over samme sak i ett lokallag. Det enkelte medlem skal være tilknyttet et lokallag, og kan selv velge hvilket lokallag man vil være medlem i.

Begrunnelse:

Behov for presisering. Avsnittet ble tatt inn ved revisjonen av vedtektene i 2010. Det har vært tolket som om det er nødvendig å være tilknyttet et lokallag. Det innebærer at tidligere praksis der medlemmer kan "hoppe over" lokallagsleddet og bli direkte medlemmer i et fylkeslag, blir avskaffet. Men bestemmelsens ordlyd er ikke entydig. Konsekvensen av å tillate direkte medlemskap i fylkeslag er at tilsvarende bør tillates hvis noen ønsker å være direkte medlem av VHO. Det får konsekvenser for organisasjonsdemokratiet og kan brukes taktisk for å redusere kontingentutgiftene.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas.

Forslag 2A

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 2 Medlemskap

Type: Tillegg

Dagens tekst: Medlemskap oppnås fra det tidspunkt man melder seg inn.
Medlemsrettigheter oppnås når kontingent er betalt.

Ny tekst: Medlemskap oppnås fra det tidspunkt man melder seg inn.
Medlemsrettigheter oppnås når kontingent er betalt.

Samlet kontingent fastsettes av Venstres landsmøte og gjelder alle fylkes- og lokallag. Det enkelte fylkes- og lokallag kan rapportere inn tilleggskontingent etter vedtak på sitt årsmøte. Landsmøtet fastsetter hvem som er berettiget til

redusert kontingent.

Begrunnelse:

Det er i dag svært stor variasjon mellom fylkeslagskontingentene, fra 50 til 250 kroner. Lokallagenes kontingent varierer fra 25 til 200 kroner, og 100 lag rapporterer ikke for lokal kontingentsats. Det bør være et mål med mest mulig lik pris for medlemskap over hele landet for å kunne utøve sine medlemsrettigheter. Samtidig bør det enkelte lokal- og fylkeslag ha mulighet for tilleggskontingent.

I tillegg opererer mange lag med reduserte kontingentsatser for ulike grupper. Mens Venstres landsmøte har redusert kontingentsats for ikke-yrkesaktive, er slik reduksjon gitt for hhv studenter, pensjonister, trygdede, arbeidsledige osv.

Ulik kontingent og ulike grupper for redusert kontingent skaper mye ekstraarbeid for Venstre, øker risiko for forsinkelser og feil, og gjør betalingssituasjonen uoversiktlig både for Venstre og for medlemmene.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas, med tillegg om at vedtaket får effekt fra 2016.

Forslag 2B

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 2 Medlemskap

Type: Tillegg

Dagens tekst: Medlemskap oppnås fra det tidspunkt man melder seg inn.
Medlemsrettigheter oppnås når kontingent er betalt.

Ny tekst: Medlemskap oppnås fra det tidspunkt man melder seg inn.
Medlemsrettigheter oppnås når kontingent er betalt.

VHOs kontingent fastsettes av Venstres landsmøte. Det enkelte fylkes- og lokallag fastsetter kontingent for sitt lag etter vedtak på sitt årsmøte.
Landsmøtet fastsetter hvem som er berettiget til redusert kontingent.

Begrunnelse:

En modifisert versjon som i praksis bevarer dagens situasjon med lokallags- og fylkeslagskontingenter, men som sikrer enhetlig praksis når det gjelder hvilke grupper som får redusert kontingent.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas hvis 2A faller, med tillegg om at vedtaket får effekt fra 2016.

Forslag 3

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 3 Organisasjon, voteringsregler

Type: Endring

Dagens tekst: Møtelederen foreslår hvordan voteringene skal foregå. Vedtak i andre saker enn de som gjelder vedtektsendringer gjøres med flertallsvedtak. Dersom stemmetallene for og mot i en sak er like, faller forslaget.

Ny tekst: Møtelederen foreslår hvordan voteringene skal foregå. Vedtak i andre saker enn de som gjelder vedtektsendringer gjøres med flertallsvedtak. Dersom stemmetallene for og mot i en sak er like foretas en ny votering. Ved andre gangs stemmelikhet blir innstillingen stående.

Begrunnelse:

Avsnittet har vært ufullstendig. Endringen medfører en oppdatering som er tilsvarende bestemmelsene i neste avsnitt (som omhandler personvalg) og bestemmelsene i den mangeårige forretningsordenen for landsmøtet.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas.

Forslag 4

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 4 Lokallagene

Type: Tillegg

Dagens tekst: I hver kommune skal det være et lokallag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av fylkesstyret før de trer i kraft. Dersom lokallaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for lokallag i Venstre".

Venstres partiorganer på lokalt nivå er årsmøtet, medlemsmøte og lokallagsstyret. Vedtektene må inneholde disse bestemmelser:

Ny tekst: I hver kommune skal det være et lokallag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av fylkesstyret før de trer i kraft. Slike vedtekter må være i tråd med §1-4 i Venstres vedtekter. Dersom lokallaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for lokallag i Venstre" som vedtas av Landsstyret.

Venstres partiorganer på lokalt nivå er årsmøtet, medlemsmøte og lokallagsstyret. ~~Vedtektene må inneholde disse bestemmelser:~~

Begrunnelse:

En opprydding, og presisering av hva kravene til lokallagenes vedtekter skal innebære.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas.

Forslag 5

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 4 Lokallagene

Type: Endring

Dagens tekst: Lokallaget ledes mellom årsmøtene av et lokallagsstyre. Lokallagsstyret består av leder og minst to medlemmer valgt av lokallagsårsmøtet. Styret består dessuten av en representant valgt av Unge Venstres lokallag og eventuelt en representant valgt av Venstrekvinnelagets lokallag. Lederen for Venstres kommunestyregruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Ny tekst: Lokallaget ledes mellom årsmøtene av et lokallagsstyre. Lokallagsstyret består av leder og minst to medlemmer valgt av lokallagsårsmøtet. Styret består dessuten av et medlem valgt av Unge Venstres lokallag og eventuelt medlemmer valgt av andre sideorganisasjoner i kommunen. Lederen for Venstres kommunestyregruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Begrunnelse:

Større likestilling av sideorganisasjoner, med en formulering som gir stor grad av lokal frihet.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas.

Forslag 6

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 5 Fylkeslagene

Type: Tillegg

Dagens tekst: I hvert fylke skal det være et fylkeslag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av sentralstyret før de trer i kraft. Dersom fylkeslaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for fylkes- og regionlag i Venstre".

Venstres partiorganer på fylkesnivå er fylkesårsmøtet og fylkesstyret. Vedtektene må inneholde disse bestemmelser:

Ny tekst: I hvert fylke skal det være et fylkeslag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av sentralstyret før de trer i kraft. Slike vedtekter må være i tråd med §1-3 og 5 i Venstres vedtekter. Dersom fylkeslaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for fylkes- og regionlag i Venstre" som vedtas av Landsstyret.

Venstres partiorganer på fylkesnivå er fylkesårsmøtet og fylkesstyret. Vedtektene må inneholde disse bestemmelser:

Begrunnelse:

En opprydding, og presisering av hva kravene til fylkeslagenes vedtekter skal innebære.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas.

Forslag 7

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 5 Fylkeslagene

Type: Endring

Dagens tekst: Fylkesstyret leder fylkeslagets arbeid mellom fylkesårsmøtene. Fylkesstyret består av fylkesleder og minst fire fylkesstyremedlemmer valgt av fylkesårsmøtet. I tillegg har styret et medlem valgt av Unge Venstre og eventuelt et medlem valgt av Venstrekvinnelaget. Lederen for Venstres fylkestingsgruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Ny tekst: Fylkesstyret leder fylkeslagets arbeid mellom fylkesårsmøtene. Fylkesstyret består av fylkesleder og minst fire fylkesstyremedlemmer valgt av fylkesårsmøtet. I tillegg har styret et medlem valgt av Unge Venstres fylkeslag og eventuelt medlemmer valgt av andre sideorganisasjoner i fylket. Lederen for Venstres fylkestingsgruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Begrunnelse:

Større likestilling av sideorganisasjoner, med en formulering som gir stor grad av lokal frihet.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas.

Forslag 8

Forslagsstiller: Eva Kvelland, Guri Melby, Ketil Kjenseth, Rebekka Borsch, Kjartan Alexander Lunde, Julie Andersland, Sveinung Rotevatn, Maren Hersleth Holsen, Martine H. Lindh Løkke, Eddy Robertsen, Toril Berge Flatabø, Karl M. Buchholdt, Jonas Stein.

Sted: § 7 Sentralstyret

Type: Endring

Dagens tekst: Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire varamedlemmer (som også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmer) valgt av landsmøtet. I tillegg suppleres sentralstyret med lederne (eller deres stedfortredere) fra Norges Unge Venstre og Norges Venstrekvinnelag.

Ny tekst: Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire varamedlemmer (som også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmer) valgt av landsmøtet. I tillegg suppleres sentralstyret med lederne (eller deres stedfortredere) fra Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund, dersom den enkelte organisasjon har minst 400 betalende medlemmer.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas, med tillegg om at vedtaket får effekt fra 2015 og at 2014-medlemstallene legges til grunn.

Forslag 9

Forslagsstiller: Eva Kvelland, Guri Melby, Ketil Kjenseth, Rebekka Borsch, Kjartan Alexander Lunde, Julie Andersland, Sveinung Rotevatn, Maren Hersleth Holsen, Martine H. Lindh Løkke, Eddy Robertsen, Toril Berge Flatabø, Karl M. Buchholdt, Jonas Stein.

Sted: § 8 Landsstyret

Type: Endring

Dagens tekst: Landsstyret består av det landsmøtevalgte sentralstyret, åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, fylkeslederne med fylkesnestledere som varamedlemmer, et medlem valgt av Norges Venstrekvinnelag, et medlem valgt av Norges Liberale Studentforbund og to medlemmer valgt av Norges Unge Venstre.

Ny tekst: Landsstyret består av det landsmøtevalgte sentralstyret, åtte direktevalgte landsstyremedlemmer og fylkeslederne med fylkesnestledere som varamedlemmer. Landsstyret består i tillegg av et medlem valgt av Norges Venstrekvinnelag, et medlem valgt av Norges Liberale Studentforbund og et medlem valgt av Norges Unge Venstre, dersom den enkelte organisasjon har minst 100 betalende medlemmer, har avholdt årsmøte og har underorganisasjon i minst 4 fylker. Sideorganisasjonene kan oppnå ytterligere et medlem av landsstyret dersom de har minst 400 betalende medlemmer.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas, med tillegg om at vedtaket får effekt fra 2015 og at 2014-medlemstallene legges til grunn.

VENSTRES VEDTEKTER

Vedtatt av Venstres landsmøte 6.-8. mars 1981 og revidert siste gang på Venstres landsmøte 2013.

§ 1. FORMÅL

Venstre har til formål å samle personer med et sosialt liberalt grunnsyn til innsats for fred og internasjonalt samarbeid, og for sosial, kulturell og økonomisk framgang i vårt land og i verden som helhet, samt gjennom opplysning å øke forståelsen og interessen for samfunnsspørsmål og å virke for å få Venstrefolk valgt inn i landets representative organer.

§ 2. MEDLEMSKAP

Personer over 15 år som ikke er medlem i noe annet parti, og som deler Venstres grunnsyn, kan bli medlem av Venstre.

Medlemskap oppnås fra det tidspunkt man melder seg inn. Medlemsrettigheter oppnås når kontingent er betalt.

Medlemskap, og de rettigheter medlemskap gir, oppnås bare i ett lokallag, og medlemmet kan bare være med å behandle og stemme over samme sak i ett lokallag. Det enkelte medlem kan selv velge hvilket lokallag man vil være medlem i.

Rettigheter som medlem utøves personlig.

§ 3. ORGANISASJON

Venstre består av partiets medlemmer organisert gjennom lokallag, fylkeslag og partiets nasjonale organisasjon.

Venstres nasjonale partiorganer er sentralstyret, landsstyret og landsmøtet.

Venstre har følgende tilknyttede selvstendige og likestilte organisasjoner hvis representasjon i Venstres organer fordeles i disse vedtekter: Norges Unge Venstre (NUV), Norges Venstrekvinnelag (NVK) og Norges Liberale Studentforbund (NLSF).

Venstre er tilknyttet studieforbundet Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO).

Andre grupperinger som ønsker å bruke tittelen "Venstre" skal ha et klart mandat fra partiet og skal være klart tidsavgrenset.

Folkevalgt for Venstre blir man bare ved å stille til valg på Venstres valgliste og på Venstres program. Har man stilt til valg på Venstres program så er dette den kontrakten man har med velgerne.

Venstres partiorganer kan ikke instruere folkevalgte som er innvalgt for Venstre utover det program de er valgt på. Dersom det er punkter i et partiprogram en folkevalgt ikke kan følge, så er den folkevalgte forpliktet til å informere vedtaksorganet om dette.

Venstre folkevalgte representanter plikter å skape gode politiske prosesser og lytte til innspill fra eget parti.

Venstre folkevalgte representanter danner i hvert av de folkevalgte organer (kommunestyrene, fylkestingene og Stortinget) egne grupper med styrer og gruppereglementer.

Begge kjønn skal som en hovedregel være representert med minst 40 prosent i Venstres styrer, utvalg og komitéer.

Voteringsregler

Møtelederen foreslår hvordan votingene skal foregå. Vedtak i andre saker enn de som gjelder vedtektsendringer gjøres med flertallsvedtak. Dersom stemmetallene for og mot i en sak er like, faller forslaget.

Ved personvalg og nominasjoner kreves over halvparten av de avgitte stemmene for å bli valgt. Oppnås ikke dette ved første gangs voting faller den av kandidatene med færrest stemmer ut. Det foretas nye valgonganger inntil én av kandidatene har fått over halvparten av avgitte stemmer. Ved stemmelikhet foretas en ny voting. Ved andre gangs

stemmelikhet foretas loddtrekning.

Dersom resultatet ved andre former for personvalg blir like stemmetall, skal det foretas loddtrekning.

Personvalg skal foretas skriftlig dersom minst én person krever det. Stemmesedler ved valg skal inneholde det samme antall navn som det antall personer som skal velges.

§ 4. LOKALLAGENE

I hver kommune skal det være et lokallag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av fylkesstyret før de trer i kraft. Dersom lokallaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for lokallag i Venstre".

Venstres partiorganer på lokalt nivå er årsmøtet, medlemsmøte og lokallagsstyret. Vedtektene må inneholde disse bestemmelser:

Lokallagsårsmøtet skal holdes innen utgangen av januar hvert år.

Lokallaget ledes mellom årsmøtene av et lokallagsstyre. Lokallagsstyret består av leder og minst to medlemmer valgt av lokallagsårsmøtet. Styret består dessuten av en representant valgt av Unge Venstres lokallag og eventuelt en representant valgt av Venstrekvinnelagets lokallag. Lederen for Venstres kommunestyregruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Lokallagsstyret plikter å følge opp vedtektene og har ansvar for lokallagets økonomi, nettsider, politikkskaping, informasjonsvirksomhet, skolering, medlemsverving og utadrettede virksomhet. Lokallagets leder tegner for laget.

Lokallagsstyret har videre ansvar for at det stilles valglister for Venstre ved kommunevalget, og at det i god tid før valget utarbeides lokalt valgprogram.

Foran stortings- og fylkestingsvalg skal forslag til valgprogram behandles av et medlemsmøte før det behandles på fylkesårsmøtet.

Venstres lokallag følger samme geografiske inndeling som landets kommuner, og får sin representasjon i Venstres fylkeslag sine organer deretter.

To eller flere lokallag i samme fylke kan slå seg sammen til en organisasjon slik at de i forhold til Venstres hovedorganisasjon og fylkeslaget, har samme rolle som et lokallag, dog slik at hver av de opprinnelige lokallagene beholder sin representasjon i Venstres organer som de hadde fått hver for seg. Slike regionlag må i vedtektene ivareta de organisatoriske løsninger som er nødvendige i forhold til oppgavene knyttet til nominasjon og innlevering av lister til kommunevalg, og til valg av delegater til nominasjonsmøter for fylkestingsvalg og stortingsvalg. Bare medlemmer som har stemmerett i den enkelte kommune kan være med å sette sammen valglisten for denne kommunen.

Det kan også opprettes lokallag som har til formål å organisere medlemmer fra flere kommuner. Et eksisterende lokallag kan endre sine vedtekter slik at det tar sikte på å være lokallag også for en eller flere andre kommuner der det ikke på forhånd er et lokallag.

Ved sammenslåing av to eller flere eksisterende lokallag til et lokallag eller ved at et lokallag omfatter mer enn en kommune krever en slik prosess 2/3-flertall i samtlige berørte lag. Oppløsningen av sammenslåtte lag skjer ved simpelt flertall.

§ 5. FYLKESLAGENE

I hvert fylke skal det være et fylkeslag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av sentralstyret før de trer i kraft. Dersom fylkeslaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for fylkes- og regionlag i Venstre".

Venstres partiorganer på fylkesnivå er fylkesårsmøtet og fylkesstyret. Vedtektene må inneholde disse bestemmelser:

Fylkesårsmøtet skal holdes innen utgangen av februar hvert år.

Fylkesstyret leder fylkeslagets arbeid mellom fylkesårsmøtene. Fylkesstyret består av fylkesleder og minst fire fylkesstyremedlemmer valgt av fylkesårsmøtet. I tillegg har styret et medlem valgt av Unge Venstre og eventuelt et medlem valgt av Venstrekvinnelaget. Lederen for Venstres fylkestingsgruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Fylkesstyret plikter å følge opp vedtektene og har ansvar for fylkeslagets økonomi, nettsider, politikkskaping, informasjonsvirksomhet, skolering, medlemsverving og utadrettede virksomhet. Fylkesleder tegner for laget.

Fylkesstyret har videre ansvar for å stifte nye lokallag samt å følge opp de eksisterende lokallagenes arbeid. Videre skal fylkesstyret bidra til at det utarbeides lokale valgprogrammer og at det stilles valglister for Venstre i alle kommuner i fylket.

Fylkesstyret skal i mellomvalgår før hhv. stortings- og fylkestingsvalg sette i gang en åpen nominasjonsprosess og sørge for at nominasjonsmøtet blir holdt innen utgangen av februar (i valgåret). Nærmere regler om nominasjonsprosesser utarbeides av landsstyret.

I fylkestingvalgår sørger styret for at det i god tid blir utarbeidet et forslag til eget valgprogram for Venstre i fylket som vedtas på fylkesårsmøtet, eller etter vedtektene for det enkelte fylkeslag av et annet representativt fylkesmøte.

I stortingsvalgår sørger fylkesstyret for at fylkesårsmøtet behandler programkomiteens siste avgitte utkast til stortingsvalgprogram.

Venstres fylkeslag følger samme geografiske inndeling som landets fylkeskommuner, og får sin representasjon i Venstres nasjonale organer deretter.

To eller flere fylkeslag kan slå seg sammen til en organisasjon slik at de i forhold til Venstres hovedorganisasjon, og i forhold til lokallagene, har samme rolle som et fylkeslag, dog slik at hver av de opprinnelige fylkeslagene beholder sin representasjon i Venstres organer som de hadde fått hver for seg. Slike regionlag må i vedtektene ivareta de organisatoriske løsninger som er nødvendige i forhold til oppgavene knyttet til nominasjon og innlevering av lister til fylkestingsvalg og stortingsvalg. Bare medlemmer som har stemmerett i det enkelte fylke kan være med å sette sammen listen for det respektive fylket.

Ved sammenslåing av to eller flere fylkeslag til et regionlag krever en slik prosess 2/3-flertall i samtlige berørte fylker. Oppløsningen av et eventuelt regionlag skjer ved simpelt flertall.

§ 6. SEKRETARIATET

Venstre har et sekretariat med en generalsekretær og med det personale landsstyret til enhver tid gjør vedtak om. Generalsekretær ansettes av landsstyret, på det første landsstyremøtet etter landsmøtet i det første året etter et avholdt stortingsvalg, i åremålsstilling med virketid på fire år.

Generalsekretæren har tale- og forslagsrett på lands-, landsstyre- og sentralstyremøter.

Generalsekretær har fullmakt til å foreta ansettelse og til å utøve personalpolitikk etter retningslinjer gitt av sentralstyret. Generalsekretær kan forøvrig gjøre vedtak etter delegasjon.

Ansatte i Venstres organisasjon kan ikke ha tillitsverv på samme nivå, eller ha tillitsverv som innebærer representasjon på samme nivå som ansettelsesforholdet utgår fra.

§ 7. SENTRALSTYRET

Sentralstyret leder Venstres arbeid mellom landsstyremøtene i samsvar med vedtektene og de vedtak som gjøres av landsmøtet og landsstyret. Sentralstyret møtes så ofte lederen finner det formålstjenlig eller når minst fire medlemmer krever det. Sentralstyret er beslutningsdyktig når minst fem medlemmer, deriblant lederen eller en av nestlederne, er til stede. Lederen kaller sentralstyret sammen og leder møtene.

Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire varamedlemmer (som også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmer) valgt av landsmøtet. I tillegg suppleres sentralstyret med lederne (eller deres stedfortredere) fra Norges Unge Venstre og Norges Venstrekvinnevalg.

Lederen i Venstres stortingsgruppe tiltrer sentralstyret uten stemmerett. 1. varamedlem til sentralstyret deltar på alle sentralstyremøter, uten stemmerett med mindre et fast sentralstyremedlem har meldt forfall.

Sentralstyret oppnevner én av sine medlemmer som ansvarlig for partiets internasjonale utvalg.

Sentralstyret godkjenner fylkeslagenes og regionlagenes vedtekter og behandler eventuelle søknader om dispensasjon fra vedtektene.

Sentralstyret kan foreta budsjettendringer (innenfor vedtatt budsjett) begrenset til 10 prosent av budsjettet. Melding om budsjettendringer gis fortløpende til landsstyret.

§ 8. LANDSSTYRET

Landsstyret leder Venstres arbeid mellom landsmøtene i samsvar med vedtektene og de vedtak som blir fattet av landsmøtet. Landsstyret møtes minst to ganger mellom hvert ordinære landsmøte og ellers så ofte som lederen eller fire sentralstyremedlemmer, eller minst sju landsstyremedlemmer skriftlig krever det. Landsstyret er beslutningsdyktig når minst to tredeler av medlemmene, deriblant lederen eller en av nestlederne, er til stede. Lederen kaller landsstyret sammen og leder møtene. Landsstyremøtene er i utgangspunktet åpne.

Landsstyret består av det landsmøtevalgte sentralstyret, åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, fylkeslederne med fylkesnestledere som varamedlemmer, et medlem

valgt av Norges Venstrekvinnelag, et medlem valgt av Norges Liberale Studentforbund og to medlemmer valgt av Norges Unge Venstre.

Venstres statsråder og stortingsrepresentanter tiltrer landsstyret uten stemmerett.

Landsstyret skal drøfte retningslinjene for det organisasjonsmessige og politiske arbeidet og skal hvert år legge frem forslag til mål, strategier og handlingsplaner. Landsstyret kan for særskilte oppgaver oppnevne egne utvalg. På det siste landsstyremøtet hvert år skal budsjett behandles.

Landsstyret fastsetter tid og sted for landsmøtet og har ansvar for å gi nødvendige innstillinger overfor landsmøtet.

Landsstyret ansetter generalsekretær og bestemmer rammene for sekretariatets størrelse. Landsstyret fungerer som årsmøte i Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO). Landsstyret kan delegere oppgaver og beslutningsmyndighet til sentralstyret.

I god tid før stortingsvalg oppnevner landsstyret en programkomite med leder og minst seks medlemmer. Programkomiteens 1. utkast til stortingsvalgprogram sendes til høring i organisasjonen senest 1. september året før stortingsvalget. Høringsfrist settes til 1. november. Deretter utarbeides det et 2. utkast som skal være klart innen 10. desember. Det gjennomføres ny høring med behandling på fylkesårsmøtene innen utgangen av februar. Landsstyret gir deretter innstilling overfor landsmøtet.

Landsstyret kan innføre mulighet for medlemmer til å stille direkte spørsmål i landsstyrets møter (ved personlig frammøte eller via Internett). Landsstyret vedtar nærmere bestemmelser om dette.

§ 9. LANDSMØTET

Landsmøtet er Venstres øverste organ.

Ordinært landsmøte holdes innen utgangen av april hvert år. Tid og sted fastsettes av landsstyret.

Ekstraordinært landsmøte holdes når landsstyret vedtar det eller når minst halvparten av fylkesstyrene skriftlig krever det. Tid og sted fastsettes av landsstyret. Møtet innkalles med minst 14 dagers varsel.

Fylkeslagene skal da straks sammenkalle til ekstraordinært fylkesårsmøte for valg av delegater og behandling av de saker som er ført opp på saklisten for det ekstraordinære landsmøtet. Ekstraordinært landsmøte kan bare behandle den eller de saker som er angitt i innkallingen til møtet.

Ordinært landsmøte kalles sammen med minst to måneders varsel. Forslag til politiske uttalelser må være innsendt minst tre uker før landsmøtet.

Alle andre forslag skal være innsendt minst seks uker før landsmøtet. Forslag til vedtak som kommer senere enn disse fristene kan behandles av landsmøtet bare dersom landsmøtet vedtar dette med 2/3 flertall.

Sakliste og saksdokumenter skal sendes senest fire uker før landsmøtet til de lag og organisasjoner som har representasjonsrett på landsmøtet.

Landsmøtet består av landsstyrets medlemmer og av delegater valgt av fylkesårsmøtene i Venstre etter følgende regler:

Etter stemmetall i det enkelte fylkeslag avgitt ved siste fylkestingsvalg:

1 delegat pr. påbegynt 1.200 stemmer inntil 8.000 stemmer og deretter en delegat pr. påbegynte 2.000 stemmer.

Etter antall betalende medlemmer i det enkelte fylkeslag pr. 31. desember i året før landsmøtet:

1 delegat pr. påbegynte 120 medlemmer.

Derneft har de tilknyttede organisasjonene Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund 15 delegater fordelt etter medlemstall, dog slik at hver organisasjon har minst 2 delegater.

Det er en forutsetning for representasjonsretten at den tilknyttede organisasjon har avholdt årsmøte samme år som landsmøtet eller året forut, og at de har underorganisasjoner i minst 4 fylker eller minst 4 utdanningsinstitusjoner i landet. Derneft må den enkelte organisasjon ha minst 100 medlemmer totalt.

Venstres statsråder og stortingsrepresentanter har tale- og forslagsrett på landsmøtene.

Landsmøtet er i utgangspunktet et åpent møte.

Konstituering

Landsmøtet åpnes av partilederen som leder konstitueringen av møtet hvor følgende velges:

- Møteledere
- Fullmaktsnemnd med leder og to medlemmer som avgir innstilling om godkjenning av delegatenes fullmakter til landsmøtet.
- Møtesekretærer og -referenter.
- Tellekorps.
- To personer til å underskrive protokollen.

Protokollen skal være underskrevet og tilgjengelig senest én måned etter landsmøtet. Endelig godkjenning av protokollen skjer i det første landsstyremøtet etter landsmøtet.

Valg

Landsmøtet skal foreta valg av:

Sentralstyre og direktevalgte landsstyremedlemmer

Det første og det tredje ordinære landsmøte i stortingsperioden velger:

- Partileder
- første og andre nestleder
- fire medlemmer til sentralstyret
- åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, hvorav halvparten velges i nummerert rekkefølge. Disse fire er samtidig varamedlemmer til sentralstyret.
- tolv direktevalgte varamedlemmer til landsstyret.

Første varamedlem til sentralstyret tiltrer automatisk alle møter, uten stemmerett.

Revisor.

Det første og tredje ordinære landsmøte i stortingsperioden velger en statsautorisert revisor til å stå for revisjon av Venstres regnskaper.

Valgkomite.

Det andre og det fjerde ordinære landsmøte i stortingsperioden velger en valgkomite etter forslag fra landsstyret, bestående av leder, åtte medlemmer og fire varamedlemmer, som på det etterfølgende landsmøtet legger frem forslag til valg av sentralstyre og direktevalgte landsstyremedlemmer samt revisor.

Redaksjonskomite.

Hvert ordinære landsmøte velger, etter innstilling fra landsstyret, leder, fire medlemmer og to varamedlemmer til en redaksjonskomite som før og under det etterfølgende landsmøtet gjennomgår, redigerer og innstiller overfor landsmøtet innkomne forslag til politiske uttalelser og de forslag landsmøtet oversender til komiteen.

Andre arbeidsoppgaver

Alle ordinære landsmøter skal:

- Behandle landsstyrets årsmelding og regnskap.
- Behandle landsstyrets forslag til mål, strategier og hovedretningslinjer for partiets virksomhet.
- Fastsette den sentrale medlemskontingenten for det påfølgende kalenderår.
- Behandle og stemme over andre saker som er fremmet i samsvar med vedtektene.
- Fastsette hovedsak for det påfølgende landsmøtet og legge rammer for fremdriften av forberedelsesarbeidet for denne saken.
- I stortingsvalgår skal landsmøtet behandle og vedta stortingsvalgprogram.

§ 10. URAVSTEMMING

Politiske eller organisasjonsmessige saker som ikke gjelder vedtektene, budsjett, regnskap, valg av tillitsvalgte eller ansettelser i sekretariatet, kan forelegges medlemmene til rådgivende uravstemming når landsstyret eller landsmøtet gjør vedtak om det, når fem fylkesmøter ber om det eller dersom minst 400 medlemmer skriftlig forlanger det. Stemmeberettigede er alle som er registrert som medlemmer i Venstre senest tre måneder før avstemningen skal finne sted og som har betalt kontingent. Landsstyret gir nærmere regler om gjennomføring av uravstemminger.

§ 11. VEDTEKTENE

Disse vedtektene endres av landsmøtet med 2/3 flertall. Forslag til vedtektsendringer legges på forhånd frem for landsstyret, de tilknyttede organisasjonene og fylkeslagene. Vedtektsendringer trer i kraft straks landsmøtet er hevet.

PLATTFORM FOR EN LIBERAL ORGANISASJON

Vedtatt av Venstres landsmøte 2009

1. Demokratisk grunnholdning

I Venstre skal demokratiske verdier ligge til grunn i hele organisasjonen. Meningsbrytninger og debatter er avgjørende for å fatte riktige vedtak.

Det må ikke lages byråkratiske strukturer i partiet som gjør det vanskelig å komme inn som ny eller som gjør prosesser i partiet vanskelig å ha oversikt over.

2. Medlemskap og rettigheter

Du er medlem i Venstre fra det tidspunkt du melder deg inn. Medlemskap kan bare utøves personlig. Medlemsrettigheter oppnås når du har betalt kontingent. Medlemsrettigheter kan kun utøves i ett lokallag (og tilhørende fylkeslag), men du kan selv velge hvilket lokallag du vil være medlem i.

3. Maktspredning

I Venstre skal makten være spredd. Partiet tilhører medlemmene. Aktive medlemmer sikrer kloke vedtak og meningsfylte medlemskap. Det er et mål å involvere flest mulig i alle viktige prosesser i partiet.

4. Åpenhet

I Venstre er åpenhet et sentralt mål. Åpenheten skal knyttes til alle deler av partiets arbeid. Politiske partier som ikke kan møte borgere og media på sine egne arenaer kan ikke forvente borgernes tillit.

5. Folkevalgt for Venstre

Du blir bare folkevalgt for Venstre ved å stille til valg på Venstres liste og på Venstres program. Har du stilt til valg på Venstres program så er dette din kontrakt med velgerne.

Venstres partiorganer kan ikke instruere folkevalgte for Venstre utover det program de er valgt på. Dersom det er punkter i et partiprogram en folkevalgt ikke kan følge, så er den folkevalgte forpliktet til å informere vedtaksorganet om dette.

Folkevalgte har selvsagt som oppgave å skape gode politiske prosesser og lytte til innspill fra eget parti.

6. Bruk av navnet Venstre

Venstre har tre sideorganisasjoner. Det er Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund.

Andre grupperinger som bruker (eller ønsker å bruke) tittelen "Venstre" skal ha et klart mandat til det i partiet.

7. Nominasjon

Venstre har ønske om at nominasjonsprosessene skal være åpnere enn de er i dag, ved at flere skal få mulighet til å delta, også i prosessen frem til nominasjonsmøtene.

Flere engasjerte, gir bedre løsninger og mer eierskap til løsningene. Det er like viktig at prosesser for å utvikle politikk er åpne i partier som nominasjonen.

8. Normalvedtekter - standardvedtekter

Lagene organiserer sine vedtekter selv så lenge de ikke bryter med de grunnleggende prinsippene i Venstres vedtekter.

Normalvedtektene ligger til grunn og bør være et godt utgangspunkt for lokale vedtekter. Lokale vedtekter og endringer av disse som vedtas på et årsmøte skal behandles av organisasjonsleddet som ligger over før de trer i kraft. Godkjenning skal finne sted med mindre endringene bryter med prinsippene med Venstres politikk, ikke ulike måter å organisere politisk arbeid på.

Dersom laget ikke har egne godkjente vedtekter så gjelder Venstres normalvedtekter.

9. Eksklusjon

Venstre har tro på den åpne debatt i møte mellom ulike meninger. Derfor er vi i mot eksklusjonsparagraf. Det at et flertall skal kunne overprøve et mindretall ved å ekskludere mindretallet skaper ikke en god partikultur.

LM-tema: Menneskerettar

Landsmøtet i 2013 vedtok at *"Menneskerettigheter"* skal være tema for landsmøtet i 2014. Landsmøtetemaet er forberedt av et utvalg nedsatt av landsstyret i oktober 2013, og som siden har vært supplert av generalsekretæren etter behov og delegert mandat. Utvalget har vært ledet av Rebekka Borsch. Andre medlemmer er Øyvind Eggen, Iselin Nybø, Sunniva Rebekka Skjeggstad, Joachim Nahem, Johan Kristian Meyer og Sofie Høgestøl, og Erling Kvernevik og Anja Johansen har bidratt utenfor de fysiske møtene.

Utvalget har arbeidet med å lage et opplegg som sikrer at temaet preger programmet på Landsmøtet, som utvikler ny politikk, og som sikrer at møtet tegner en klar profil av menneskerettigheter som grunnleggende for Venstre som et liberalt parti.

Utvalget har forberedt et problemnotat som skisserer 8 problemstillinger i menneskerettspolitikken, og som ble sirkulert i organisasjonen før fylkesårsmøtene. Basert på innspill fra organisasjonen har utvalget utarbeidet en uttalelse som skal behandles på landsmøtet.

Uttalelsen er delt inn i en innledning og 9 kapitler. I henhold til den foreslåtte forretningsorden behandles innledningen og de 9 kapitlene i 2 ulike bolker á 4 parallellsesjoner. Utvalget fremmer også forslag (se under) om hvilke deler av uttalelsen som skal behandles i den enkelte parallellsesjon slik at det blir enklere for de ulike delegasjoner å plassere delegater på de ulike parallellsesjoner.

Endringsforslag må leveres elektronisk innen den fristen som settes i dagsorden (se LM-3). Skjema for elektronisk levering av endringsforslag til sak LM-9 Menneskerettigheter finnes her:

<http://a.venstre.no/lm9>

Merk særlig:

Det presiseres at delegasjonene ihht forretningsorden plikter å fordele sine delegater representativt på sesjonene i hver bolke.

I det foreslåtte programmet for landsmøtet er det lagt opp til to bolker med parallellsesjoner på fredag kl. 20:30-22:00 og på lørdag kl. 11:30-13:00.

Hver sesjon har en ekstern innledning på temaet som skal diskuteres, med deltakere fra samfunnsdebatten på det enkelte tema. Se det til enhver tid oppdaterte programmet for detaljer om innlederne.

Utvalget foreslår at delegasjonen fordeler sine delegater på den samme parallellsesjonen (samme møterom) i begge bolkene. Dette kan gjøre debatten enklere, ettersom temaene i samme møterom har en viss intern sammenheng.

PARALLELLSESJONER FREDAG 20:30 – 22:00

Sted: Landsmøtesalen

Innledning

Kapittel 1: Menneskerettighetenes status

Parallellsesjon 2 (fredag 20:30-22:00).

Sted: Møterom «Idérommet»

Kapittel 3: Tvangsbruk og frihetsberøvelse

Parallellsesjon 3 (fredag 20:30-22:00).

Sted: Møterom «O4»

Kapittel 5: Menneskerettighetsfiendtlige regimer

Parallellsesjon 4 (fredag 20:30-22:00).

Sted: Møterom på Radisson Blu Fornebu (3 min fra hotellet)

Kapittel 7: Personvern og informasjonsteknologi

PARALLELLSESJONER LØRDAG 11:30 – 13:00**Parallellsesjon 5 (lørdag 11:30-13:00).**

Sted: Landsmøtesalen

Kapittel 2: Lov og sanksjonsmyndighet

Parallellsesjon 6 (lørdag 11:30-13:00).

Sted: Møterom «Idérommet»

Kapittel 4: Minoriteter og diskriminering

Parallellsesjon 7 (lørdag 11:30-13:00).

Sted: Møterom «O4»

Kapittel 6: Næringsliv og investeringer

Parallellsesjon 8 (lørdag 11:30-13:00).

Sted: Møterom på Radisson Blu Fornebu (3 min fra hotellet)

Kapittel 8: Miljø, klima og generasjonsperspektivet

Kapittel 9: Rettigheter og migrasjon

1 Innledning:

2 **Alle mennesker er født frie**

3
4 Liberal politikk tar utgangspunkt i det enkelte menneske og vil sikre alle frihet fra tvang,
5 undertrykkelse og illegitime inngrep fra andre personer, grupper eller myndigheter. Venstre
6 arbeider for samfunnsrammer som ikke bare fremmer formell frihet, men også reell frihet, og
7 som legger grunnlag for at alle mennesker skal kunne leve et verdig liv. Liberal politikk
8 handler om å skape rettferdige løsninger som gir bedre muligheter for livsutfoldelse og
9 samfunnsdeltakelse for alle.

10
11 Et sosialliberalt parti balanserer mellom hensynet til individet og til fellesskapet. Gode
12 fellesskap er forutsetningen for individuell frihet og livsutfoldelse, og selvstendige og frie
13 individer er forutsetningen for gode fellesskap. Venstres politikk tar utgangspunkt i
14 menneskerettighetene som byggesteiner for demokrati og rettsstat og som grunnlag for
15 borgernes mulighet til å skape frie liv og gode samfunn i fellesskap. Liberalere har alltid stått
16 fremst i kampen for menneskerettighetene. Venstre skal være den fremste forsvarer av
17 ytringsfrihet, organisasjonsfrihet, livssynsfrihet og andre grunnleggende rettigheter.

18
19 Aldri før har en så stor del av verdens befolkning hatt sjansen til å vokse opp i demokratiske
20 rettsstater. Menneskerettigheter står på en eller annen måte på dagsorden i alle land, og
21 dekker stadig flere områder. I Norge markerer vi Grunnlovens 200-årsjubileum ved å gi
22 sentrale menneskerettigheter grunnlovsrang. Men ikke alle land har sluttet seg til de viktigste
23 konvensjonene, og i alle land – inkludert Norge – er det gap mellom teori og praksis når det
24 gjelder hvordan menneskerettighetene etterkommes. Et liberalt parti må kontinuerlig stå på
25 for at dette gapet tettes; lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

1. Menneskerettighetenes status

Menneskerettigheter er rettigheter vi har i kraft av å være menneske, og er regulert i internasjonale avtaler. De er derfor absolutte og universelle og har en helt annen status enn rettigheter vi har i kraft av å være for eksempel statsborgere, forbrukere, arbeidstakere eller pasienter. Men menneskerettighetene er også i utvikling. Forståelsen av menneskerettighetene endrer seg over tid, med nye instrumenter som har konsekvens for flere områder. I mangfoldet av menneskerettigheter som har vokst fram kan ulike rettigheter ha forskjellig status. Rettigheter som handler om hva staten ikke skal gjøre («frihet fra») skal gjelde overalt, alltid, mens rettigheter som stiller krav til hva staten aktivt skal gjøre («retten til») må innføres gradvis ut fra det som er økonomisk mulig for staten.

Alternativ 1:

Derfor er det en realitet at man ofte må prioritere mellom menneskerettighetene. De sivile og politiske rettighetene vil generelt ligge høyest. Dette er nødvendig for å kunne finne løsninger i tilfeller der forskjellige rettigheter kommer i konflikt med hverandre, både i Norge og i land der menneskerettighetene har mindre vern. Politikken må våge å stå opp for grunnleggende og ukrenkelige menneskerettigheter som ved konflikt med andre rettigheter må gis fortrinn.

Alternativ 2:

Men det gir ikke mening å hevde at sivile og politiske rettigheter alltid skal ha forrang foran økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, eller omvendt. Disse menneskerettighetene utfyller hverandre. Reell ytringsfrihet er avhengig av tilgang på utdanning, og reell utdanning er avhengig av ytringsfrihet. En vurdering av hvilke rettigheter som er viktigst, vil kunne være ulik i ulike deler av verden. En rangering av de ulike kategorier av menneskerettigheter ut fra hvilke rettigheter som er mest grunnleggende åpner for at menneskerettigheter kan prioriteres ut fra politisk, økonomisk og geopolitisk ståsted.

I 2014 skal Stortinget ta stilling til om flere menneskerettigheter skal skrives inn i Grunnloven. Hensikten er ikke å *legge til* menneskerettigheter – de eksisterer uansett. Hensikten er å styrke menneskerettighetenes stilling, begrense det politiske handlingsrommet og gi sentrale menneskerettigheter et sterkere rettslig vern. Venstre støtter en slik grunnlovsfesting, men mener generelt det er viktig å unngå en rettsliggjøring av samfunnet. Framtidige generasjoner må sikres den samme politiske og økonomiske valgfriheten som vi nyter godt av. Frykten for rettsliggjøring av demokratiet er imidlertid mindre relevant når det gjelder menneskerettighetene enn når det gjelder for eksempel velferdsrettigheter som er regulert på annet vis.

Venstre vil:

- Styrke menneskerettighetenes stilling i norsk lov ved å grunnlovsfeste en menneskerettighetskatalog.
- Utvide ytringsfriheten ved å endre lov og praksis som i dag hemmer retten til frie ytringer.
- Utvide ordningen med fri rettshjelp i saker som omhandler mulige brudd på menneskerettighetene, og slik unngå at det i hovedsak er de mest ressurssterke og bemidlede som har anledning til å forfølge menneskerettighetsbrudd.
- Sikre gode økonomiske rammer for frivillige organisasjoner som arbeider for rettighetene til dem som av ulike grunner ikke er i stand til å forsvare sine rettigheter på egne vegne.
- Uten forbehold legge Den europeiske menneskerettighetsdomstolens domsavsigelser til grunn for utviklingen av norsk lovverk, og arbeide for at alle tilknyttede stater forplikter seg til det samme.

2. Lov og sanksjonsmyndighet

Alternativ 1:

Venstre mener at det er prinsipielt viktig å styrke de politiske og sivile rettigheter i Grunnloven. Disse er absolutte rettigheter som sikrer demokratisk deltakelse, frihet fra overgrep fra statens side og retten til å få prøvet sin sak på en rettssikker måte. Ytterligere økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og grupperettigheter bør derimot ikke inn i Grunnloven, men heller forbli forankret på andre nivå i rettssystemet ettersom disse velferdsrettighetene er normgivende for hva staten bør gjøre innenfor gitte økonomiske rammevilkår.

Alternativ 2:

Venstre mener at det finnes gode grunner til å vektlegge ulike menneskerettigheter ulikt når de står i konflikt med hverandre, men i Norge skal rettsvernet være tilnærmet det samme for sivile og politiske rettigheter, og for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Venstre støtter derfor en grunnlovsfesting av begge disse kategoriene av menneskerettigheter.

Menneskerettighetene er nedfelt i en rekke konvensjoner som stater velger å tilslutte seg. Flere konvensjoner åpner i valgfrie tilleggsprotokoller for at individer kan klage til en internasjonal komité eller et organ ved brudd. På tross av at de ikke er rettslig bindende for statene, har Norge vært svært tilbakeholdne med å ratifisere slike tilleggsprotokoller. Det gjelder blant annet tilleggsprotokollen til FNs barnekonvensjon, selv om dette er vedtatt av Stortinget. Norske barn risikerer derfor å bli stående utenfor når klageordningen for barn trer i kraft. Det blir vanskeligere for Norge å fremme menneskerettigheter internasjonalt når vi selv ikke ønsker å underlegge oss tilleggsprotokoller.

De internasjonale instrumentene for menneskerettigheter er under utvikling, men også under press. Stadig flere konvensjoner gir stadig flere komiteer i oppgave å overvåke brudd. Ikke alle institusjonene fungerer godt nok, og mange sliter med manglende finansiering. Noen har betydelige kapasitetsproblemer, slik som Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) som har en ventetid på opptil ti år. Det tydeliggjør behovet for å prioritere sakene som fremmes for domstolen.

Venstre vil:

- *Alternativ 1:* At kun de sivile og politiske menneskerettighetene grunnlovsfestes.
- *Alternativ 2:* At lovvernet for menneskerettighetene styrkes gjennom grunnlovsfesting av sivile, politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter.

- Styrke de regionale menneskerettsinstitusjonene som finnes, som en viktig del av en global innsats for menneskerettighetene.
- At en ny, uavhengig norsk nasjonal institusjon for menneskerettigheter opprettes snarest mulig, og at denne legges direkte under Stortinget.
- Ratifisere tilleggsprotokoller som åpner for individklage, i første rekke tilleggsprotokollen til Konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, til Konvensjonen om barns rettigheter, og til Konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

- *Alternativ 1:* Reformere FNs menneskerettighetssystem gjennom å fremme objektive krav til deltakerne i FNs menneskerettighetsråd, og gjennom å etablere en global menneskerettighetsdomstol som ankeinstans for saker som har vært gjennom regionale domstoler.

- *Alternativ 2:* Fremme ytterligere reformer av FNs menneskerettighetssystem gjennom å fremme objektive krav til deltakerne i FNs menneskerettighetsråd, samt å styrke regionale menneskerettighetsinstitusjoner og –domstoler.
- Jobbe for å reformere Den europeiske menneskerettighetsdomstolen med mål om å åpne for objektive kriterier for prioritering av saker, korte ned saksbehandlingstiden, effektivisere og styrke ressurstilgangen.
- Styrke regionale menneskerettighetssystemer og støtte opprettelsen av flere regionale menneskerettighetsdomstoler.
- Styrke Den internasjonale straffedomstolen (ICC) finansielt, og jobbe for at Norge signerer en soningsavtale med ICC.

3. Tvangsbruk og frihetsberøvelse

Selv om menneskerettighetene ikke forbyr tvang, er alle former for frihetsberøvelse grunnleggende problematiske i et menneskerettighetsperspektiv. Norge har gjennom en rekke år gjentatte ganger fått kritikk for bruken av glattceller og for vår behandling av varetektsfanger, blant annet av Europarådets torturovervåkingskomité. Bruken av glattceller innebærer full isolasjon, uten at det vurderes om det er nødvendig i det enkelte tilfelle. Det er uakseptabelt at barn settes i fengsel.

En gjennomgang av norsk praksis viser at mennesker med psykisk helsesvikt i altfor stor grad blir utsatt for frihetsberøvelse, tvangsmedisinering og beltelegging selv om de ikke er til fare for seg selv eller andre. For Venstre er det grunnleggende at psykisk syke menneskers rettssikkerhet ivaretas. Behandling bør i størst mulig grad baseres på fritt og informert samtykke.

Rettighetene til personer med varig svekket evne til å ta hånd om seg selv må ivaretas bedre enn i dag. Dette gjelder ikke bare innen psykisk helsevern, men også i eldreomsorgen, demensomsorgen, og overfor psykisk utviklingshemmede, der både aktiv og passiv tvangsbruk forekommer. Venstre ønsker å styrke rettighetene til disse gruppene og vil ha en gjennomgang av hvordan menneskerettigheter ivaretas i eldreomsorg, demensomsorg og for utviklingshemmede.

Venstre vil:

- At ingen skal sitte lenger enn 4 timer på glattcelle før de overføres til ordinær fengselscelle, eller en tilsvarende utstyrt celle i politiets lokaler. Barn skal ikke plasseres i slike celler.
- At fengselsstraff unngås for barn og ungdom som har utført kriminelle handlinger, og at ungdomsenhetene i norske fengsler fullfinansieres slik at ungdomsstraff innføres i 2015.
- Innføre en felles lovregulering av tvangsbruk, for å sikre unødige bruk og diskriminering.
- At det gjennomføres en større lovreform innen psykisk helsevern, med økt selvbestemmelse og styrket rettssikkerhet for pasienter som rammes av tvang.
- Styrke rettighetene til eldre pasienter, pasienter med demens, og psykisk utviklingshemmede samt deres eventuelle verger.
- Innføre krav om forhåndsgodkjenning ved bruk av helseteknologi som GPS for demente.

4. Minoriteter og diskriminering

Mange av de største menneskerettsutfordringene gjelder i møtet med minoriteter, enten fordi folk som tilhører minoriteter blir utsatt for diskriminering eller fordi noen minoriteter særpreges av forhold som kan være problematiske i et menneskerettighetsperspektiv. Dette er også et område der forholdet mellom statens makt og individuell frihet kan settes på prøve.

I et liberalt samfunn er den enkeltes livssyn et personlig anliggende, og vi skal tilstrebe toleranse og respekt for andres valg og ytringer. Staten skal verken diskriminere eller favorisere livssyn. Venstre forsvarer enhvers rett til å tro og enhvers rett til å ikke tro. Et sentralt tema i debatten fremover vil knytte seg til livssynsgruppers rettigheter til unntaksbestemmelser i skole og arbeidsliv og til utøvelse av religion i det offentlige rom. Venstre tar som utgangspunkt at offentlige institusjoner er livssynsnøytrale. Alle skal ha frihet til å velge hvordan de vil leve sine liv og hvordan de oppdrar sine barn, så lenge dette ikke påfører barnet varig skade. Ingen skal kunne begå menneskerettighetsbrudd under dekke av religion eller kultur.

Diskriminering rammer etniske og religiøse minoriteter, men er også en stor utfordring i dagliglivet for grupper med ulike former for funksjonsnedsettelse, og for seksuelle minoriteter. Alle skal kunne delta i samfunnet på lik linje, uavhengig av kjønn, etnisk opprinnelse, funksjonsevne, seksuell legning, livssyn eller andre vesentlige forhold. Dette er også en del av Norges menneskerettslige forpliktelser. Alle skal ha lik tilgang til fysisk miljø, infrastruktur og kommunikasjon, og at lesbiske, homofile, bifile og transpersoner skal kunne leve åpent med sitt kjønnsuttrykk eller sin seksuelle orientering.

Venstre vil:

- *Alternativ 1:* At uniformer som representerer statens maktmonopol, som politi og dommere, er livssynsnøytrale.
- *Alternativ 2:* At uniformsregelverket skal åpne for livssynsspesifikke uniformvalg, som gjør det greit for mennesker av alle religioner å bære uniform.

- At kvalifisert og sertifisert helsepersonell skal kunne tilby omskjæring av guttebarn.
- DISSENS: Ett av utvalgets medlemmer vil stryke punktet.*

- At foreldre ikke skal kunne nekte deres barn blodoverføring eller på annen måte påføre barnet uopprettelig skade under dekke av religion eller kultur.
- Tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og vold som del av barneoppdragelsen må bekjempes, og dette må prioriteres av norske myndigheter.
- Forsvare foreldres rett til oppdragelse og utdanning basert på religion, men kreve tilsyn med undervisningstilbudet, og oppfølging av barns oppvekstvilkår i isolerte trossamfunn.
- At enhver skal ha rett til å ytre seg med symboler og bekledning i det offentlige rom, men at den enkelte arbeidsgiver skal ha rom for å definere generelle retningslinjer for uniformering som ikke er myntet på å begrense bestemte grupper.
- Fullføre skillet mellom stat og kirke ved å fjerne gjenværende henvisninger til bestemte kirkesamfunn og trosretninger i Grunnloven.
- Inkludere Rasediskrimineringskonvensjonen i Menneskerettighetsloven.
- Grunnlovsfeste forbudet mot diskriminering på bakgrunn av kjønn, opprinnelse, funksjonsevne, seksuell orientering, livssyn eller andre vesentlige forhold ved en person.

- Fjerne straffeloven § 135A om fremsettelse av en diskriminerende eller hatefull ytring. Retten til å ytre seg skal ikke begrenses, men møtes med andres ytringer, fakta og kunnskap.
- Revidere og utvide rettshjelploven i tråd med anbefalingene fra ulike FN-komiteer slik at funksjonshemmede lettere får tilgang til domstolene.
- Forby tvangssterilisering ved kjønnsskifte.
- Øke bevilgninger til organisasjoner som jobber med veiledning, rettighetsinformasjon og rettshjelp til kvinner med minoritetsbakgrunn.

5. Menneskerettighetsfiendtlige regimer

Kampen for demokrati og menneskerettigheter står sentralt i en liberal utenrikspolitikk. Det er dobbeltmorsomt at Norge engasjerer seg i menneskerettighetsspørsmål i bistandsland, men er mindre kritiske når det gjelder oljeproduksjon og utstrakt økonomisk samarbeid i land som kjennetegnes av menneskerettighetsbrudd. Venstre etterlyser en mer verdibasert og konsekvent politikk.

Kvinner rettigheter er sterkt begrenset i de fleste deler av verden, noe som også gjør seg gjeldende innenfor FN, der flere land har tatt til orde for å se menneskerettighetene i lys av tradisjoner. I en rekke land er det i praksis apartheid-regimer hvor kvinner ikke kan bevege seg fritt, hvor det er begrensninger på kvinners deltakelse økonomisk, sosialt og politisk. Kampen for global likestilling er den største menneskerettighetsutfordringen i vår tid. Dette må være en rød tråd i en hver diskusjon om menneskerettigheter.

I det utviklingspolitiske arbeidet må tema som handler om årsaker til brudd på menneskerettighetene stå sentralt. Myndigheter i de enkelte land må ansvarliggjøres, og sivilsamfunnet må styrkes for å balansere makt.

Venstre vil:

- Redusere direkte bistandsmidler til autoritære regimer, og heller kanalisere bistandsmidlene til å styrke organisasjoner som kan være talspersoner for menneskerettigheter, befolkningens interesser og marginaliserte grupper.
- At kvinners reproduktive helse og rettigheter skal være en prioritert oppgave for Norge i internasjonale fora og i dialog og samarbeid med andre land.
- At menneskerettighetene får en sentral plass i FNs utviklingsmål fra 2015.
- Kreve engasjement fra det internasjonale samfunnet – sivilt, økonomisk, diplomatisk eller i ytterste konsekvens militært – når en stats myndigheter bryter sin forpliktelse til å beskytte egen befolkning.
- Tilby humanitære visum til varslere, politiske aktivister, studenter, akademikere og andre som er blitt utvist eller er i akutt fare på bakgrunn av sitt arbeid for menneskerettigheter og demokrati, og som trenger midlertidig oppholdstillatelse, og anledning til å fullføre sin utdanning.
- Sørge for at Norge tar initiativ til en internasjonal kartlegging av omfanget av forfølgelse på grunnlag av seksuell orientering, og for å fremme seksuelle minoriteters rett til identitet, privatliv og samfunnsdeltakelse på linje med andre borgere.
- Øke støtte til prosjekter som jobber med rettsbistand og demokratibyggning.

6. Næringsliv og investeringer

Norske selskaper, flere med staten som medeier, er til stede i områder med krig, korrupsjon, demokratisk underskudd og menneskerettighetsbrudd. Selskaper er politiske aktører enten de vil eller ei, særlig i deler av verden der myndighetene mangler evne eller vilje til å håndheve reguleringer som beskytter enkeltpersoner.

Med noen få unntak dekkes ikke norske bedrifters virksomhet i utlandet av noen form for bindende reguleringer, og menneskerettighetskonvensjonene sier i seg selv lite om hva slags ansvar næringslivsaktører har. Men de siste årene har det skjedd en betydelig utvikling i internasjonale normer på området for næringslivets samfunnsansvar. UN Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGP) fra 2011 definerer for første gang statens og næringslivets plikter og ansvar for beskyttelse av menneskerettigheter i tilknytning til næringsvirksomhet. Prinsippene ble vedtatt av FNs Menneskerettighetsråd, men er ikke fulgt opp av effektive reguleringer eller sanksjonsmuligheter.

Statens Pensjonsfond Utland (SPU) investerer i verdipapirer over hele verden. Norge må være en ansvarlig investor, også i lys av investeringenes mulige innvirkning på menneskerettigheter. Venstre vil ikke at Norge skal tjene penger på virksomheter som krenker, truer eller undergraver menneskerettighetene. SPU's betydelige størrelse innebærer at investeringene kan påvirke staters mulighet til å innfri økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. I dag investeres bare en liten brøkdel av SPU i mellominntektsland, og praktisk talt ingenting i de fattige landene. Venstre vil at SPU investerer en større andel i land med relativt svakere økonomi.

Forbrukerne spiller en viktig rolle når det gjelder å ivareta menneskerettigheter i næringslivet. Etikk i utvikling og produksjon av varer bør synliggjøres bedre for forbrukerne. Det offentlige utgjør en vesentlig del av forbrukerne i Norge, både nasjonalt og lokalt. Å kreve åpenhet i produksjonsskjeden kan derfor starte lokalt, og kommunestyre og kontrollutvalg kan spille viktige roller.

Venstre vil:

- Gjøre Norge til en pådriver for statens og næringslivets ansvar for beskyttelse av menneskerettigheter i tilknytning til næringsvirksomhet.
- Arbeide for at norske bedrifter i større grad ivaretar menneskerettighetshensyn og arbeidstakerrettigheter og at de viser større åpenhet om sin utenlandsvirksomhet.

- *Alternativ 1:* Ansvarliggjøre næringslivet i større grad når det gjelder menneskerettigheter, bl.a. ved å kartlegge hvordan norske selskaper forholder seg til OECD og FNs normer for utøvelse av samfunnsansvar på menneskerettighetsområdet i sin internasjonale virksomhet, og utvikle internasjonale sanksjonsmuligheter overfor bedrifter som bryter med disse normene.
- *Alternativ 2:* Innføre bindende retningslinjer for norske bedriftenes samfunnsansvar på menneskerettighetsfeltet, i hovedsak basert på FNs og OECDs retningslinjer. Bedrifter som handler i strid med disse retningslinjene skal ikke motta offentlig støtte til sine utenlandsstrategier, verken direkte eller indirekte gjennom ambassaders promotering, deltakelse i næringslivsdelegasjoner eller annet.

- Støtte fattige lands kapasitet til å implementere og styrke reguleringer for utenlandske bedrifters virksomhet, og oppfordre norske bedrifter til ikke å legge press på myndigheter for å få unntak.
- At Norge ikke skal tjene penger på virksomhet som krenker menneskerettighetene, verken gjennom SPU eller helt eller delvis statseide bedrifter.

- 1 • At en større andel av SPU skal investeres i utvalgte virksomheter i mellom- og
2 lavinntektsland.
- 3 • Legge til rette for sertifisering av produkter etter samfunnsansvars- og
4 menneskerettighetskrav etter modell fra hvordan miljøsertifisering foregår i dag.
5
6

7. Personvern og informasjonsteknologi

Retten til et privatliv er sikret av FNs Verdenserklæring om menneskerettigheter. Denne retten er under press. Kommunikasjon over internett og annen datatrafikk er i prinsippet grenseløs, og et sterkt vern mot utilbørlig registrering, overvåking og inngripen i privatlivet er avgjørende for frihet og demokrati. Lovverket rundt digitalt personvern må derfor styrkes.

Overvåkning og innsamling av data i etterforskningsøyemed skal alltid være rettslig kontrollert og innrettet mot spesifikke individer basert på mistanke. Venstre anerkjenner behovet for etterretning for å forebygge terror og alvorlig kriminalitet. Men grunnleggende menneskerettigheter må respekteres, og slik virksomhet må alltid være forankret i lov og styres etter de begrensninger som den europeiske menneskerettighetskonvensjonen setter for inngrep i personvernet.

Vi har alle en rett til å velge hva slag informasjon om oss selv vi ønsker å spre, og vi skal også ha rett til å angre. Derfor vil Venstre lovfeste retten til å eie egen informasjon, og til å kontrollere egne data. Ikke minst gjelder det data om egen helse og genetisk informasjon (DNA). Det er enkeltindividet som i utgangspunktet har rett til all data om egen person, og det er enkeltindividet som bestemmer hvorvidt dette skal brukes eller deles.

Venstre vil:

- Grunnlovsfeste digitale borgerrettigheter og arbeide for at det etableres internasjonale ordninger som bidrar til at de grunnleggende personvernrettighetene respekteres i alle land.
- Nedsette en kommisjon for å kartlegge de personvernmessige konsekvensene av nettbruken.
- Etablere kraftige bøter og sanksjoner mot bedrifter som bryter borgernes rettigheter.
- Fjerne EUs datalagringsdirektiv fra norsk lovverk om det blir implementert.
- Jobbe for at Norge blir representert med fulle rettigheter i et nytt europeisk datatilsyn.
- Sikre retten til å kommunisere uten overvåking, slik at telefon- og internettrafikk ikke skal kunne utleveres til politiet uten rettslig kjennelse.
- Stille krav om samtykke ved videresalg eller sammenstilling av personopplysninger.
- Styrke innsynsretten i offentlig sektor slik at for eksempel åpning av pasientjournaler skal varsles, og der unntak kun kan gis av hensyn til rikets sikkerhet eller etterforskning.
- Stille krav om kryptering av identiteter i helseregistre.
- Beskytte den enkeltes DNA-opplysninger eksplisitt, ved å lovfeste eierskap til eget genmateriale.
- Sikre at bruk av omsorgsteknologi bygger på prinsippet om «personvernvennlig teknologi» og etablere regelverk, rutiner og praksis som ivaretar den enkeltes hensyn.

8. Miljø, klima og generasjonsperspektivet

Realiseringen av mange menneskerettigheter, inkludert retten til en tilstrekkelig levestandard for alle, er bare mulig med biologisk mangfold og velfungerende økosystemer både globalt og lokalt. De miljøvalgene vi tar i dag vil påvirke fremtidige generasjoners mulighet til å realisere sine menneskerettigheter. Flere hundre millioner mennesker vil trolig ha flyktet fra hjemmene sine på grunn av klimaendringer mot slutten av dette århundret, varsler FNs klimapanel i sin siste rapport. Disse menneskenes rettsvern dekkes ikke av internasjonale konvensjoner.

Venstre mener at arbeidet med menneskerettigheter også bør omfatte et generasjonsperspektiv. Et slikt perspektiv er allerede forankret i Grunnlovens § 110b, som sikrer alle retten til et sunnhetsfremmende miljø og til en mangfoldig og produktionsdyktig natur. Venstre vil jobbe for at generasjonsspørsmålet speiles gjennom alle de politiske virkemidler og initiativ der det er mulig.

Venstre vil være en pådriver for et internasjonalt initiativ om klimaflyktninger, og for økt innsats for å bistå stater og mennesker som blir hardt rammet av miljøpåvirkning og klimaendringer. Norge og de industrialiserte landene har en særskilt plikt til å finne løsninger for denne gruppen, både ved å bidra til mindre utslipp av klimagasser og ved å finansiere klimatilpasningstiltak.

Venstre vil:

- Systematisk klimavaske eksisterende lovverk for å sørge for at lovverket som helhet sikrer hensynet til klimaet for fremtidige generasjoner.
- Endre Grunnlovens miljøparagraf (110b) slik at den i større grad gir rettigheter til folket og plikter for staten.
- Vurdere rettighetsfesting av naturverdier og bærekraftig bruk av natur og økosystemer.
- Ta initiativ til en FN-resolusjon som tar opp klimaflyktningers rettslige status.
- Ta initiativ til en FN-resolusjon som tar opp menneskerettigheter i et generasjonsperspektiv.
- Investere en større del av Oljefondet (SPU) i utslippsreduserende og fornybare prosjekter.
- Sikre at Oljefondet ikke investerer i fossil energi, samt bransjer og bedrifter som aktivt motarbeider internasjonale miljømål.
- Bidra til å finansiere klimatilpasningstiltak i utviklingsland.
- Støtte Nansen-initiativet som bidrar til å forebygge og bedre nødhjelpsresponsen.

9. Rettigheter og migrasjon

Mennesker flytter på seg raskere enn noen gang. Muligheten til fri bevegelse er en grunnleggende liberal verdi, enten hensikten er å søke beskyttelse eller å søke lykken. Men fri bevegelse over landegrensene er i seg selv ingen menneskerett utover at alle skal ha rett til å forlate og returnere til eget land. Migrasjon kan sette menneskerettighetene på prøve, både når mennesker blir tvunget på flukt og når immigrasjon utfordrer lands velferdssystemer.

Retten til å søke og få asyl når man har behov for beskyttelse, er hjemlet i Flyktningkonvensjonen. Den settes kontinuerlig på prøve, ikke minst i de sørligste EU-landene som har den største tilstrømningen, men også den laveste innvilgelsesprosenten og svært dårlige mottaksforhold. Det er behov for en sterkere samordning mellom landene som omfattes av Dublin-avtalen.

Retten til asyl handler ikke bare om å få anledning til å få opphold i et land, men også om hvordan oppholdet forvaltes. Ved årsskiftet stod 5400 flyktninger på vent for å bli bosatt i norske kommuner. 900 barn stod på venteliste for å bli flyttet fra mottak og inn i norske kommuner, og flere av disse har ventet i over to år. Det er uakseptabelt. Når Norge tar imot de som har søkt asyl, forplikter staten seg til å ivareta deres menneskerettigheter.

Det er også en utfordring at mange som oppholder seg ulovlig i Norge ikke har tilgang på grunnleggende helsetjenester. Det er en særlig utfordring at barns rettigheter etter Barnekonvensjonen ikke alltid ivaretas i utlendingssaker.

Venstre vil:

- Styrke det globale rettsvernet for mennesker på flukt, både over grenser og internt fordrevne, og styrke FNs høykommissær for flyktninger.
- Grunnlovsfeste retten til å søke om asyl.
- Sikre gode økonomiske rammevilkår for kommuner som bosetter asylsøkere og flyktninger, og sørge for at bosetting skjer så raskt som mulig.
- Etablere fri bosettingsrett for asylsøkere og flyktninger som har fått innvilget opphold.
- Fjerne alderskravet til kjærlighetsvisum, i tråd med enhvers rett til å stifte familie.
- At lengeværende barn og barnefamilier med endelig avslag som hovedregel skal få opphold dersom de har oppholdt seg i Norge i mer enn tre år.
- At papirløse og andre uten lovlig opphold gis tilgang på grunnleggende helsetjenester.
- Sikre asylsøkere mulighet til å arbeide inntil retur er avklart.
- Styrke rettsvernet for asylanter og flyktninger som tilhører seksuelle minoriteter.

Politiske fråsegner

Det er kommet inn 42 forslag til uttalelser innen fristen 14. mars. Med utgangspunkt i disse innstiller redaksjonsnemnda på at det behandles 6 ulike uttalelser.

I henhold til den foreslåtte forretningsorden behandles de 6 uttalelsene i 2 ulike bolker á 3 parallellsesjoner. Redaksjonsnemnda fremmer også forslag (se under) om hvilke uttalelser som skal behandles i den enkelte parallellsesjon slik at det blir enklere for de ulike delegasjoner å plassere delegater på de ulike parallellsesjoner.

Endringsforslag må leveres elektronisk innen den fristen som settes i dagsorden (se LM-3). Skjema for elektronisk levering av endringsforslag til sak LM-10 Politiske fråsegner finnes her:

<http://a.venstre.no/lm10>

Merk særlig:

Det presiseres at delegasjonene ihht forretningsorden plikter å fordele sine delegater representativt på sesjonene i hver bolk.

I det foreslåtte programmet for landsmøtet er det lagt opp til to bolker med parallellsesjoner på lørdag kl. 09:00-10:30 og kl. 14:30-16:00 og det legges fra redaksjonsnemndas side opp til at hver parallellsesjon skal behandle to uttalelser.

Det er i utgangspunkt lagt opp til at delegatene deltar på den samme parallellsesjonen i begge bolkene, slik at sesjonen selv kan prioritere tiden som brukes på de to uttalelsene hver sesjon har til behandling.

Redaksjonsnemnda fremmer følgende forslag til hvilke uttalelser som skal behandles og i hvilke sesjoner:

Parallellsesjon 1 (lørdag kl. 09:00-10:30 og kl. 14:30-16:00).
Sted: Landsmøtesalen

A. Norge trenger en klimalov
(Basert på uttalelse nr. 3)

B. Rettferdighet mellom generasjoner
(Basert på deler av uttalelse nr. 33)

Parallellsesjon 2 (lørdag kl. 09:00-10:30 og kl. 14:30-16:00).
Sted: Møterom «Idérommet»

C. Fiskeriressursene tilhører fellesskapet
(Basert på elementer fra uttalelse nr. 9 og 10)

D. Venstre fordømmer Russlands maktmisbruk
(Basert på uttalelse nr. 29. **MRK!** På grunn av uklar situasjon i Ukraina/Krim-halvøya vil denne uttalelsen først være klar fra redaksjonsnemnda ved landsmøtets start)

Parallellsesjon 3 (lørdag kl. 09:00-10:30 og kl. 14:30-16:00).

Sted: Møterom «O4»

E. Kollektivtrafikk på skinner

(Basert på uttalelse nr. 14, med elementer fra uttalelse nr. 11, 12 og 13).

F. Krafttak for flere læringer

(Basert på uttalelse nr. 7)

Redaksjonsnemnda vil også gjøre oppmerksom på følgende:

Det legges fra vår side ikke opp til behandling av en generell politisk uttalelse på dette landsmøtet. Generelle politiske uttalelser har en hovedmisjon når det gjelder å gi signaler fra landsmøtet om overordnede politiske prioriteringer og samarbeidsmønster.

Redaksjonsnemnda finner ingen grunn til å endre på dagens prioritering og samarbeidsmønster og innstiller således ikke på at det behandles en slik uttalelse.

Det skal i tillegg til politiske uttalelser også behandles et omfattende dokument om menneskerettigheter. Flere av de foreslåtte uttalelsene omhandler også dette temaet. Dette gjelder spesielt uttalelse nr. 24, 25, 26 og 27. Redaksjonsnemnda anbefaler forslagsstillerne bak disse uttalelsene å fremme konkrete endringsforslag til det dokumentet som skal behandles når det gjelder menneskerettigheter dersom ikke realitetene i de ulike uttalelsene allerede er ivaretatt.

Temamessig sortering av uttalelser som er kommet inn innen fristen:

Miljø/klima

Nr. 1 Få fart på den norske omstilling

Nr. 2 Fornybart lokaldemokrati

Nr. 3 Norge trenger en klimalov

Nr. 4 Venstre ber Regjeringen redegjøre for tiltak som kan redusere havforsuring

Nr. 5 Økt bruk av tre i Norge

Forslagsstiller:

Rogaland Venstre

Ola Elvestuen

Buskerud Venstre m.fl.

Vågan Venstre

Akershus Venstre

Skole/Barnehage

Nr. 6 Finansiering av private barnehager må endres

Nr. 7 Helhetlig og forpliktende yrkesopplæring til alle

Forslagsstiller:

Hordaland Venstre

Vestfold Venstre m.fl.

Fiskeri

Nr. 8 Nei til fjorddeponi - ja til arbeidsplassar

Nr. 9 Fiskeriressursene tilhører fellesskapet

Nr. 10 Venstre sier nei til evigvarende fiskekvoter

Forslagsstiller:

Sogn og Fjordane Venstre m.fl.

Oslo Venstre m.fl.

Vågan Venstre

Kollektiv/jernbane

Nr. 11 Planlegg toget som i Sveits

Nr. 12 Økt kollektivsatsing må til

Nr. 13 Toget går nå!

Nr. 14 Kollektivtrafikk på skinner

Nr. 15 Økt kollektivsatsing i byene

Forslagsstiller:

Akershus Venstre

Vestfold Venstre

Agder Venstre

Abid Q. Raja

Guri Melby m.fl.

Landbruk

Forslagsstiller:

1	Nr. 16 Norsk landbruk skal utvikles - ikke avvikles	Akershus Venstre m.fl.
2	Nr. 17 Tiden er inne for nasjonal jordvernplan!	Rogaland Venstre m.fl.
3	Nr. 18 Et landbruk for helse og miljø	Oslo Venstre
4	Nr. 19 Ein ny landbrukspolitikk:	Oppland Venstre
5	Nr. 20 Offensiv landbrukspolitikk for framtidens utfordringer	Alstadhaug Venstre
6		
7	<u>Asyl/integrering</u>	<i>Forslagsstiller:</i>
8	Nr. 21 Mottakssystemet må forbedres	Norges Unge Venstre
9	Nr. 22 Gi de papirløse oppreisning	Rogaland Venstre
10	Nr. 23 Styrking av retssikkerheten for asylsøkere	Sandnes Venstre
11		
12	<u>MR</u>	<i>Forslagsstiller:</i>
13	Nr. 24 Barns menneskerettigheter	Geir Kjell Andersland m.fl.
14	Nr. 25 Digitale menneskerettigheter	Rogaland Venstre
15	Nr. 26 Venstre krever at kvinner MR og likestilling	NVK
16	Nr. 27 Menneskerettigheter også i Tibet	Oslo Venstre
17		
18	<u>Urix</u>	<i>Forslagsstiller:</i>
19	Nr. 28 Syria lider	IU
20	Nr. 29 Venstre fordømmer Russlands maktmisbruk	IU
21	Nr. 30 Verdens nest største demokratiske valg	Unge Venstre
22	Nr. 31 Hjelp mennesker der nøden er størst	Vestfold Venstre
23	Nr. 32 Rettferdighet for Vest-Sahara	Halden Venstre
24		
25	<u>Annet</u>	<i>Forslagsstiller:</i>
26	Nr. 33 Rettferdighet mellom generasjoner	Unge Venstre
27	Nr. 34 Etisk handel krever forbrukerinformasjon	Akershus Venstre
28	Nr. 35 Henvisningskravet for abort må fjernes	NVK
29	Nr. 36 Normerte sykemeldinger er feil medisin	Frogner Venstre m.fl.
30	Nr. 37 Nytt vestlandsdemokrati	Hordaland Venstre
31	Nr. 38 Valgordningen må reformeres	Troms Venstre
32	Nr. 39 Gje kvinner som vart hetsa etter andre verdenskrig	Hordaland Venstre
33	Nr. 40 Fjern kriminaliseringen av kjøp av seksuelle tjenester	Oslo Venstre
34	Nr. 41 Venstre vil ha et fritt internett	Oslo Venstre
35	Nr. 42 Kulturminnevern-tiltak for at 2020-målet skal nås	Oppland Venstre m.fl.
36		
37		
38		

Forslag nr. A*Forslagsstiller: Redaksjonsnemnda***Norge trenger en klimalov**

Norge må snarest mulig innfører en klimalov som lovfester vedtatte nasjonale klimamål, slik Danmark, Storbritannia og Mexico har gjort. En klimalov vil gi tydelige, forpliktende og langsiktige signaler til næringsliv, industri, offentlig virksomhet og politikere om at Norge tar klimautfordringen på alvor og at vi er på vei mot et grønt og bærekraftig samfunn.

Norge har klimamål, men mangel på langsiktig planlegging og gjennomføringsevne gjør det vanskelig å nå målene. Nylig kom en rapport fra Miljødirektoratet som viser at det blir krevende å nå klimamålet for 2020 om innenlandske utslippskutt i Norge.

Norges lovverk slik det er i dag, kan regulere klimagassutslipp i hver enkelt sektor, men lovverket benyttes i liten grad til dette formålet. Høye tiltakskostnader, stor gjennomføringskompleksitet, organisatoriske barrierer og utydelige politiske føringer fører til at de ulike departementer ut fra sitt sektorperspektiv vurderer tiltakskostnaden som for høy.

Venstre mener en klimalov vil tvinge beslutningstakerne til å både tenke helhetlig, den vil være disiplinerende og den vil være en anerkjennelse av at vi må endre vårt energisystem, vårt transportsystem og måten vi dyrker jorda på. I tillegg må loven peke på konkrete tiltak som gjør at vi når målene. Klimaloven må ikke bare sette langsiktige mål, men inneholde et konkret utslippstak og et kontrollregime som følger med regjeringen og Stortinget.

Venstre mener Norge med fordel kan la seg inspirere av den danske og den britiske loven. Storbritannia har hatt en klimalov siden 2008 og har forpliktet seg til å redusere klimautslippene med 80 prosent innen 2050. Loven har også etablert den uavhengige Committee on Climate Change som fastsetter karbonbudsjetter og mål som skal sikre at forpliktelsen blir innfridd. Det britiske parlamentet har allerede godkjent det fjerde av disse karbonbudsjettene, som dekker årene 2023-2027. Slik får alle hjelp til å tenke langt forbi neste statsbudsjett og valg.

Danmark har nylig under medvirkning av Venstres danske søsterparti Radikale Venstre forhandlet fram en tverrpolitisk avtale om ny klimalov som skal kutte klimagasser med 40 % innen 2020. Loven skal tre i kraft i 2015. Hvert femte år skal det legges fram klimamålsetninger med et perspektiv på ti år. Danskene vil også opprette et uavhengig klimaråd som gir en årlig klimapolitisk redegjørelse.

I forrige stortingsperiode ble det bestemt i klimaforliket at også Norge skal utrede hensiktsmessigheten av en klimalov. Nå mener Venstre at det er på tide at en slik lov vedtas i Stortinget. En klimalov vil bidra til å endre debatten fra å handle om hvorvidt klimakutt skal gjennomføres til hvordan.

En klimalov bør etter Venstres mening inneholde følgende elementer:

- Langsiktig mål om at Norge i 2050 skal være et lavutslippssamfunn med så nær null utslipp som mulig.
- Hvert femte år skal regjeringen legge frem klimamål for de neste ti årene, herunder et langsiktige karbonbudsjett
- En årlig klimapolitisk redegjørelse i Stortinget. Den skal oppsummere status for klimapolitikken og klimainnsatsen og presentere forslag om nye tiltak.

- Opprette et klimaråd som er et faglig og uavhengig råd som skal vurdere det løpende arbeidet med å oppfylle klimamålene og klimaforpliktelsene, analysere ulike omstillingsmuligheter og bidra til offentlig debatt.

Venstre vil:

- At regjeringen snarest mulig legger frem et forslag til klimalov.
- At en gjennomgang av andre lands erfaringer med lignende lovgivning kan starte prosessen med å utrede en slik lov.
- At en lovutredning bør bygge på omfattende inkludering av regjeringsrepresentanter, næringsliv, sivilsamfunn og representanter for den politiske opposisjonen.

Forslag nr. B*Forslagsstiller: Redaksjonsnemnda***Rettferdighet mellom generasjoner**

De kommende årene står vi overfor en rekke store utfordringer. I løpet av få år må vi ta steget fra å være et samfunn som baserer seg på fossile energikilder over til et fornybarsamfunn. Vi har en velferdsstat som er underfinansiert og en infrastruktur med et stort vedlikeholdsetterlep. Disse utfordringene har til felles er at de er regninger vi skyver fremfor oss. Venstres landsmøte mener at vi har en plikt overfor fremtidige generasjoner om å ta tak i disse problemene i dag.

Velferdsstaten står overfor store utfordringer om noen tiår. Gitt at dagens nivå på offentlige velferdsordninger ikke økes og at arbeidsinnsatsen fortsetter på dagens nivå, vil det årlige underskuddet på statsbudsjettet om 50 år vil være på 140 milliarder 2013-kroner. Dette anslaget er bygget på optimistiske forutsetninger. Venstre er bekymret for bærekraften til velferdsstaten. For Venstre er det viktig at tilpasningen til en virkelighet hvor vi ikke lenger har råd til en like generøs velferdsstat ikke skal gå utover de som har minst. Omstillingen må heller ikke i sin helhet skyves over på neste generasjon, derfor må det investeres for fremtiden allerede nå, samtidig som man tar de nødvendige kuttene i offentlige utgifter.

Forvaltningen av oljeformuen

Venstres landsmøte mener at det er viktig med en ansvarlig og fornuftig bruk av norske oljepenger. Dette er fremfor alt viktig i et generasjonsperspektiv. Oljepengene skal først og fremst sikre pensjonsforpliktelsene for kommende generasjoner. Oljeformuen har blitt langt større enn det som det var mulig å forutse for bare få år siden, først og fremst på grunn av høy oljepris. Derfor har også overføringen fra fondet til statsbudsjettet de siste årene lagt betydelig under de normgivende 4 % slik handlingsregelen tilsier. Å øke pengebruken fra dagens allerede ekspansive nivå vil være svært skadelig for økonomien, spesielt for konkurranseutsatte næringer, og lite fornuftig i et generasjonsperspektiv. Venstres landsmøte ber derfor Regjeringen utrede konsekvensene av å senke prosent-satsen i handlingsregelen til 3 %, med tanke på innføring fra og med statsbudsjettet for 2015.

Store inntekter fra petroleumssektoren har bidratt til at den norske staten nå forvalter en betydelig finansiell formue gjennom Oljefondet (Statens Pensjonsfond Utland – SPU). Venstres landsmøte mener at formålet med Oljefondet er en lønnsom forvaltning av fellesskapets formue som sikrer trygg finansiering av folketrygdens pensjonsutgifter på lang sikt. Venstres landsmøte ønsker at Oljefondet i mye større grad investerer i samfunnsansvarlige og bærekraftige virksomheter og i fremtidsrettede sektorer som fornybar energi og annen klima- og miljøvennlig virksomhet. I tillegg bør fondet investere mer i fremvoksende markeder, noe som de siste årene har vist seg å gi langt bedre avkastning enn investeringer i rike land.

Et mer inkluderende arbeidsliv

Det viktigste for å sikre velferdsstaten bærekraft er at det alltid skal lønne seg å jobbe. De siste årene har det blitt stadig flere som står utenfor arbeidsmarkedet. For å snu denne utviklingen er det viktig at vi senker terskelen inn til arbeidslivet. Midlertidige ansettelser er særlig effektivt for å få unge og minoriteter inn i arbeidsmarkedet. Det bør gjøres lettere å ansette midlertidig, samtidig må det strammes inn på hvor lenge det er mulig å ha noen ansatt midlertidig uten å gi tilbud om fast jobb.

I tillegg må sykefraværet reduseres. Sykefraværet koster mer enn 38 mrd. kroner over statsbudsjettet. I tillegg kommer utgiftene som kommunale og private arbeidsgivere har knyttet til fraværet de første 16 dagene. Det er forsøkt mange tiltak med gode intensjoner. Målene i IA-avtalen er imidlertid ikke nådd og det er derfor noe oppsiktsvekkende at regjeringen har undertegnet en ny IA-avtale uten noen nye tiltak for å få ned sykefraværet. Venstre vil derfor i langt større grad bruke graderte sykemeldinger og samtidig gjøre endringer i dagens finansieringsmodell mellom arbeidsgiverne og det offentlige med det formål å gi bedriftene stimulans til å få sine ansatte raskere tilbake i arbeid.

Dissens: Et mindretall i redaksjonsnemnda vil ha inn følgende tillegg.

Det er dokumentert at det har en effekt i sykefraværet dersom ytelsene i sykelønnen reduseres. Erfaringer fra Sverige viser at karensdager ikke har effekt, men kutt i satsen har klar virkning. Venstre ønsker ikke å innføre karensdager, men heller kutte satsen til 80 % av lønn før sykdom.

En bærekraftig velferdsstat

Skal vi lykkes med opprettholde en bærekraftig velferdsstat for kommende generasjoner er det nødvendig med reformer og vilje til å avvike ordninger som virker direkte mot de overordnede mål i politikken om å få flere til å stå lenger i arbeid. Velferdsordninger som en generelle AFP-ordning og kontantstøtte er eksempler på slike ordninger hvor de statlige bidragene etter Venstres syn må avvikles. Andre velferdsordninger som f.eks. barnetrygd bør differensieres slik at de som har minst får mest og omvendt.

Heller ikke dagens pensjonssystem er fullt ut bærekraftig på sikt. Dette gjelder spesielt de offentlige ytelsespensjonsordningene som er underfinansiert. Venstre mener denne underfinansiering skal betales gjennom et spleiselag mellom de som skal gå av med pensjon og dagens unge. Alternativet blir en ny pensjonsreform for at ikke dagens unge skal få en urimelig stor del av denne regningen. Venstre ønsker en modell hvor det er nærmere sammenheng mellom hvor mye den enkelte har betalt inn i folketrygden og hvor mye man får ut i pensjon.

Skatt

Skatter og avgifter bringer inntekter til stat og kommune for å løse offentlige oppgaver og finansiere gode velferdstilbud. I tillegg er skatt et politisk virkemiddel for å påvirke atferd og utjevne inntekt. Venstres landsmøte vil reformere skattesystemet slik at det blir mer lønnsomt å arbeide og investere i norske bedrifter og arbeidsplasser og mindre lønnsomt med forbruk og forurensing.

Dissens: Et mindretall i redaksjonsnemnda vil ha inn følgende tillegg.

Lavere skatt på inntekt og formue bør kompenseres med høyere beskatning av eiendom og forurensende forbruk.

Forslag nr. C*Forslagsstiller: Redaksjonsnemnda***Fiskeriressursene tilhører fellesskapet**

Havressursloven slår fast at «De viltlevende marine ressursene ligger til fellesskapet Norge». På bakgrunn av dette prinsippet ønsker Venstres landsmøte at strukturkvoter i fiskerinæringen skal være tidsbegrensede og at det utredes en grunnrentebeskatning på de mest lønnsomme delene av fiskerinæringen.

Fiskeressursene våre kan, med forsvarlig forvaltning, levere mat og økonomisk utbytte i all forutsigbar framtid. Fiskeriressursene er en evigvarende ressurs som tilhører fellesskapet. Derfor er det viktig for Venstre å slå fast at kvoterettigheten aldri kan være evigvarende, men alltid eies av fellesskapet, selv om de for en periode forvaltes av private aktører.

Venstres landsmøte forstår samtidig næringens behov for forutsigbarhet og behov for å kunne investere langsiktig i fiskefartøy, redskap og forskning. Mange gjør store investering basert på visshet om framtidig inntjening. Venstres landsmøte er allikevel av den oppfatning at denne forutsigbarheten kan gjøres på andre måter en evigvarende og tidsubestemte strukturkvoter.

Strukturkvoter som gis med en varighet på 25-30 år ivaretar næringens behov for forutsigbarhet, samtidig som det gir staten mulighet til å omdisponere ressursene i fremtiden. Volstad-dommen i Høyesterett fastslår at staten kan omgjøre tidsuavgrensede kvoter til tidsbegrensede kvoter.

Innenfor olje- og kraftnæringene har man sett at fellesskapets interesser i verdiskapingen gjøres mest effektivt gjennom en grunnrentebeskatning heller enn gjennom for mange særreguleringer. Både grunn- og strukturkvoter gir private muligheten til å tjene ekstraordinær profitt med utgangspunkt i fellesskapets naturressurser. Spesielt deler av havfiskeflåten har høy lønnsomheten. I likhet med andre naturressurser mener Venstre at en del av disse verdiene bør tilfalle fellesskapet og kystkommuner. Derfor ønsker Venstre å utrede grunnrentebeskatning på de mest lønnsomme delene av fiskerinæringen.

Venstre vil:

- At strukturkvoter skal være tidsbegrensede
- Utrede grunnrentebeskatning som tilfaller staten og kystkommuner på de mest lønnsomme delene av fiskeflåten

1 Forslag nr. E

2 Forslagsstiller: Redaksjonsnemnda

5 Kollektivtrafikk på skinner

7 **Regjeringen har gjennom samarbeidsavtalen med Venstre og KrF forpliktet seg til et**
 8 **forsterket klimaforlik og større satsing på kollektivtrafikk enn det Nasjonal**
 9 **Transportplan legger opp til. Samtidig slår Miljødirektoratet fast at**
 10 **klimagassutslippene i Norge må kuttes kraftig og raskt dersom vi skal nå**
 11 **klimaforlikets mål for reduksjon av innenlandske klimagassutslipp i 2020.**

13 Det må bety at de miljøvennlige løsningene som buss og bane må bli vinnerne i
 14 statsbudsjettene framover. Samtidig må vi sikre mer langsiktighet i både finansiering og
 15 planlegging av kollektivtransporten i Norge.

17 Trafikkveksten i voksende byområder må skje gjennom kollektivtrafikk, gange og sykkel. Det
 18 krever smart byutvikling og ny infrastruktur i byområdene.

20 Venstre vil ha en kraftig styrking av statens bidrag til byutvikling og kollektivtrafikk. For å
 21 stimulere til at flere benytter seg av det kollektivtilbudet som allerede eksisterer vil Venstres
 22 landsmøte innføre skattefritak når arbeidsgiver betaler månedskort på kollektivtrafikk.

24 Bymiljøpakkene og belønningsordningene må samordnes og forenkles slik at flere får
 25 muligheter til å delta i ordningene. Byer, byområder og tettsteder som utgjør over 20 000
 26 innbyggere bør inkluderes i ordningene. Det er avgjørende for kollektivtrafikken i de største
 27 byene at den delen av belønningsordningen som i dag går til drift fortsatt kan gå til drift.

29 I Bergen, Stavanger og Oslo/Akershus må det etableres bybaneløsninger for å gi folk en
 30 enklere og raskere reisemuligheter i hverdagen. Staten må bidra med 50 % av kostnadene i
 31 slike prosjekter, og det må være i tillegg til ordningen med bypakker/belønningsordninger
 32 som allerede eksisterer.

34 Også i områder med mer spredt bosetning bør buss bli et reelt tilbud for personer som skal
 35 til og fra arbeid. Venstre vil støtte prosjekter som øker kollektivtilbudet i slike områder.

37 Toget er det viktigste transportmiddelet for å redusere biltrafikken fra regionene rundt og til
 38 byene. Toget binder også arbeidsmarkeder sammen og blir et stadig viktigere tilbud for
 39 pendlere. Det virkelig store jernbaneløftet de neste årene er å sørge for en rask og helhetlig
 40 utbygging av InterCity til Halden, Skien, Lillehammer og Hønefoss. Dette vil også redusere
 41 reisetiden til København, Trondheim og Bergen. På lenger sikt vil Venstre også koble
 42 sammen Vestfoldbanen og Sørlandsbanen og skape en direkte forbindelse til InterCity-
 43 banen fra Oslo og redusere dagens reisetid til Kristiansand og Stavanger med en time.

45 Gods bør i størst mulig grad vekk fra vegene og over til bane og kjøll. Derfor må vi sørge for
 46 fornuftige omlastningspunkter og gjøre de nødvendige investeringene som sørger for mer
 47 effektivitet og større kapasitet for gods på bane og til sjøs.

49 Venstre vil også ruste opp strekninger som Trønderbanen, Meråkerbanen, Jærbanen,
 50 Gjøvikbanen, Kongsvingerbanen og Vossebanen med elektrifisering, kryssningsspor,
 51 stasjonsutvidelser og andre forbedringer. Med enkle grep er det også mulig å få på plass
 52 totimersfrekvens Oslo – Kristiansand, inkludert sovevogner/nattog til Stavanger og
 53 halvtimesfrekvenser til Hokksund. I sum vil dette gjøre det enklere å reise miljøvennlig og
 54 mer gods på jernbanen og til sjøs, mindre klimagassutslipp og bedre plass på vegene.

Forslag nr. F

Forslagsstiller: Redaksjonsnemnda

Krafttak for flere lærlingeplasser

Tusenvis av ungdommer opplever hver høst at de ikke får lærlingplass etter å ha fullført VG2. Svært mange av søkerne til lærlingeplasser faller ut i overgangen mellom skole og opplæring. Venstre etterlyser et krafttak for å sikre flere lærlingeplasser.

Et svært stort antall med elever står uten et arbeidstilbud som lærling. For dem det gjelder kan det bety at de aldri vender tilbake til den yrkesutdanningen de en gang begynte på, og en uviss framtid istedenfor en ønsket yrkeskarriere.

Vi vet at vi vil mangle flere titusener av fagfolk i framtiden. Bare innenfor pleie og omsorg sier prognosene at det i 2030 vil mangle minst 41.000 årsverk. Behovet er stort også i andre bransjer.

Kommunesektorens organisasjon (KS) har satt et mål om én lærling pr 1.000 innbyggere. I flere fylker er man langt unna å nå dette måltallet, og mer kan gjøres både av offentlige og private arbeidsgivere.

Venstre mener det er et felles ansvar for private og offentlige arbeidsgivere å sørge for at det er nok lærlingeplasser. Samfunnskontrakten mellom offentlige myndigheter og partene i arbeidslivet om flere lærlingeplasser må forsterkes ut over ambisjonen om å øke antallet med lærlingeplasser med 20 pst. mellom 2011 og 2015.

Staten har et særskilt ansvar for å ta inn flere lærlinger, og er en stor arbeidsgiver i Norge. Venstre mener at målet minst må være å doble antallet lærlingekontrakter i statlig sektor i løpet av de neste tre årene.

Venstre vil:

- At lærlingtilskuddet til opplæringsbedrifter må økes til det samme nivå som en skoleplass på yrkesfag koster.
- Jobbe for å fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger. Det vil gjøre at bedrifter oppnår besparelse som vil virke som et insitament for å ta inn lærlinger.
- Forenkle og øke bruken av praksisbrev, for på denne måten sikre flere fagarbeidere og redusere frafall.
- Sette ambisiøse mål for statlige virksomheters inntak av lærlinger, og innføre et mål om minst å doble antallet lærlingekontrakter i statlig sektor i løpet av inneværende stortingsperiode.
- Forsterke ambisjonene om en ny samfunnskontrakt mellom offentlige myndigheter og partene i arbeidslivet for flere lærlingeplasser, med virkning fra 2015.
- At regelverket rundt utlysning av anbud fra private, stat og kommune skal utarbeides slik at de bedrifter som deltar aktivt i lærlingeordninger skal kunne ha et fortrinn ved tildeling av oppdrag. Nettopp for å øke attraktiviteten med å ta inn lærlinger i bedriftene.

1 Forslag nr. 1

2 Forslagsstiller: Rogaland Venstre

3 4 5 **Få fart på den norske omstillingen fra fossilt til fornybart – nytt** 6 **statlig fornybarselskap til Stavanger!**

7
8 **Rogaland har en av verdens fremste og sterkeste næringsklynge innen olje, gass og**
9 **offshorevirksomhet. Det er en av Norges mest internasjonale næringer og en av**
10 **Norges mest kapitalintensive bransje.**

11
12 For å få fart på omstillingen fra fossilt til fornybart må vi ta utgangspunkt i næringen som
13 med tiden skal og må ha omstillingen, og som vi gjerne skulle fått i omstillingsmodus jo før jo
14 heller. Oljebransjen i Rogaland har kompetanse og teknologi i verdensklasse og den er i
15 nær relasjon til fornybar energi. Rogaland er i dag også "Norges batteri" med flere
16 Europeiske rekorder og en betydelig kompetanse innen vannkraftproduksjon.

17
18 Vi trenger et statlig eid fornybarselskap med hovedkontor i Stavanger, som driver operativt
19 innen fornybar energiproduksjon. På samme måte som Statoil ble etablert i 1972 for å
20 operere innen fossil energiproduksjon, trengs et statlig norsk fornybarselskap som opererer
21 og utvikler fornybarprosjekter nasjonalt og internasjonalt med et utgangspunkt i
22 næringsklyngen Rogaland har innen olje og gass. Kapital til selskapet bør komme som en
23 omfordeling fra aksjeinvesteringer som per i dag er gjort gjennom Statens pensjonsfond (i
24 eksempelvis aksjer som Coca Cola Co.). Selskapet må sikres tilstrekkelig egenkapital. Det
25 er svært viktig at det bygges opp et selskap som har fokus på lønnsomhet fra begynnelsen
26 av. Selskapet må være solid finansiert gjennom for eksempel Statens pensjonsfond, men
27 det må bygges i forhold til de krav et marked for fornybar energiteknologi setter.

28
29 Norges sikreste vei til suksess og momentum innen omstilling fra fossil til fornybar
30 energiproduksjon er gjennom et solid statlig selskap med krav til kapitalavkastning innen
31 fornybar. Med hovedsete i Europas energihovedstad. Et selskap som innen fornybar kan bli
32 et verdensledende lokomotiv og som kan sikre velferden i Norge for fremtidens
33 generasjoner.

Forslag nr. 2

Forslagsstiller: Storingsrepresentant Ola Elvestuen

Fornybart lokaldemokrati

Norge er et av de landene i verden med best muligheter til å produsere miljøvennlig energi. Sammen med storstilt satsing på energieffektivisering, må den fornybare energien erstatte fossil energi. Omtrent halvparten av energiforbruket i Norge utgjøres av fossil energi. Fornybar energi kan erstatte fossil energi i transport-, industri-, energi- og byggsektoren. Men utbygging av fornybar energi må ikke gå på bekostning av viktige naturverdier.

Venstre mener at det er de enkelte kommunestyrene som først og fremst må bestemme hvorvidt et vind- eller vannkraftprosjekt skal få tillatelse til å realiseres. Vertskommunens aksept må være nødvendig for at NVE eller olje- og energidepartementet skal gi konsesjon for vind- og vannkraftprosjekter. Det har ikke noe hensikt med unødvendige konflikter i kommuner som ikke ønsker ny kraftproduksjon i sin kommune. Samtidig må vi innføre et naturressursskatteregime for vindkraft på lik linje med det man har for vannkraft, slik at kommunene sitter igjen med større andel av inntektene fra næringen.

Venstre mener nasjonale eller regionale verneverdier må kunne overstyre vedtak i vind- eller vannkraftkonsesjonene som kommunene gir sin tilslutning til. Tapet av naturmangfoldet skjer i et farlig raskt tempo, samtidig truer klimaendringene med en global økologisk katastrofe. Vi løser ikke det ene problemet hvis vi samtidig forsterker det andre.

Norsk vannforvaltning er betydelig underfinansiert, og dette fører til at verken vannregionmyndigheter, kommuner eller involverte sektormyndigheter klarer å gjennomføre oppgavene sine. Det akkumulerte etterslepet siden innføringen av vannforskriften i 2007 har økt til et beløp langt større enn det vannforvaltningen får i bevilgninger for hele 2014. Etterslepet i midler til vannarbeidet nærmer seg nå 300 millioner.

Norge er i verdenstoppen når det gjelder strømforbruk. Nordmenn dobbelt så mye strøm som svensker. Det reelle potensialet for redusert energibruk i norske boliger og yrkesbygg fram til 2020 er på rundt 7,5 TWh. Det tilsvarer mer enn halvparten av energiforbruket i bygninger i Akershus fylke. Venstre mener lønnsomhet er den sterkeste drivkraften i byggenæringen og blant privatpersoner. Hvis man klarer å legge til rette for at verdien av et bygg henger sammen med energi- og miljøytelsen, vil lønnsomhetsaspektet kunne gå fra å være et sterkt hinder til en svært sterk drivkraft for effektivisering. Derfor vil Venstre ha skattefradrag for ENØK-investeringer i sin egen bolig.

Forslag nr. 3

Forslagsstiller: Buskerud Venstre, Akershus Venstre, Rebekka Borsch, Jonas Vevatne

Norge trenger en klimalov

Venstre krever at Norge snarest mulig innfører en klimalov som lovfester vedtatte nasjonale klimamål, slik Danmark, Storbritannia og Mexico har gjort. En klimalov med konkrete utslippstak og innføring av et årlig kontrollregime må til for at Norge skal klare klimamålene. Den vil gi tydelige, forpliktende og langsiktige signaler til næringsliv, industri, offentlig virksomhet og samfunnsplanleggere om at Norge tar klimautfordringen på alvor og at vi er på vei mot et grønt og bærekraftig samfunn.

Regjeringen Solberg har varslet at de vil vurdere hensiktsmessigheten av en klimalov "opp mot norske forhold". Dette er et for utydelig signal, mener Venstre. Norge har klimamål, men mangel på langsiktig planlegging og gjennomføringsevne gjør det vanskelig å nå målene. Norges lovverk slik det er i dag, kan regulere klimagassutslipp i hver enkelt sektor, men lovverket benyttes dessverre i liten grad til dette formålet. Høye tiltakskostnader, stor gjennomføringskompleksitet, organisatoriske barrierer og utydelige politiske føringer fører til at de ulike departementer ut fra sitt sektorperspektiv vurderer tiltakskostnaden som for høy. I tillegg er Finansdepartementets kvalitetssikringsprosesser og strenge vektlegging av kostnadseffektivitet en bygg for klimaambisjonene til en rekke statlige investeringer og byggeprosjekter. Derfor vil Venstre jobbe for en klimalov med et konkret utslippstak og et kontrollregime som følger med regjeringen og Stortinget år for år og varsler når det skjer brudd på loven.

Venstre mener at den danske og den britiske avtalen kan være til inspirasjon for en norsk klimalov. Storbritannia har hatt en klimalov siden 2008 og har forpliktet seg til å redusere klimautslippene med 80 prosent innen 2050. Loven har også etablert den uavhengige Committee on Climate Change som fastsetter karbonbudsjetter og mål som skal sikre at forpliktelsen blir innfridd. Det britiske parlamentet har allerede godkjent det fjerde av disse karbonbudsjettene, som dekker årene 2023-2027. Slik får alle hjelp til å tenke langt forbi neste statsbudsjett og valg.

Danmark har nylig under medvirkning av Venstres danske søsterparti Radikale Venstre forhandlet fram en tverrpolitisk avtale om ny klimalov som skal kutte klimagasser med 40 % innen 2020. Loven skal tre i kraft i 2015. Hvert femte år skal det legges fram klimamålsetninger med et perspektiv på ti år. Danskene vil også opprette et uavhengig klimaråd som gir en årlig klimapolitisk redegjørelse.

I forrige stortingsperiode avgjorde politikerne at også Norge skal utrede hensiktsmessigheten av en klimalov. Nå mener Venstre at det er på tide at en slik lov vedtas i Stortinget. En klimalov vil bidra til å endre debatten fra å handle om hvorvidt klimakutt skal gjennomføres til hvordan.

Venstre vil:

- At regjeringen snarest mulig legger frem et forslag til klimalov.
- At en gjennomgang av andre lands erfaringer med lignende lovgivning kan starte prosessen med å utrede en slik lov.
- At en lovutredning bør bygge på omfattende inkludering av regjeringsrepresentanter, næringsliv, sivilsamfunn og representanter for den politiske opposisjonen.

1 Forslag nr. 4

2 Forslagsstiller: Vågan Venstre

3 4 5 **Venstre ber Regjeringen Solberg redegjøre for tiltak som kan** 6 **redusere havforsuring**

7
8 **14. november 2013 ble rapporten «Ocean Acidification – Summary for Policymakers**
9 **2013» publisert i forbindelse med miljøforhandlingene i Warszawa. Rapporten er et**
10 **resultat av et samarbeid mellom 540 av verdens ledende forskere på havforsuring.**

11
12 Rapporten konkluderer blant annet med stor grad av fare for at vi i løpet av dette århundret
13 må forberede oss på store økonomiske tap på grunn av havforsuringens negative effekt på
14 marint liv, men også med alvorlige sosiale konsekvenser for de mennesker som er avhengig
15 av det havet har å tilby av mat og som inntektskilde.

16
17 Forsuringen er et resultat av økt nivå av CO₂ i havet. Forsuringen rammer særlig arter som
18 er avhengig av kalk for å danne skall eller skjeletter, slik som flere planktonarter, skalldyr,
19 skjell og koraller. Disse artene spiller en nøkkelrolle i næringskjeden, for eksempel
20 vingesneglen flueåta som silda beiter på, silda er igjen en viktig art for torsken, sild og torsk
21 er igjen viktig menneskeføde og ikke minst som ressurs for vår kystøkonomi. Kaldt vann
22 inneholder mer CO₂ enn varmere vann, og forsuringen skjer raskere i Arktis enn i andre
23 havområder. Vi som bor her vil derfor kunne merke konsekvensene tidligere enn folk som
24 lever andre steder i verden. Rapporten konkluderer også med at de fleste havområder i
25 Arktis i løpet av noen tiår vil ha overflatevann som er skadelig for skjelldannende
26 organismer.

27
28 540 av verdens ledende forskere på området, deriblant Claire Armstrong fra Universitetet i
29 Tromsø, konkluderer med at dette er en alvorlig utfordring for verden og dermed også for
30 våre politikere.

31
32 *Venstre sender følgende bekymringsmelding til Regjeringen Solberg: "Venstre er bekymret*
33 *for de framtidsscenarier verdens ledende forskere på havforsuring varsler om i rapporten*
34 *«Ocean Acidification – Summary for Policymakers 2013» publisert 14. november 2013.*
35 *Venstre ber Regjeringen Solberg om å redegjøre for hvilke tiltak de møter denne rapporten*
36 *med."*

Forslag nr. 5

Forslagsstiller: Akershus Venstre

Økt bruk av tre i Norge. Offentlige byggherrer må gå foran.

I over 1000 år har nordmenn bygget sine hus i tre, tilgangen på råvarer og nedarvet kunnskap i generasjoner har lagt grunnlag for en unik kulturarv i tre. Venstre er bekymret for at denne kulturarven er i ferd med å bli historie og ikke fornyes og videreføres inn i den moderne byggeindustrien.

Det er samtidig bred politisk oppslutning om å øke bruken av tre. Tre kan substituere og redusere behovet for stål og betong, som står for hhv 3 % og 5 % av de globale CO2-utslippene. Dette målet er forankret i både klimaforliket på Stortinget og landbruksmeldingen. Likevel bestiller offentlige byggherrer, som kommune og stat, i begrenset grad bygg i tre. Tre har i dag få eller ingen begrensninger. Tvert i mot har tre en rekke fordeler knyttet til byggetid, forvaltning, drift og vedlikehold, levetidskostnader og energibehov. Trekonstruksjoner er sterke og lette og kan egne seg spesielt godt i urbane områder ved fortetting – både i høyden og imellom eksisterende bygg.

Tre har i tillegg andre miljø- og helsefordeler i form av godt inneklima – og ikke minst at tre er et svært godt klimatiltak og med høy gjenbruksverdi.

Nyere konstruksjoner i massivtre representerer ikke større brannfare enn andre konstruksjoner. Tvert i mot tåler de meget høy varme og vil i mange tilfelle der andre materialer smelter og tar fyr bare ulme, men i større bygg bør man uansett ha sprinkleranlegg.

Tre er særs gunstig også når det gjelder å redusere både trinnlyd og såkalt flanketransmisjon, lyd overført mellom tilstøtende bygningsdeler.

Når energibehovet i bygg gradvis synker med strengere isolasjons- og energikrav, vil materialbruk i bygg stå mer sentralt og kravet om fornybare materialer vil øke. For passivhus regner EUs 7RP med at det over livsløpet vil være like stor miljøbelastning fra materialene som fra energibruk. Eksempler på dette er passivhus-konsepter og mer bevissthet rundt termisk lagring av varme i bygg. Massivt tre er både temperatur- og fuktstabiliserende.

I tillegg binder skog CO2 og riktig bruk av tre i bygg og konstruksjoner vil bidra til langtidslagring av karbon. I regelverket til Klimakonvensjonen er det omsider blitt enighet om dette og Miljødirektoratet jobber nå med et regelverk og beregningsmåte for karbon som ytterligere styrker tre som et klimavennlig materiale.

Frem til nå har en rekke større massivhusprosjekter og andre treprosjekter basert seg på importerte råvarer. Med mindre etterspørsel etter cellulose og papir, bør det være mulighet for å bygge ny trebasert virksomhet i Norge. Tre har ingen bygningsmessige begrensninger, råvaren er kortreist, fornybar og resultatet bidrar til en miljøvennlig lagring av CO2. Norge må ta den utfordringen på alvor. Venstre foreslår derfor følgende tiltak:

Det er viktig at staten og offentlige byggherrer går foran og bidrar til flere prosjekter i tre og dermed fremmer både kompetanse, marked og standardløsninger. Derfor bør en Wood first rule utredes: Offentlige byggherrer bør ha som rutine å vurdere om bygget det skal oppføre, kan bygges i tre framfor andre materialer.

Tre kan være et svært egnet materiale i særlig skoler, idretts- og ishaller, svømmehaller, barnehager, men også fleretasjesbygg og andre offentlige bygg.

Venstre vil:

- At staten setter konkrete ambisiøse mål for hvor stor andel av nybygg som skal oppføres i tre
- At det skal utredes om det nye regjeringskvartalet kan bygges og/eller rehabiliteres i tre.
- Forskning og innovasjon på tre styrkes gjennom støtte fra Innovasjon Norge og Forskningsrådet til utvikling av moduler for trebasert byggesystem.

1 Forslag nr. 6

2 Forslagsstiller: Hordaland Venstre

5 Finansiering av private barnehager må endres

7 **Venstre mener at tilskuddet til de private barnehagene må løsrives fra om de**
 8 **kommunalt drevne barnehagene er billige eller dyre i drift. Det kan ikke være slik at**
 9 **kvaliteten på tilbudet til barna våre skal avhenge av om kommunen tar seg råd til**
 10 **nødvendige investeringer eller vedlikehold av bygningene sine. Begge deler er**
 11 **forsømte områder i mange kommuner i dag.**

13 Landet har et stort behov for barnehageplasser. De siste ti årene har økningen av småbarn
 14 under 3 år i norske barnehager vært enorm, og kommunene har blitt avhengige av den store
 15 andelen private barnehager.

17 Barnehagetilbudet er helt avgjørende for samfunnet vårt, både med hensyn til læring, sosial
 18 utjevning, verdiskapning og likestilling. Den rødgrønne regjeringen talte varmt, og mye, om
 19 at de klarte å øke barnehagedekningen betydelig. De har snakket mindre om at det er
 20 private barnehager som har gjort en kjempejobb med å sikre et mangfold i tilbudet og
 21 tilnærmet full barnehagedekning. De har heller ikke snakket mye om at den nye
 22 barnehagefinansieringen, innført i 2011, har gitt utilsiktede, negative virkninger for de private
 23 barnehagene sine økonomiske vilkår. Virkninger så alvorlige at ordningen må justeres for å
 24 sikre kvaliteten på tilbudet og forutsigbarhet over tid.

26 Fra 1. januar 2015 skal tilskuddet beregnes på grunnlag av kommunale regnskap. I dag blir
 27 tilskuddet beregnet på budsjetterte kostnader. Dette vil forenkle dagens ordning noe, og det
 28 vil gi mer forutsigbarhet enn i dag. Tiltaket vil likevel ikke kunne bøte på de uønskede
 29 omfordelingseffektene vi til nå har sett i sektoren. I en undersøkelse Responsanalyse gjorde
 30 i mai 2012, ble det sett på konsekvenser av overgangen til ny finansieringsmodell. Andelen
 31 barnehager som har opplevd kutt er på hele 47 %. Om man ser på de private barnehagene
 32 isolert, er andelen kutt på 55 %. Analysen viser videre at 73 % av de barnehagene som har
 33 opplevd kutt i budsjettene, oppgir at kuttene har gått utover vikarbruk. 30 % oppgir i tillegg at
 34 kuttene har gått utover grunnbemanning og gruppestørrelse. Venstre mener dette er
 35 alvorlige signaler som vi må gripe fatt i fort.

37 Venstre vil derfor endre finansieringssystemet, slik at de private barnehagene får
 38 forutsigbarhet over tid, og likeverdige rammevilkår uavhengig av kommunens økonomi. Da
 39 kan de konsentrere seg om det vi alle ønsker, å gi god kvalitet på barnehagetilbudet til barna
 40 våre.

Forslag nr. 7

Forslagsstiller: Vestfold Venstres fylkestingsgruppe og Tønsberg Venstre

Helhetlig og forpliktende yrkesopplæring til alle

Tusenvis av ungdommer opplever hver høst at de ikke får lærlingplass etter å ha fullført VG2. Tallene for Vestfold viser at 20 % av søkerne til lærlingeplasser faller ut i overgangen mellom skole og opplæring. Tallene er sammenlignbare i de fleste av fylkene våre. Dette betyr at et svært stort antall med elever står uten et arbeidstilbud som lærling. For de det gjelder kan det bety at de aldri vender tilbake til den yrkesutdanningen de en gang begynte på.

For flere av de som det gjelder kan det bety en uviss framtid istedenfor en ønsket yrkeskarriere.

Kommunesektorens organisasjon (KS) har satt et mål om en én lærling pr 1.000 innbyggere. I flere fylker er man dessverre langt unna å nå dette måltallet, og mer kan gjøres både av offentlige og private arbeidsgivere.

Vi vet at vi vil mangle flere titusener av fagfolk i framtiden. Bare innenfor pleie og omsorg sier prognosene at det i 2030 vil mangle minst 41.000 årsverk.

Venstre mener det er et felles ansvar for private og offentlige arbeidsgivere å sørge for at det er nok lærlingplasser.

Venstre vil:

- At lærlingtilskuddet til opplæringsbedrifter må økes til det samme nivå som en skoleplass på yrkesfag koster.
- Jobbe for å fjerne eller redusere arbeidsgiveravgiften for lærlinger. Det vil gjøre at bedrifter oppnår besparelse som vil virke som et insitament for å ta inn lærlinger.
- At regelverket rundt utlysing av anbud fra private, stat og kommune skal utarbeides slik at de bedrifter som deltar aktivt i lærlingeordninger skal kunne ha et fortrinn ved tildeling av oppdrag. Nettopp for å øke attraktiviteten med å ta inn lærlinger i bedriftene.

Forslag nr. 8

Forslagsstiller: Sogn og Fjordane Venstre og Finnmark Venstre

Nei til fjorddeponi – ja til arbeidsplassar

Venstre krev at regjeringa seier NEI til gruveavfall i norske fjordar. Norge er eitt av berre fem land i verda som nyttar sjø og fjordar til deponering av gruveavfall. Dei øvrige landa er Indonesia, Tyrkia, Papua Ny-Guinea og Filippinene.

Londonkonvensjonen mot forureining av havet set forbod mot dumping av avfall til havs. Det er ingen grunn til å tru at fjordsystema er mindre sårbare for slik avfallsdumping enn havsområda

Gruveselskapet Nussir har fått klarsignal fra nærings og fiskeridepartementet om oppstart av kobberutvinning i Repparfjorden i Finnmark, med deponering av avgangsmasser i sjø på kun 50 meters dyp. Dette til tross for sterke advarsler fra en rekke av de fremste fagmiljøene på marine ressurser i Norge, blant annet Havforskningsinstituttet og Direktoratet for naturforvaltning. Repparfjorden er en grunn fjord, med sterke strømmer, noe som vil føre til stor risiko for spredning av giftige partikler helt ut til Barentshavet og omkringliggende oppdrettsanlegg og kystfisket. Fylkesmannen i Finnmark har stilt seg tvilende til om et sjødeponi vil være innenfor de verdier EUs vanndirektivet setter for tiltak som påvirker vannkvaliteten. Sametinget støtter heller ikke planene om gruvedrift i Repparfjorden. Repparfjorden er en viktig gyteplass for torsk og en nasjonal laksefjord, der bla. oppdrettsvirksomhet ansees som en for stor miljørisiko til at næringen får innpass innerst i fjorden, også der Nussir nå søker om å ha sjødeponi.. Forrige gang det var gruvedrift i Repparfjorden, for 50 år siden, ble alt bunnliv lagt dødt, fisken var ikke lenger egnet som menneskeføde og smolten i lakseelva ble kraftig redusert.

Førdefjorden er ein nasjonal laksefjord som ligg midt mellom verdsarvfjordane Nærøyfjorden og Geirangerfjorden. Laksefisket i det nasjonalt verna laksevassdraget Nausta er å betrakte som eit nasjonalt reisemål, og etter mange års freding er storlaksestammen i Jølstra på frammarsj. I gruveplanane i Førdefjorden, vil utsleppet av dei finaste partiklane vil utgjere opp mot 30.000.000 tonn i løpet av prosjektet si levetid. Havforskningsinstituttet har estimert at desse partiklane, utifrå målt havstraum, kan bevege seg 14-54 km før dei sedimenterer. Faren for spreiding av finpartiklar med tilhøyrande nedslamming av store delar av fjordsystemet er overhengande. Oppmaling av knust fjell fører til ei stor mengde svært små partiklar, såkalla nano-partiklar. Det er først dei siste åra at ein har starta med å sjå på nanopartiklar som risiko for helse og naturmiljøet. På bakgrunn av det ein veit om konsekvensane ved fjorddeponi, går ei samla fiskeri- og havbruksnæring i nærområda i mot fjorddeponi

Konfliktnivået kring gruveprosjekta er forholdsvis høge og er i hovudsak polarisert mellom naturvern og eksisterande næringsliv i havbruk og fiskerinæring opp i mot behovet for fleire arbeidsplassar og folkevekst.

Venstre meiner at regjeringa i slike saker kan spele ei aktiv rolle og ivareta begge omsyn gjennom ein fornuftig miljøpolitikk og målretta bruk av eigne verkemiddel for næringsutvikling og etablering av arbeidsplassar i dei aktuelle områda.

Venstre meiner:

Føre var-prinsippet må liggje til grunn i forvaltninga av fjordane våre og det må seiast nei til fjorddeponi

Det marine fagfeltet må utvidast og det bør satsast på fjordforskning. Forsking på norske fjordar bør styrkast, og det bør bli etablert eit nasjonalt senter for fjordforskning

- 1 Interessene til ei samla fiskeri- og havbruksnæring må vektleggjast av regjeringa, og ein må
- 2 sjå på korleis regjering kan kompensere tap av gruvearbeidsplassar så lenge ein ikkje har
- 3 meir miljøvenlege måtar å hente ut verdiane på.

4
5
6

Forslag nr. 9

Forslagsstiller: Oslo Venstre, Akershus Venstre, Sør-Trøndelag Venstre, Nordland Venstre, Troms Venstre, Finnmark Venstre

Fiskeriressursene tilhører fellesskapet

Havressursloven slår fast at «De viltlevende marine ressursene ligger til fellesskapet Norge». På bakgrunn av dette prinsippet ønsker Venstre at strukturkvoter skal være tidsbegrensede.

Fiskeressursene våre kan, med forsvarlig forvaltning, levere oss mat og økonomisk utbytte i all forutsigbar framtid - uten at vi behøver å gjøre annet enn å fiske dem opp. Dette gir høsting av fiskeressurser en ekstra god avkastning. Denne avkastningen er ikke skapt av privatpersoner, og bør derfor heller ikke kunne gis bort til private, men som prinsipp tilhøre fellesskapet slik også havressursloven slår fast.

Strukturkvoter som gis med en varighet på 25 år ivaretar næringens behov for forutsigbarhet, samtidig som det gir staten mulighet til å omdisponere ressursene i fremtiden. Volstad-dommen i Høyesterett fastslår at staten kan omgjøre tidsuavgrensede kvoter til tidsbegrensede kvoter. Ettersom evigvarende kvoter er politisk kontroversielle og kan omgjøres av fremtidig regjeringer, kan de gi mindre forutsigbarhet enn tidsbegrensede kvoter det er bred politisk enighet om. Venstre støtter derfor ikke Regjeringens forslag om evigvarende kvoter.

Både grunn- og strukturkvoter gir private muligheten til å tjene ekstraordinær profitt på naturressurser. Spesielt havfiskeflåten har høy lønnsomheten. I likhet med andre naturressurser mener Venstre at en del av disse verdiene bør tilfalle fellesskapet og kystkommuner. Derfor ønsker Venstre å utrede grunnrentebeskatning på de mest lønnsomme delene av fiskerinæringen.

Venstre vil:

- At strukturkvoter skal være tidsbegrensede
- Utrede grunnrentebeskatning som tilfaller staten og kystkommuner på de mest lønnsomme delene av fiskeflåten

1 Forslag nr. 10

2 Forslagsstiller: Vågan Venstre

5 Venstre sier nei til evigvarende fiskekvoter

7 § 2 i Havressursloven slår fast at «De viltlevende marine ressursene ligger til
8 fellesskapet Norge». Fiskeressursene våre kan fortsette å levere oss mat og
9 økonomisk utbytte i all forutsigbar framtid - også helt uten at vi behøver å gjøre annet
10 enn å fiske dem opp. De trenger verken såing, gjødsling, lusing eller vanning. Naturen
11 utfører store deler av produksjonen selv, uten å ta betalt for det, noe som gir høsting
12 av fiskeressurser en ekstra god avkastning. Denne avkastningen er ikke skapt av
13 privatpersoner, og bør derfor heller ikke kunne gis bort til private, men som prinsipp
14 tilhøre fellesskapet slik også havressursloven slår fast.

16 Det var nettopp dette prinsippet fiskebåtreder Eivind Volstad bestred da han saksøkte staten
17 fordi regjeringen innførte en tidsbegrensning på retten til å fiske fellesskapets marine
18 ressurser. Han mente han hadde blitt tildelt kvoter til evig tid, og at ingen, heller ikke
19 fellesskapet, kunne ta fra han denne retten. Dersom Høyesterett hadde gitt Volstad og de
20 andre trålrederne medhold, ville de eid en tredjedel av de norske torskekvotene. Det vil si
21 retten til å fiske 150 millioner kilo torsk, en rett som kunne vært solgt for 45 milliarder kroner.

23 Dersom det norske samfunnet bestemmer seg for å gi bort fiskerettigheter på denne måten,
24 vil det kunne få fatale konsekvenser. Dersom evigvarende kvoter blir normen i
25 fiskeforvaltningen, står verdier for flere hundre milliarder kroner på spill. Regjeringen skriver i
26 Sundvollen-erklæringen at de «vil legge til grunn at strukturerte kvoter skal være
27 tidsubegrenset». Dersom struktureringen skyter fart vil dette kunne føre store deler av
28 fiskeressursene over på private hender. Spørsmålet vi må stille oss er om en regjering valgt
29 for fire år skal få gi bort en evig fornybar ressurs til private fiskebåtredere.

31 Fiskekvoter er kommet for å bli, men hvordan de skal fordeles og håndteres bør diskuteres
32 grundig. Venstre mener fiskeri og marine næringer generelt bør vies større plass på den
33 nasjonale politiske dagsorden, og at storting, regjering, partiledelse og fylkeslag har et
34 ansvar for å løfte fram viktige problemstillinger med store konsekvenser for lokalsamfunn
35 langs kysten.

37 Det må ikke være tvil om at Norges viktigste fornybare ressurser skal tilhøre fellesskapet.
38 Derfor sier Venstre nei til å gi bort våre felles marine ressurser til private aktører gjennom
39 tidsubegrensede strukturkvoter.

Forslag nr.11

Forslagsstiller: Akershus Venstre

Planlegg toget som i Sveits

Akershus står overfor en sterk befolkningsvekst i åra som kommer. Hvordan disse menneskene skal bo og jobbe og hvordan de skal reise i hverdagen vil ha stor betydning for klimagassutslippene i regionen. Den samordnede areal- og transportplan i Oslo og Akershus legger opp til at all trafikkvekst skal tas med kollektivtrafikk, sykkel og gange.

Akershus står overfor en sterk befolkningsvekst i åra som kommer. Hvordan disse menneskene skal bo og jobbe og hvordan de skal reise i hverdagen vil ha stor betydning for klimagassutslippene i regionen. Den samordnede areal- og transportplan i Oslo og Akershus legger opp til at all trafikkvekst skal tas med kollektivtrafikk, sykkel og gange.

Ryggraden i denne planen er tognettet innenfor 1 times reisetid i Oslo og Akershus, som også strekker seg ut i Buskerud, Oppland, Hedmark og Østfold. I tillegg til de tre nye Intercity-banene (Romeriksbanen, Asker/Bærumsbanen, Follobanen) så er det tre lokaltogbaner med dobbeltspor, samt seks grenbaner i Østlandsstjerna (Spikkestadbanen, Gjøvikbanen, Hovedbanen til Dal, Kongsvingerbanen og Østre linje). Alle disse banene møtes i knutepunkt rundt Oslo og skal inn til Oslo S og gjennom Oslotunellen. Dette er et komplisert system hvor begrensninger et sted kan begrense kapasitet og tilbud i hele systemet. Oslo-tunellen er en langsiktig begrensning, men det finnes mange andre flaskehalser som vil begrense tilbudet innen den tid.

Ved innføring av Ruteplan2012 oppdaget NSB sent i planleggingsprosessen at begrensninger på Asker stasjon og manglende krysningsspor på Kongsvingerbanen gjorde at Spikkestadbanen måtte bli en forlengelse av lokaltogpendelen Lillestrøm-Asker. Dette på tross av at Jernbaneverket har investert store summer i nytt dobbeltspor fra Asker til Lysaker.

Dette viser at dagens modell for planlegging av toginvesteringer ikke fungerer. I motsetning til vei-investeringer, hvor en veiparsell kan gi umiddelbar nytte i bespart tid, så er ikke dette alltid tilfellet i et togsystem. En mer helhetlig og langsiktig modell for planlegging er nødvendig hvor man tar utgangspunkt i dagens og framtidens etterspørsel langs tognettet. Så legger man planer for hvilket rutetilbud (frekvens, kapasitet, reisetid) man ønsker å tilby om 5, 10, 20 og 30 år. Disse ruteplanmålene må så være utgangspunkt for investeringene som prioriteres i NTP og i de årlige budsjettene.

En slik langsiktig planleggingsmodell er med stor suksess gjennomført i Sveits. Uten en slik planleggingsmodell er det en stor fare for at flere sidebaner i Akershus vil lide samme skjebne som Spikkestadbanen når InterCity-investeringene gir nye kapasitetsbehov. Linjene til Dal- eller Kongsberg kan bli forlengelser av lokaltoget til Asker, linjene til Moss eller Mysen kan bli forlengelse av lokaltoget til Ski, og dermed gi 10-15 minutters lenger reisetid. Med, en sveitsisk planleggingsmodell vil slike konsekvenser tydeliggjøres for de folkevalgte når man prioriterer toginvesteringene.

En ruteplanbasert utvikling av jernbanenettet vil gi langsiktige forpliktende signaler til kommuners reguleringsarbeid, samt innbyggers bosetting og valg av arbeidsplasser. En ruteplanbasert utvikling av jernbanenettet vil være nødvendig for at areal- og transportplanen for Oslo og Akershus skal bli gjennomført ihht intensjonene om å redusere klimautslippene og gi et konkurransedyktig transportsystem i Oslo-regionen.

Venstre vil:

- At togtilbudet i Oslo-regionen skal planlegges etter sveitsisk modell, hvor ruteplanen for de neste 30-50 årene er lagt med 5-års intervaller.
- At bestilleransvaret for togtilbudet legges til Ruter, som representant for Oslo og Akershus fylker. Dette for at arealplanen for Oslo –og Akershus skal være koordinert med transportplanen for Oslo-og Akershus.
- At ansvar for ruteplanlegging legges til Jernbaneverket som er ansvarlig for infrastrukturinvesteringene.
- At sidebanene i Østlandsstjerna ikke får et dårligere tilbud på grunn av InterCity-satsingen
- At kapasiteten på godstrafikken blir planlagt sammen med passasjertrafikken

1 Forslag nr. 12

2 Forslagsstiller: Vestfold Venstre

5 Økt kollektivsatsing må til

7 **Nasjonal Transportplan (NTP) legger opp til at all vekst i trafikken skal tas på en**
 8 **miljøvennlig måte, ved gåing, sykkel og kollektivtransport. For å nå dette målet må det**
 9 **en mer offensiv satsing til.**

11 I dag er det vedtatt utbygging av InterCity på Østlandet innen 2024, men som bare ivaretar
 12 det indre triangelet.

14 Videre planlegging og utbygging av en fullverdig IC-løsning til endepunktene i triangelet har
 15 en alt for lite forpliktende målsetting.

17 I flere av de berørte fylker er byutvikling nå satt på vent fordi avklaringer om trasé og
 18 lokalisering av stoppesteder ikke er planlagt. I Vestfold er store områder i byene Tønsberg,
 19 Sandefjord og Larvik båndlagt og ønsket byutvikling venter i det uvisse.

21 Derfor må det avsettes tilstrekkelig planressurser for trasévalg og stasjonsplasseringer. For
 22 noen av byene er det også større infrastrukturprosjekter som blir lammet. Et eksempel er
 23 Larvik havn, som i NTP er utpekt som nasjonal stamnetthavn og et intermodalt knutepunkt
 24 for gods som kan flyttes direkte mellom sjø og jernbane.

26 Innenfor hele IC-triangelet er det forventet en meget stor vekst i antall nye innbyggere de
 27 nærmeste årene.

29 Forslag til NTP fra fagetatene la opp til at flere nye områder skulle tas inn i bymiljøavtalene
 30 knyttet til kollektivsatsingen. Dessverre ble resultatet av behandlingen at flere nye foreslåtte
 31 områder ikke ble tatt inn ved behandlingen på Stortinget. «Vestfoldbyen» var en av flere
 32 anbefalte nye områder som ikke kom inn i ordningen. En ordning som nå dessverre er lukket
 33 for opptak av nye områder. Vegdirektøren oppfordrer likevel fylkene til å søke seg inn i
 34 ordningen.

36 Fylkene og berørte kommuner må selv få kunne avgjøre hvilke virkemidler de vil ta i bruk så
 37 lenge målet om økt kollektivandel oppnås, som kjøprising, økt parkeringsavgifter eller andre
 38 trafikkbegrensede virkemidler.

40 Venstre vil:

- 41 • at miljømålene i NTP skal nås
- 42 • derfor øke midlene til bymiljøordningen og ta inn nye geografiske områder
- 43 • at en kombinasjon av gulrot og pisk er det som må til for å få en omlegging av
- 44 reisevaner.
- 45 • at bymiljøavtalene må ha et langsiktig perspektiv, slik at mottakerne vet hva som kan
- 46 utbygges og tilrettelegges av tilbud slik at flere kan benytte seg av fleksible,
- 47 klimavennlige transportløsninger.

1 Forslag nr. 13

2 Forslagsstiller: Agder Venstre

3 4 5 **Toget går nå!**

6
7 **Planlegging av jernbane tar tid. Derfor ber Venstre Samferdselsdepartementet raskest**
8 **mulig om å komme i gang med konseptvalgutredningen (KVU) for Grenlandsbanen, en**
9 **sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen slik Stortinget vedtok i juni**
10 **2013, og sette av midler til en slik utredning.**

11
12 I 2018 åpner ny høyhastighetsbane på Vestfoldbanen mellom Larvik og Porsgrunn. En
13 sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen ved en ny jernbanestrekning mellom
14 Porsgrunn og Brokelandsheia i Gjerstad vil skape direkte forbindelse til InterCitybanen fra
15 Oslo og redusere dagens reisetid til Kristiansand med en time. Derved vil den bli et godt
16 miljøvennlig alternativ til fly- og veitrafikk på strekningen.

17
18 Sammenkoblingen vil gi en betydelig nasjonal gevinst ved at den også blir første fase i en
19 framtidig helhetlig transportinfrastruktur der folk bor, ved å koble byene langs kysten bedre
20 sammen.

21
22 Den nye Grenlandsbanen vil knytte de viktige næringsklyngene i Buskerud, Vestfold,
23 Telemark, Agder og Rogaland sammen på en effektiv, bærekraftig og framtidsrettet måte.
24 Mer enn halvparten av Norges befolkning bor langs transportkorridoren mellom Oslo,
25 Kristiansand og Stavanger, og utredninger har vist at denne strekningen har landets aller
26 største passasjergrunnlag.

27
28 Effektiv transport og kort reisetid er avgjørende for om Sørlandet i framtida skal kunne
29 utvikles til et attraktivt bo - og arbeidsmarked, og bli en del av et sammenhengende
30 vekstområde som åpner seg når InterCity utbyggingen i Østlandsområdet og
31 jernbaneutbyggingen i Stavangerområdet står ferdig.

32
33 Ny bane mellom Porsgrunn og Brokelandsheia, Grenlandsbanen, er det viktigste
34 virkemiddelet for å få dette til.

35
36 Venstre viser til at dette også er i tråd med en merknad fra flertallet i transport- og
37 kommunikasjonskomiteen ved behandling av Nasjonal transportplan i juni 2013. Når
38 høyhastighetsbanen fram til Porsgrunn åpner i 2018, må anleggsarbeidet uten opphold
39 fortsette på den ny Grenlandsbanen fram til Brokelandsheia stasjon.

Forslag nr. 14

Forslagsstiller: Stortingsrepresentant Abid Q. Raja

Kollektivtrafikk på skinner

Regjeringen har forpliktet seg til et forsterket klimaforlik og større satsing på kollektivtrafikk enn det Nasjonal Transportplan legger opp til. Det må bety at buss og bane må bli vinnerne i statsbudsjettet.

Byområdene vokser og trafikkveksten må tas av kollektivtrafikk, gange og sykkel. Det krever smart byutvikling og ny infrastruktur i byområdene. Kommunene må ta ansvar og utvikle gode knutepunkter der arealplanene tar hensyn til miljøvennlige og effektive transportløsninger.

Venstre vil styrke statens bidrag til byutvikling og kollektivtrafikk kraftig. For at flere skal benytte seg av det tilbudet som eksisterer må det innføres skattefritak for at arbeidsgiver betaler månedskort på kollektivtrafikk, slik Fremskrittspartiet og Venstre har stått sammen om tidligere.

Bymiljøpakkene og belønningsordningene kan godt samordnes og forenkles slik at flere får muligheter til å delta i ordningene. Byveksten er stor – og byer, byområder og tettsteder som utgjør over 20 000 innbyggere bør kunne delta i programmet. En slik utvidelse krever tilføring av ytterligere midler. Det er helt avgjørende for kollektivtrafikken i de største byene at den delen av belønningsordningen som i dag går til drift fortsatt kan gå til drift.

I Bergen, Stavanger og Oslo/Akershus er det behov for bybaneløsninger for å gi folk enklere og raskere reisemuligheter i hverdagen. Staten skal bidra med 50 % av kostnadene i slike prosjekter, og det må tas på utsiden av bymiljøpakkene/belønningsordningen, slik at dette ikke går på bekostning av de grepene som må gjøres i resten av landet.

Også i områder med mer spredt bosetning kan busstilbudet bli en kjerne i trafikktilbudet for personer som skal til og fra arbeid. Venstre vil støtte opp om utvikling og igangsetting av prosjekter som øker kollektivtilbudet i områder med mer spredt bosetning.

Toget er det viktigste transportmiddelet for å redusere trafikken fra regionene rundt og inn til byene. Samtidig binder også toget flere arbeidsmarkeder sammen og blir et stadig viktigere tilbud for pendling mellom ulike stasjoner og ikke bare til de store byene. De store midlene skal brukes på å planlegge og sette i gang utbygging av InterCity til Halden, Skien, Lillehammer og Hønefoss. Dette vil også redusere reisetiden til København, Trondheim og Bergen.

Godset bør i størst mulig grad vekk fra vegene og over til bane og kjøel. Derfor bør vi sørge for fornuftige omlastningspunkter og gjøre de små grepene for godstrafikk som er billige, men sørger for mer effektivitet og større kapasitet for gods. De samme grepene kan også gi store ringvirkninger for persontrafikken.

Venstre vil i tillegg til de største investeringene ruste opp strekninger som Trønderbanen, Meråkerbanen, Jærbanen, Gjøvikbanen, Kongsvingerbanen og Vossebanen med elektrifisering, kryssningsspor, stasjonsutvidelser og andre forbedringer. Med enkle grep er det også mulig å få på plass totimersfrekvens Oslo – Kristiansand, inkludert sovevogner til Stavanger og halvtimesfrekvenser til Hokksund. Alle disse grepene vil gjøre det enklere å reise miljøvennlig og vil kunne gi mer gods på jernbanen, mindre klimagassutslipp og bedre plass på vegene.

Forslag nr. 15

Forslagsstiller: Guri Melby, Jon Gunnes, Julie Andersland, Per A. Thorbjørnsen.

Økt kollektivsatsing i byene

Norge opplever en historisk høy befolkningsvekst. Veksten har vært, og vil være, størst i og rundt de store byene. Med en slik utvikling må det gjennomføres kraftfulle tiltak for å hindre sammenbrudd i transportsystemene rundt de store byene. For å sikre at veksten i persontransport tas med kollektivtransport, sykkel og gange vil Venstre øke den statlige tilskuddspotten og forenkle tildelingssystemet.

Klimaforliket fra 2012 slår fast at all persontrafikkvekst i og rundt de store byene skal tas av kollektiv, sykkel og gange. For å møte dagens og fremtidig befolkningsvekst betyr det at kollektivtrafikkens kapasitet må dobles frem mot 2030 og at satsingen på sykkel må trappes opp. Økte sykkel- og kollektivtrafikkandeler gir bedre trafikkavvikling til en lavere kostnad, og det gir bedre miljø og lavere klimagassutslipp.

Venstre vil øke tilskuddspotten til kollektivtrafikk kraftig, samtidig som vi vil forenkle systemet for tildeling av midler. Det finnes i dag flere eksterne finansieringsordninger for drift og investeringer i kollektivtrafikken, i tillegg til de kommunale og fylkeskommunale tilskuddene som gis. Det er for ressurskrevende å søke om midler, følge opp tiltakene og rapportere resultatene, ettersom prosessene ikke er samordnet. Venstre mener systemene med belønningsordningen og de nye bymiljøavtalene bør samordnes og forenkles. Målet om at all vekst i persontrafikken skal tas med kollektivtransport, gåing og sykling må ligge til grunn for å utløse statlige midler. Hvor mye de ulike byene får i støtte må avhenge av hvordan de klarer å bedre konkurranseforholdet for kollektivtransport, sykkel og gange i forhold til bil. Avtalene må ha fokus på resultater og ikke virkemidler.

For å få full effekt av kollektivtransportinvesteringene i byområdene må de følges opp med økte midler til drift av kollektivtransport. En ny samlet ordning må derfor gi støtte til både drift og investering. Dersom ordningen utvides til å dekke flere byer må den samlede potten økes.

Statens bidrag til kollektivtrafikken må i større grad gjenspeile nullvekstmålet for personbiltransporten. Norges ni største byområder alene har et estimert investeringsbehov på 140 milliarder de neste tjue år for å nå målet. Venstre forventer derfor at regjeringen øker sitt bidrag betydelig allerede i forbindelse med neste statsbudsjett. Det statlige bidraget gjennom bymiljøavtaler og belønningsmidler bør dobles fra 2015, for deretter å øke gradvis tilpasset byenes økte kostnader til investeringer og drift.

Staten har lovet å bidra med 50 prosent støtte til store kollektivprosjekter i byene. Venstre forutsetter at disse bidragene må komme i tillegg til allerede avsatte midler til en samlet belønnings- og bymiljøavtaleordning. Samtidig kan ikke staten være forpliktet til å finansiere alle typer kollektivtiltak hvis ikke byene gjennomfører tiltak som gjør denne satsingen mest mulig kostnadseffektiv, gjennom for eksempel økt fortetting, redusert parkeringsdekning, økte kostnader for bilbruk og tiltak for økt kollektivfremkommelighet.

Forslag nr. 16

Forslagsstiller: Akershus Venstre, Hedmark Venstre, Buskerud Venstre, Sogn og Fjordane Venstre, Sør-Trøndelag Venstre, Nord-Trøndelag Venstre

Norsk landbruk skal utvikles - ikke avvikles

Norsk landbruk skal forsyne norske forbrukere med mat av høy kvalitet.

Landbrukspolitikken må utformes slik at unge mennesker tør å satse på en fremtid som bønder, og slik at hver enkelt bonde får økt frihet med økonomisk trygghet i bunn. Venstre vil ha en fremtidsrettet landbrukspolitikk med gode tilskuddsordninger slik at vi kan nå viktige nasjonale mål om matsikkerhet og mattrygghet, bosetting, næringsvirksomhet, biologisk mangfold, kulturlandskap.

Venstre mener at virkemidlene i landbruket skal gjennomgås på sikte på utvikle landbruket for å møte framtidens utfordringer knyttet til matsikkerhet, klima, miljø og dyrevelferd. Virkemidlene i landbruket er dynamiske, og endringer som gjøres og effekten av endringene må være basert på kunnskap. Venstre mener det skal være lønnsomt å produsere mat i Norge, og ønsker derfor ikke endringer i virkemidlene som kan redusere lønnsomheten i matproduksjonen.

Jordvern er viktig for å ta vare på produksjonsgrunnlaget for fremtidige generasjoner. Avgangen av dyrket jord til utbygging, sentrumsutvikling og transportformål er ikke bærekraftig og må reduseres, og helst stoppes. Det må derfor innføres sterke restriksjoner på å omdisponere dyrket jord. Venstre ønsker en nasjonal helhetlig plan for jordvern. Klimaet er under endring, og vi lever i en urolig verden. Dette gir store utfordringer for matprodusenter over hele verden. Det er derfor behov for bedre sikkerhet for nasjonal matforsyning. Vi må ha en høyest mulig selvforsyning av de matvarene det er naturlig å produsere i Norge. Venstre mener at vi må bygge opp et beredskapslager av korn for å være rustet i tilfelle fremtidige leveringskriser. Venstre står bak Stortingets mål om å øke produksjonen av mat i tråd med befolkningsutviklingen.

Venstre ønsker at norsk matvareproduksjon skal foregå på en mest mulig miljøvennlig måte med god dyrevelferd og lavere klimagassutslipp. Det er nødvendig med økt støtte til tiltak som hindrer at næringsstoffer forsvinner til luft og vann. Økt nedbør og et endret klima forsterker problemene vi allerede har med erosjon, avrenning og eutrofiering. Venstre ønsker derfor et strengere regelverk og bedre incentiver og ordninger for opprettholdelse av kantvegetasjon, etablering av fangdammer og andre tiltak for å redusere den økte avrenningen til vann og vassdrag. Det må forskes mer på landbruksproduksjon under endrede klimatiske forhold samt på produksjonsmetoder som er tilpasset det endrede klimaet.

Det norske landbruket er spredt over hele landet, og drives under svært forskjellige forhold og på ulike måter. Klimaet, jordsmonnet, arronderingen og bruksstrukturen er forskjellig og virkemidlene må derfor tilpasses dette. Markedsordningene sikrer at alle bønder får solgt sine varer, og at matindustrien og forbrukerne over hele landet får tilgang til produktene. Venstre ønsker å beholde markedsordningene, men mener at de bør gjennomgås for å se om de kan forbedres.

Tollvernet er avgjørende for å kunne føre en nasjonal landbrukspolitikk. Dette er ikke til hinder for at vi fører en politikk i WTO som både sikrer markedsadgang for svake land og beskyttelse av norsk landbruk mot dumping fra sterke eksportland. Tollfrihet for de minst utviklede landene må videreføres i minst det omfang det har i dag. Norsk eksportstøtte skal

1 ikke brukes til å dumpe landbruksprodukter i u-land, og Venstre vil at ingen land skal kunne
2 bruke eksportstøtte etter at en ny WTO-avtale er fremforhandlet.
3

4 Landbruk og matindustri er en av Norges største og viktigste næringer med omkring 90 000
5 sysselsatte og store ringvirkninger. Verdiskapingen i denne næringen er ca. 240 mrd. på
6 årsbasis. Matindustrien foredler norske råvarer og er i hovedsak lokalisert i distriktene. Det
7 er sammenheng mellom norske råvarer og norsk matindustri. Uten innenlandsk produksjon
8 av råvarer, ingen matindustri. Innenlandsk matproduksjon, fra jord til bord, er viktig for å ha
9 kontroll på mattrygghet og matsikkerhet!

10 11 Venstre vil:

- 12 • at norsk landbruk skal ha langsiktige og forutsigbare rammer
- 13 • at endringer i virkemiddelbruken skal være basert på kunnskap om
- 14 • virkningen av endringene
- 15 • at jordvernet skal styrkes gjennom en helhetlig nasjonal plan for jordvern
- 16 • at matproduksjonen økes i takt med økningen i befolkningen
- 17 • at det blir økt forskning på landbruksproduksjon under endrede klimatiske forhold samt
- 18 på produksjonsmetoder som er tilpasset det endrede klimaet.
- 19 • at landbruket skal drives på en mest mulig miljøvennlig måte
- 20 • at landbruket reduserer sine utslipp av klimagasser.
- 21 • at avrenningen av næringsstoffer til vann og vassdrag reduseres både fordi det
- 22 forurenses og fordi jordbrukets produksjonsgrunnlag forringes.
- 23 • at markedsreguleringen videreføres, men gjennomgås for å se om de kan
- 24 • forbedres.

Forslag nr. 17

Forslagsstiller: Rogaland Venstre, Hordaland Venstre, Hedmark Venstre, Oppland Venstre og Vestfold Venstre

Tiden er inne for nasjonal jordvernplan!

Matjorda i verden står under et sterkt og kontinuerlig press noe klimaendringene er med å bidra til. Over hele verden ser man eksempler på at tørke og andre klimafenomener fører til store utfordringer for landbruket, og i noen tilfeller sultkatastrofer. Derfor er det viktig at også Norge til tross for at vi et lite land innen matproduksjon har et bevisst forhold til hvordan vi disponerer den dyrkbare jorda vår og at det bør forskes mer på hvordan landbruket kan bli mer bærekraftig og tilpasset klimaendringer.

Norsk landbruk er viktig for bosetting og næringsvirksomhet i hele landet, og i opprettholdelsen av biologisk mangfold, kulturlandskap og matproduksjon.

For at folk skal ønske å drive landbruk må det ligge solide og forutsigbare rammevilkår i bunn. Et viktig aspekt ved disse rammevilkårene vil være jordvern. Bønder må kunne være sikre på at jorda deres er vernet for utbygging og regulert til landbruk. Den mest effektive måten å sikre denne forutsigbarheten på i hele landet, og spesielt i områder hvor mye arealet består av dyrkbar jord, er etter Venstres mening en nasjonal jordvernplan.

En nasjonal jordvernplan vil sørge for at jordvernet bli tillagt mer vekt og understreker at jordvern er et nasjonalt anliggende. Matjorden representerer i seg selv en evigvarende samfunnsinteresse som dessverre ikke er tillagt nok vekt. Venstre ønsker seg av den grunn en nasjonal jordvernplan slik at jordvernet blir tillagt betydelig vekt og ikke blir en sum av enkeltsaker. Det er også viktig for Venstre at jordvern bør inngå som et premiss i arbeidet med ny kommunestruktur.

Venstre vil:

- Styrke jordvernet gjennom en nasjonal jordvernplan
- At det forskes mer på hvordan landbruket kan bli mer bærekraftig og tilpasset klimaendringer.
- Ha jordvern som et premiss for arbeidet med ny kommunestruktur

1 Forslag nr. 18

2 Forslagsstiller: Oslo Venstre

5 Et landbruk for helse og miljø

7 **Venstre ønsker et landbruk som fremmer sunn mat produsert på en miljøvennlig**
8 **måte, basert på lokale forutsetninger. Derfor ønsker Venstre en økt satsing**
9 **gressbeitende dyr og sunt dyrefôr. Dette krever en ny kurs i landbrukspolitikken, vekk**
10 **fra den sittende og den forrige regjeringens fokus på økt volumproduksjon.**

12 Beitedyr som spiser gress har et høyere innhold av omega 3 i melken og kjøttet enn
13 kraftfôrspisende dyr. Det bør derfor være et mål at norsk kjøttproduksjon satser på
14 utegående dyr slik at vi får sunt kjøtt og opprettholder de åpne kulturlandskapene rundt
15 omkring i Norge. Mer beiting gir også mindre import av kraftfôr.

17 Dagens landbrukspolitikk legger opp til størst mulig produksjon. Dette krever import av store
18 mengder kraftfôr. I 2013 importerte Norsk landbruk over en halv million tonn soya til kraftfôr,
19 hovedsakelig fra Brasil. Dette beslaglegger store arealer i Brasil, og kan bidra til avskoging.
20 Framtiden i våre hender har påpekt at det ville være mer miljøvennlig å importere kjøtt fra
21 store beiteland uten regnskog, som Namibia eller Botswana. Behovet for økt produksjon
22 begrunnes av regjeringen med beredskapshensyn. Når denne produksjonen er avhengig av
23 importert soya, er den økte mattryggheten illusorisk.

24 Volumproduksjon basert på kraftfôr fører til en sentralisering av norsk landbruk, siden
25 sentrale områder har best forutsetninger for produksjon i stor skala. Produksjon basert på
26 gressbeitende dyr innebærer et landbruk som er spredt i større deler av landet og som
27 ivaretar kulturlandskapet.

29 Venstre ønsker et skifte i landbrukspolitikken fra støtteordninger som fremmer størst mulig
30 produksjon, til støtte som stimulerer til bruk av beiteressurser over hele landet.

Forslag nr. 19

Forslagsstiller: Oppland Venstre

Ein ny landbrukspolitikk: Venstre vi ha eit sterkare jordvern og auka matproduksjon

LANDBRUK I HEILE LANDET: Landbruket er ein vesentleg føresetnad for busetjing og sysselsetjing i store delar av landet. Næringa bidreg til verdiskaping gjennom produksjon av matvarer, tenester og fellesgode – og er viktig for reiseliv og turisme.

Noreg har eit ansvar for å produsere mat – til ei aukande befolkning. Venstre ynskjer 20 % auka matproduksjon innan 2030.

MILJØTILPASSA PRODUKSJON, VERN OG SIKRING AV DET BIOLOGISK

MANGFALDET: Landbruksdrift som varetek produksjonskrav, ressursbruk og miljø, må vera kunnskapsbasert. Forsking, rådgjeving og utviklingsarbeid er viktige satsingsområde.

Venstre vil styrkje jordvernet og med eit særleg sterkt vern av dei beste areala eigna til produksjon av matkorn.

- Venstre vil spisse tilskottsordningar for å vareta viktige kulturlandskap.
- Venstre vil leggje til rette for auka grovfôrbasert matproduksjon og vri støtteordninga mot grovfôr og beite. Dette kan gi grunnlag for auka matproduksjon basert på eigne ressursar i Noreg.
- Venstre ynskjer å gje investeringsstøtte som fremjar god dyrevelferd: Dyr skal behandlast godt, og med respekt.
- Venstre vil etablere eit regelverk som sikrar at prosentdelen med biologisk gamal skog aukar, og at skog ikkje blir hoggen før han når ein klimamessig gunstig alder.

FØRESEIELEG OG TRYGG ØKONOMI: Staten må leggje til rette for gode

finansieringsmodellar for dei som ynskjer omstilling og investering. Landbruket er avhengig av langsiktige og føreseielege rammer for å sikre rekruttering til ei attraktiv framtidsnæring.

- Venstre ynskjer starttilskott til unge bønder, særleg for dei som vil drive økologisk.
- Venstre ynskjer marknadsregulering av mjølk- og storfeproduksjonen i landet for å oppretthalde stabile og føreseielege rammevilkår, og sikre langsiktige og bærekraftige investeringar i næringa.
- Venstre ynskjer å evaluere maktkonsentrasjonen i foredlingsindustrien, og i distribusjons- og matvarekjedene.
- Venstre ynskjer eit importvern som i rimeleg grad sikrar lønnsemda og investeringsviljen i næringa, og som er innafor internasjonalt forpliktande regelverk.

VARIERT OG MANGFALDIG: Det norske landbruket må ta utgangspunkt i dei varierte og

vekslande naturgjevne forholda for produksjon av mat. Det er eit mål at fleire kan leve av næringa, mellom anna for å fremje framtidsretta og kunnskapsbaserte produksjonsmiljø.

Venstre vil arbeide for at bønder som ynskjer å etablere landbruksrelaterte tilleggsnæringar, får høve til og blir oppmuntra til det, som til dømes Grøn omsorg, turisme og innovativ bruk av eigne ressursar.

- Venstre vil ha ei differensiering på tilskotta for framleis å sikre landbruksproduksjon i fjord- og fjellbygder og arbeide for betre tilpassing til dei ulike regionane, etter modell frå alpeland.

- 1 • Venstre vil sikre konkurransedyktige vilkår for kornproduksjon i landet – minst på nivået i
- 2 dag.
- 3 • Venstre vil behalde strukturen på beitetilskott, dyretilskott, arealtilskott og pristilskott.
- 4 • Venstre vil styrkje forskning og rådgjeving for å utvikle eit framtidsretta og berekraftig
- 5 landbruk.
- 6 • Venstre vil utvikle vidare eit materialbank på rot-prosjekt i skogbruket.
- 7 • Venstre vil betre rammene for samdrift, og innføre samdriftsmodellar òg i skogbruket.
- 8 • Venstre ynskjer betre rammevilkår for treforedlingsindustrien og betre transportvilkåra for
- 9 skogsvirke.
- 10 • Venstre vil auke hogst og foredling i skogbruket – som ledd i kampen for lagring av CO2
- 11 og mot klimaendringane.
- 12
- 13
- 14

Forslag nr. 20

Forslagsstiller: Alstahaug Venstre

Offensiv landbrukspolitikk for framtidens utfordringer

Landbruket og matproduksjonen står overfor store utfordringer i framtida. I 2050 vil det være 9 mrd. mennesker på jorda og matproduksjonen må øke med 70 % innen den tid for å sikre nok mat til alle. Derfor er bondeyrket et av verdens viktigste yrker.

Det er ikke vanskelig å argumentere for hvorfor vi i Norge bør produsere så mye som mulig av maten vår selv:

- Arealer til produksjon av mat i verden vil bli knappe – vi har et moralsk ansvar for å nytte ut våre egne ressurser
- Egen matproduksjon gir sikkerhet ved eventuelle kriser
- Norges selvforsyningsgrad har gått ned og var i 2012 på bare 40 % dersom vi holder produksjoner basert på importert kraftfôr utenfor
- Norges befolkning vil øke med 20 % de neste 20 årene og matproduksjonen må økes i samme takt dersom ikke selvforsyningsgraden skal reduseres ytterligere
- Mat produsert i Norge har høy kvalitet
- Landbruk og beitedrift reduserer gjengroingen av landet

I Stortinget er det enighet om flere målsettinger for økt matproduksjon. Utfordringene er å finne de rette tiltak og virkemidler. Noe av de tiltakene Alstahaug Venstre mener må til er:

- Bonden må gis skikkelige økonomiske vilkår, slik at nedleggingen av bruk stoppes. Først og fremst ved at prisene på mat økes. Maten i Norge er svært billig i forhold til inntektsnivået.
- Familiebruket må løftes fram på nytt slik at ingen behøver å jobbe utenom av økonomiske årsaker. Først da blir gården; med hus, dyr og jord skikkelig stelt.
- Prisen på kraftfôr må opp slik at vi får økning av arealer det dyrkes korn på. Økt pris på kraftfôr vil også gi større verdi på egenprodusert grovfôr.
- Vern av dyrket jord må fortsatt stå veldig sterkt.
- Investeringsstøtte til svært store bruk gir ingen økt lønnsomhet og kan begrenses. Det industrialiserte landbruket er heller ingen bærekraftig løsning for framtida.
- I Norge må vi ta hele landet i bruk og produsere mat også på de mer marginale arealene og i utmarka. Dette er arealer som kun beitedyr kan nytte seg av.

Venstre må bli mer offensive, målretta og synlige i landbrukspolitikken. Alstahaug Venstre tror at moderpartiet vil vinne mange «grønne» stemmer dersom det satses på en sterkere landbruks- og bygdeprofil. Foran jordbruksoppgjøret står Venstre nå i en særs viktig posisjon. Det er ingen tvil om at regjeringen vil legge større vekt på markedsøkonomi, også på landbruksfeltet. Venstre må synliggjøre hva slags landbrukspolitikk partiet egentlig står for!

1 Forslag nr. 21

2 Forslagsstiller: Norges Unge Venstre

5 Mottakssystemet må forbedres

7 **Et asylmottak skal være et midlertidig sted å bo for personer som søker asyl i Norge. Allikevel sitter mange asylsøkere på mottak over flere år. Norge må ha et robust mottaksapparat, som ivaretar ulike individuelle behov. For Venstre er det viktigste at rettssikkerheten til asylsøkere alltid ivaretas.**

12 Mange asylsøkere pådrar seg psykiske plager under oppholdet på asylmottak. Derfor er det ønskelig å ha helsepersonell med kompetanse innen psykisk helse for å kunne oppdage og ta tak i dette så tidlig som mulig. Særlig gjelder dette mottak for enslige mindreårige asylsøkere. Personalet på mottak må gi asylsøkere en mest mulig meningsfull hverdag.

17 En differensiert mottaksstruktur krever ulike tilbud og ulike ressurser. Mottak for utlendinger med avslag bør gi tilbud om tilgang til internett og myndigheter som kan være viktig for å få kontakt med nettverket i søkerens opprinnelsesland. Mottak for asylsøkere uten avslag bør baseres på aktiviteter som språkopplæring, arbeidsopplæring, utdanning og andre viktige integreringstiltak. Dette kan sørge for et godt tilbud for asylsøkere.

23 Trandum utlendingsinternat er Norges eneste lukkede forvaringssenter for immigranter. De innsatte i asylfengselet venter ofte på tvangsreturnering og har dårligere fengslingsforhold enn standarden i norske fengsler. Trandum har ved flere anledninger blitt kritisert når Norges etterlevelse av menneskerettighetsforpliktelser vurderes av nasjonale og internasjonale organer som Advokatforeningen, Europarådets torturkomité og FNs torturkomité. Venstre ønsker derfor en utredning av Trandum før en eventuell utbygging av internatet.

31 Trandum utlendingsinternat innebærer frihetsberøvelse. Ved bruk av frihetsberøvelse skal det foreligge sterke grunner. Venstre stiller seg kritiske til å straffe enkeltpersoner som ikke har begått straffbare handlinger og ønsker derfor å avgrense frihetsberøvelse til å gjelde personer som har begått straffbare handlinger.

1 Forslag nr. 22

2 Forslagsstiller: Rogaland Venstre

5 Gi de papirløse oppreisning!

7 I 2012 endret livene seg radikalt for tusenvis av asylsøkere. Mennesker som var i jobb,
8 bolig og et aktivt sosialt liv mistet over natten alle rettigheter: de fikk ikke jobbe,
9 ingen rett til helsetilbud, kastet ut av hjemmene sine og ingen økonomiske ordninger.
10 Vi fikk «de papirløse». Flyktninger som hadde søkt tilflukt i Norge skulle sendes
11 tilbake til landet de flyktet fra. De hadde i følge norske myndigheter ingen rett til å bli
12 her. De hadde fått endelig avslag på sine søknader om oppholds- og arbeidstillatelse.

14 I dag må vi sikre at papirløse som likevel har fått oppholdstillatelse snarest mulig får komme
15 tilbake til sin hjemkommune. Det er meningsløst at mange sitter i asylmottak eller bor på
16 hospits. De som fortsatt er papirløse og ureturnerbare må sikres nødvendig helsehjelp og
17 økonomisk sikkerhet.

19 Venstre vil:

- 20 • Sikre at de som har fått oppholdstillatelse raskest mulig kommer tilbake til sin
- 21 opprinnelige hjemkommune
- 22 • Gi en offentlig beklagelse til de papirløse som ble fratatt livsgrunnlaget sitt som følge av
- 23 denne politikken
- 24 • Sikre papirløse rett til offentlig helsehjelp
- 25 • Tilby denne gruppen erstatning for måten de har blitt behandlet på

1 Forslag nr. 23

2 Forslagsstiller: Sandnes Venstre

5 Styrking av rettssikkerheten for asylsøkere

7 **Systemet vi har i Norge i dag bør endres slik at rettssikkerheten for asylsøkere**
 8 **styrkes og ivaretar deres menneskerettigheter i henhold til konvensjoner Norge har**
 9 **ratifisert.**

11 Asylsøkerne må ses på som noen av de svakeste i samfunnet vårt, og det er derfor naturlig
 12 at de får ekstra godt tilrettelagt hjelp når de kommer til landet vårt. De må også sikres ei
 13 mest mulig rettferdig behandling, noe som vil si at den må være både saklig og
 14 skjønnsmessig.

16 For å kunne oppnå dette bør vi derfor:

- 17 • avskaffe UNE i sin nåværende form
- 18 • etablere et nytt, faglig sterkere forvaltnings- / klageorgan i asyl- og oppholdssaker
- 19 • opprette et nytt, effektivt tilsynsorgan for forvaltninga
- 20 • forbedre regelverket for familieinnvandring
- 21 • gi barna økt forutsigbarhet og dermed styrke deres rettssikkerhet
- 22 • styrke rettshjelpsordninga slik at asylsøkere og søkere som får avslag på søknader om
- 23 opphold får en reell mulighet til rettslig overprøving av utlendingsforvaltningas vedtak

1 Forslag nr. 24

2 Forslagsstiller: Geir Kjell Andersland og Sjur Skjævesland

3 4 5 **Barns menneskerettigheter**

6
7 **Norge har ratifisert FNs barnekonvensjon og inkorporert den i norsk rett med forrang**
8 **foran den øvrige lovgivning.**

9
10 Likevel har Norge flere ganger fått kritikk fra FNs barnekomite for manglende oppfølging på
11 viktige områder som angår barn.

12 Barnevernloven må bli rettighetslov

13 Barnekomiteen uttalte i sin siste rapport om situasjonen i Norge (2010) blant annet
14 bekymring for at barnevernet er avhengig av samtykke fra foreldrene for å yte bistand til
15 barn med hjepebehov.

16
17 Denne kritikken understreker behovet for å gjøre barnevernloven til en rettighetslov.
18 Barnekonvensjonen gjør barn til et selvstendig rettssubjekt. Men uten selvstendig rett til
19 barneverntjenester, fratas de mest utsatte barn og unge viktige menneskerettigheter.
20 Både Redd Barna og Barneombudet mener at å gjøre barnevernloven til en rettighetslov er
21 nødvendig for å sikre disse barnas rettssikkerhet.

22
23 Barneombudet har uttalt: "I dag er det dessverre slik at mange barn som helt klart kunne
24 profittert på hjelp fra barnevernet, må vente til vanskene deres blir så store at de må flyttes
25 fra foreldrene sine. En lovfesting av retten til barneverntjenester vil være et steg på veien
26 mot å gi barn rett til hjelpetiltak også i de tilfeller hvor foreldrene motsetter seg det. Noe som
27 på sikt kan bidra til en reduksjon i antall omsorgsovertakelser".

28
29 Å gjøre barnevernloven til en rettighetslov vil også kunne forhindre at foreldrenes manglende
30 samtykke fører til at barneverntjenesten henlegger saken og etterlater barnet i en vanskelig
31 og risikofylt omsorgssituasjon.

32
33 Venstre anmoder om at barnevernloven snarest gjøres til en rettighetslov, på linje med de
34 fleste øvrige velferdslover i Norge.

35 Barne- og familiedomstol må utredes

36
37 I regjeringens politiske plattform uttales at fylkesnemndsordningen skal evalueres, "samt
38 utrede særdomstoler for saker knyttet til barn og familie".

39
40 Barneminister Solveig Horne har nå besluttet å igangsette evalueringen av
41 fylkesnemndene., Det er ikke uttalt noe mer om uredning av særdomstol.

42
43 Venstre støtter en evaluering av fylkesnemndene, som nå har eksistert i tyve år, men vil be
44 om at en utredning av en familiedomstol gjennomføres i samme prosess som evalueringen.
45 Behovet for å utrede en barne- og familiedomstol ble godt begrunnet i Raundalen-utvalget
46 (NOU 2012:5 Bedre beskyttelse av barns utvikling). Her ble det blant annet vist til at mer
47 forskning på fagfeltet øker behovet for spesialisert barnefaglig og barnerettslig kunnskap.
48 Foreldretvister, som ikke løses i minnelighet, havner i dag i tingrettene. Erfaringen viser at
49 barna her ofte blir usynlige eller kasteballer mellom foreldre i bitter konflikt.

50
51 Ny kunnskap berettiger spørsmål om den barnefaglige kompetansen er tilstrekkelig ved de
52 ordinære domstoler i forhold til meklingskunnskap, skadevirkningene av vold mot barn og
53 konsekvensene av konflikter mellom foreldrene etter samlivsbrudd.

1 For dårlig barnefaglig kompetanse i disse saker utgjør en trussel mot barnas posisjon og
2 rettigheter. Det er sannsynlig at en særdomstol vil tiltrekke seg jurister og andre fagfolk med
3 den nødvendige interesse og spisskompetanse for å ivareta de involverte barnas beste.

4
5 En utredning av en barne- og familiedomstol er videre nødvendig for å få til en reform av
6 dagens tosporede prosesssystem. I dag behandler tingretten saker etter barneloven, mens
7 fylkesnemndene fatter vedtak i medhold av barnevernloven.

8
9 I fylkesnemndene er det erfaring for at et stadig større antall barnevernssaker har direkte
10 sammenheng med foreldretvister som pågår eller er i ferd med å bringes inn for tingretten.
11 En barne- og familiedomstol, som felles førsteinstans, vil kunne behandle både
12 foreldretvister og saker som gjelder omsorgsovertakelse. Dette vil kunne spare partene og
13 samfunnet for mange prosesser, og vil gi muligheter for raskere og mer helhetlige løsninger
14 til barnas beste.

15
16 Fylkesnemndene er "et domstolslignende forvaltningsorgan" og garanterer høy
17 rettssikkerhet. Likevel mangler fylkesnemndene den legitimitet og formelle posisjon som
18 domstolene har.

19
20 Fylkesnemnden fatter i dag vedtak som innebærer alvorlige inngrep i menneskers liv, Det er
21 viktig at så inngripende vedtak er forankret i størst mulig legitimitet i samfunnet.
22 Legitimitetsmomentet er kanskje den viktigste grunnen til at en evaluering av
23 fylkesnemndene ikke må ses atkilt fra en utredning av en barne- og familiedomstol, men
24 vurderes parallelt i samme prosess.

25
26 Barnekonvensjonens klageordning må ratifiseres

27 Venstre etterlyser Norges ratifisering av protokollen som gir barn individuell klagerett for
28 brudd på FNs barnekonvensjon.

29
30 Sammen med nåværende regjeringspartier og Kristelig Folkeparti sørget Venstre for at et
31 samlet storting ba regjeringen Stoltenberg om å sette forgang i saken. Etter regjeringsskiftet
32 har fortsatt intet skjedd.

33
34 En slik klageordning er nødvendig for å sikre barns reelle menneskerettigheter.
35
36
37

1 Forslag nr. 25

2 Forslagsstiller: Rogaland Venstre

3 4 5 **Digitale menneskerettigheter**

6
7 **De siste tiders avsløringer om innsamling og misbruk av elektroniske spor gir**
8 **skremmende assosiasjoner.**

9
10 Edward Snowdens avsløring av NSAs massive overvåking viser noe av potensialet for
11 overvåking av vanlige mennesker, et potensiale som ikke bare totalitære stater lar seg friste
12 av.

13
14 Facebook, Google og de fleste andre leverandører av tjenester på nett lagrer store mengder
15 data om vår atferd på nettet. "Big data" er blitt et begrep og en kommersiell vare. Gjennom
16 analyse av disse data og salg til andre kommersielle aktører bidrar man til omfattende,
17 målrettet reklame "tilpasset" den enkelte.

18
19 Dette er bare noen eksempler på hvordan elektroniske spor vi etterlater oss kan misbrukes
20 og utgjør i dag en potensielt stor fare for personvern og individets frihet.

21
22 Selv om bevisstheten om dette er i ferd med å øke har de færreste av oss oversikt over hva
23 vi noen ganger frivillig, men kanskje vel så ofte uvitende, gir fra oss av informasjon, og
24 hvordan dette kan benyttes. Hvilke rettigheter vi har, og hvordan disse evt. skal håndheves,
25 er heller ikke enkelt å få oversikt over.

26
27 Rogaland Venstre mener derfor at Regjeringen må iverksette en gjennomgang av
28 eksisterende regelverk for å se om det i tilstrekkelig grad ivaretar enkeltmenneskets behov
29 og rettigheter. Ettersom dette er utfordringer som ikke lett lar seg løse innenfor
30 nasjonalstatens grenser er det naturlig at en i dette arbeidet søker samarbeid med våre
31 nordiske naboer og tilsvarende initiativ i Europa for øvrig.

32
33
34

1 Forslag nr. 26

2 Forslagsstiller: Norges Venstrekvinnelag

3 4 5 **Venstre krever at temaet kvinner, menneskerettigheter og** 6 **likestilling prioriteres i utenrikspolitikken!**

7
8 **Norge har tradisjonelt hatt en viktig pådriverrolle i internasjonal likestillingspolitikk. Ifølge FN er mangel på likestilling mellom kjønn det største hinderet for bærekraftig økonomisk vekst i verden. Verdensbanken har vist til at internasjonal likestillingspolitikk er 'smart økonomi'. Å styrke kvinners økonomiske deltagelse er et av de beste virkemidlene mot fattigdom.**

13
14 I år har Venstre satt menneskerettigheter på agendaen og i den sammenheng er det avgjørende å trekke frem hvor viktig kvinners rettigheter er i et
15 menneskerettighetsperspektiv. Forskning viser at det er en klar sammenheng mellom
16 likestilling og vold. Samfunn som er mer likestilte har mindre vold, er mindre korrupte og har
17 mer respekt for menneskerettigheter.

19
20 Dessverre er situasjonen for kvinner internasjonalt fortsatt kritisk. Kvinner utfører to
21 tredjedeler av verdens arbeid og produserer 50 % av all mat, men tjener bare 10% av
22 verdens inntekt, og eier bare 1 % av verdens eiendom. Kvinner er også i større grad utsatt
23 for vold. Statistikk fra FN viser at opp mot 70% av alle kvinner opplever en form for vold i
24 sin livstid. Flere millioner kvinner lever også i land hvor de ikke har samme rettigheter som
25 menn.

26
27 Den norske modellen for kvinners deltagelse økonomisk, sosialt og politisk har vært til
28 inspirasjon for mange andre land og viser at den norske stemmen inn i FN har vært viktig. Til
29 tross for dette ser vi nå en økende trend der kvinners rettigheter settes under press. Det er
30 20 år siden apartheid-regimet i Sør Afrika falt der Mandela kjempet mot en offentlig politikk
31 som segregerte og diskriminerte basert på rase. 20 år senere aksepteres det fortsatt at
32 regimer diskriminerer og segregerer basert på kjønn.

33
34 Venstre mener at kjønn og likestilling må settes på agendaen gjennom politisk deltagelse i
35 internasjonale bilaterale kontakter, på lik linje med andre felles interesser som
36 næringslivssamarbeid, miljø og bistand. Den norske regjeringen har et særlig ansvar her.
37 Det handler om kvinners muligheter til å forsørge seg selv og bestemme over egen kropp.
38 Det å styrke kvinners situasjon gir store, positive økonomiske og humanitære gevinster for
39 samfunnet lokalt, nasjonalt og internasjonalt..

40
41 Samtidig må det politiske engasjementet også handle om å se på de bakenforliggende
42 årsaker til brudd på kvinners rettigheter. Disse kan være alt fra mangel på formell eller reell
43 eiendomsrett, arverett, tilgang på utdanning, mangel på tilgang til arbeid og inntekt, vold i
44 nære relasjoner, kjønnslemlestelse og voldtekt. Venstre mener at norsk utenriks- og
45 utviklingspolitikk må innrettes i større grad mot tiltak for å få bukt med både formelle og
46 reelle hindringer. Kampen for global likestilling er blitt kalt den største moralske utfordringen i
47 vår tid. Dette må være en rød tråd i enhver diskusjon om menneskerettigheter. Vi må løfte
48 arbeidet med likestilling mellom kjønn til det nivået der det hører hjemme: til global politikk.

Forslag nr. 27

Forslagsstiller: Oslo Venstre

Menneskerettigheter - også i Tibet

De siste årenes selvpåtenninger i Tibet reflekterer en stadig verre situasjon for menneskerettighetene i landet. Kinesiske myndigheter strammer hvert år grepet rundt den tibetanske befolkningen, og etablerer en isfront mot nasjoner som møter befolkningens åndelige leder, Dalai Lama. I forbindelse med markeringen av jubileet for tildelingen av Nobels Fredspris, gitt til Dalai Lama i 1989, er det signalisert at Regjeringen ikke ønsker å møte fredsprisvinneren. Venstre mener at Norge skal fortsette å gå i front for menneskerettigheter internasjonalt og at det ville sende et svært motstridende signal dersom Dalai Lama skulle møtes på annen måte enn andre fredsprisvinnere.

FNs menneskerettighetserklæring slår fast at ingen må utsettes for tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff og at enhver har rett til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet. Ytringsfriheten i Tibet er sterkt begrenset og i dag sitter hundrevis av politiske fanger fengslet. Internett er sensurert og det foregår en omfattende overvåkning av den tibetanske befolkningen. I tillegg står kinesiske myndigheter bak omfattende undertrykking av tibetansk språk og kultur. Norske myndigheter må i mye større grad sette menneskerettighetene i Tibet på agendaen i både nasjonale og internasjonale fora.

Den 14. Dalai Lama mottok Nobels fredspris for sin ikke-voldelige kamp for menneskerettigheter i Tibet. Derfor er det naturlig at Regjeringen møter fredsprisjubilanten når han kommer til Norge i mai 2014. Han har vært et fyrtårn for ytringsfrihet, menneskerettigheter og fred over hele verden. Venstre mener Regjeringen er på vikende front med tanke på menneskerettighetene når de ikke ønsker å møte en menneskerettighetsforkjemper av slik karakter.

Venstre vil:

- Bruke Norges utenrikspolitiske posisjon til å fremme menneskerettigheter i Tibet
- At Norges Regjering tar i mot og møter Dalai Lama ved hans besøk i mai

Forslag nr. 28

Forslagsstiller: Internasjonalt utvalg

Syria lider

I tre år har vi sett en sivilbefolkning bli uskyldige ofre i en kamp om Syrias fremtid der absolutt alle midler er tatt i bruk. Kampen har utviklet seg fra arrestasjoner, tortur og forsvinninger av fredelige demonstranter til væpnet kamp, bortføringer, beleiringer, bombing av nabolag, landsbyer og byer, konvensjonell krigføring og bruk av gass.

Den tragiske statistikken teller nå over 120.000 drepte og ni millioner på flukt i eget land og over grensene til Syrias naboland. Et ukjent antall syrere har de siste ukene omkommet av sult i beleirede byer. De mest sårbare sivile har ikke ressurser til å flykte og sitter igjen i sult og terror.

Sikkerhetsrådet i FN har for første gang nylig samlet seg om en Syria-resolusjon som slår fast at partene plikter å følge krigens folkerett. I en treårig krise av de dystre dimensjoner som Syria-krisen har, må dette skrittet hilses sårt velkommen. Nå er det nødvendig at verdenssamfunnet, ved FNs sikkerhetsråd, setter handling bak ordene sine. Bevisst å hindre sivilbefolkningen tilgang til humanitær hjelp som de trenger for å overleve, er en krigsforbrytelse som skal straffeforfølges.

Venstre vil at Norge skal:

- Intensivere innsatsen for at vold mot Syrias sivilbefolkning stanses.
- Partene må presses til å sikre den humanitære tilgang til alle deler av Syria.
- Jobbe overfor FN, berørte naboland, USA, EU og Nato for å opprette en flyforbudssone over syrisk territorium inntil volden opphører. Et FN mandat vil styrke legitimiteten til en slik flyforbudssone.

1 Forslag nr. 29

2 Forslagsstiller: Internasjonalt utvalg

3 4 5 **Venstre fordømmer Russlands maktmisbruk**

6
7 **Venstre fordømmer Russlands aggressive framferd på Krim-halvøya og den illegitime**
8 **folkeavstemningen om løsrivelse. Russiske soldater må snarest trekke seg ut av**
9 **ukrainsk territorium.**

10
11 Den russiske militære aktiviteten på Krim-halvøya, som tilhører Ukraina, og truslene om bruk
12 av ytterligere militær makt er et klart brudd på folkeretten slik det er fastsatt i FN-pakten,
13 OSSE Helsinki Final Act og andre konvensjoner. Det hviler et tungt ansvar på Russland for å
14 roe ned den spente situasjonen. Russiske myndigheter må umiddelbart imøtekomme den
15 ukrainske anmodningen og krav fra det internasjonale samfunnet om dialog. Bare på den
16 måten kan krisen løses uten bruk av vold.

17
18 Venstre fordømmer folkeavstemningen som ble avholdt 16. mars på Krim om hvorvidt Krim
19 skulle fortsette som en del av Ukraina eller bli en del av Russland. En folkeavstemning som
20 må anses som illegitim og ulovlig.

21
22 Venstre forventer at den ukrainske regjeringen evner å beskytte rettighetene til nasjonale
23 minoriteter, inkludert russisktalende ukrainere, og forventer et språkregime som støtter alle
24 minoritetsspråk etter at Ukrainas fungerende president la ned veto mot et lovforslag som
25 ville ha nedgradert retten til å bruke minoritetsspråk i Ukraina.

26
27 EU og NATO har et særskilt ansvar for å ivareta sikkerheten til Russlands naboland og at
28 konflikten ikke spres til nye områder. Venstre krever at FNs inspektører umiddelbart får
29 ubegrenset adgang til Krim for å kunne observere og rapportere til verdenssamfunnet om
30 situasjonen. Venstre krever at Russland trekker ut sine styrker fra Krim. I den grad det skal
31 være militære tilstede skal dette være fredsbevarende styrker under FN-mandat.

32
33 EU og USA har rettet en rekke tiltak mot Russland og Venstre understreker behovet for at
34 Norge slutter deg til de tiltakene. Dette handler om å legge begrensninger på visum og fryse
35 russeres eiendeler i utlandet samt tiltak mot russiske selskaper der det er aktuelt. Videre kan
36 Norge følge opp med økonomisk støtte til Ukraina, gjennomføre tollkutt for import av
37 ukrainske varer og legge til rette forenklete visumprosedyrer for ukrainske borgere.

38
39 Venstre påpeker også behovet for at forhandlingene om en frihandelsavtale mellom EFTA-
40 landene Island, Liechtenstein, Sveits og Norge og tollunionen mellom Russland, Kasakhstan
41 og Hviterussland legges på is.

42
43
44

1 Forslag nr. 30

2 Forslagsstiller: Norges Unge Venstre

3 4 5 **Verdens nest største demokratiske valg – Venstre ønsker våre** 6 **liberale venner lykke til!**

7
8 **Uken 19.-25. mai gjennomføres valget til Europaparlamentet. Her skal innbyggerne i**
9 **Den europeiske unionens 28 medlemsland velge forsamlingen som skal utpeke**
10 **retningen for det europeiske fellesskapet de neste fem årene.**

11
12 Til tross for manglende medlemskap i unionen vil valget få betydelig påvirkning også for
13 Norge og norsk politikk. Idet flere av unionens beslutningsprosesser stadig flyttes nærmere
14 organer hvor Norge har liten innflytelse, som Europaparlamentet og Det europeiske råd, er
15 Norge så vel som resten av Europa tjent med en sterk liberal gruppering i parlamentet.

16
17 Den siste perioden har grupperingen bestående av Venstres liberale søsterpartier, Alliance
18 of Liberals and Democrats for Europe, spilt en viktig rolle i utformingen av europeisk politikk.
19 Med sine 85 mandater har ALDE-gruppen vært en attraktiv samarbeidspartner for de
20 konservative og sosialistiske mindretallene, som ofte har vært avhengige av de liberale for å
21 oppnå flertall. Videre liberal innflytelse i europeisk politikk også etter valget er innen
22 rekkevidde.

23
24 Samtidig viser meningsmålinger til dels betydelig økt oppslutning om ekstreme, populistiske
25 og fremmedfiendtlige grupperinger som ønsker mindre europeisk samarbeid og vil legge
26 begrensninger på EUs manøvreringsrom og innflytelse. Et liberalt og progressivt Europa er
27 avhengig av en stor liberal og progressiv gruppering i parlamentet, og en mindre ALDE-
28 gruppering og sterkere innslag av fløypartier vil blant annet svekke arbeidet for forpliktende
29 tiltak i unionens klima- og energipolitikk.

30
31 Klimaproblemet kan ikke løses med tradisjonelle nasjonalstatlige løsninger, men krever
32 forpliktende samarbeid på overnasjonalt nivå. Som verdens største energimarked og
33 importør i stor skala av fossil energi spiller EU en nøkkelrolle i løsningen av klimaproblemet.
34 Unionens medlemsland må forberede seg på kraftige utslippsreduksjoner, samtidig som
35 landene skal sikre sine innbyggere velferd og økonomisk vekst. Det europeiske
36 kvotesystemet må evalueres med sikte på høyere og mer stabile kvotepriser, og
37 kvotemengden må betydelig innstrammes.

38
39 Alle medlemsland i det felles europeiske asylsystemet, deriblant Norge, må forplikte seg til
40 bedre omfordeling av flyktninger og asylsøkere til Europa med sikte på å gi varig opphold til
41 flere. Unionen trenger en ny asylpolitikk som åpner for flere legale veier til opphold, og
42 Venstre ønsker en omfattende revisjon av Dublin II-forordningen.

43
44 Årets valg er det første siden Lisboa-traktaten trådte i kraft, og europeerne velger i år et
45 parlament med betydelig økt innflytelse i forhold til sist de gikk til urnene sommeren 2009.
46 Utviklingen mot et sterkere Europaparlament er ønskelig, og Venstre mener parlamentets
47 innflytelse må utvides, blant annet ved at alle Kommisjonen medlemmer må velges direkte
48 av parlamentet. Parlamentet må i større grad enn i dag ha anledning til å initiere
49 lovendringer, og Venstre er positive til en europeisk grunnlov med sikte på tettere
50 integrasjon mellom medlemslandene.

51
52 Hundre år etter utspringet av verdenshistoriens til da grusomste krig forbereder europeerne
53 seg på å løse sine uenigheter om kontinentets fremtid gjennom stemmeseddelen fremfor på

- 1 slagmarken. Venstre ønsker alle våre liberale søsterpartier til lykke med arbeidet for et
- 2 liberalt, progressivt og fredelig Europa.
- 3
- 4
- 5

Forslag nr. 31

Forslagsstiller: Vestfold Venstre

Hjelp mennesker der nøden er størst!

Humanitær nødhjelp gis for å redde menneskeliv og lindre nød. Omtrent 10% av norsk bistand er satt av til humanitær nødhjelp. Denne typen nødhjelp skal og bør gis til menneskene som trenger det mest, og være helt uavhengig av politiske prioriteringer og medieinteresse.

Allikevel ser vi at det over tid oppstår merkelige skjevheter i fordelingen av slike midler, både nasjonalt og internasjonalt. Organisasjonen Leger Uten Grenser peker i sin rapport fra 2013 på at behov alene ikke kan forklare norske humanitære prioriteringer. Det vises for eksempel til at det i 2012 ble bevilget 122 millioner kroner i nødhjelpsmidler til Palestina, mens Den sentralafrikanske republikk mottok null. I fravær av en annen måte å prioritere på, lener man seg på det man har, selv om dette ikke på noen måte er den beste måten å gjøre det på. Det er svært viktig å skille på utviklingshjelp og nødhjelp. Politiske prioriteringer må til for å få langsiktige resultater i utviklingsarbeidet. Kamp mot seksualisert vold og fokus på bedre utdanning og oppbygging av infrastruktur er noen eksempler på utviklingshjelp hvor politiske prioriteringer er naturlig. Når det gjelder nødhjelp derimot, er politiske prioriteringer en ulempe.

Det finnes få, eller ingen nøytrale og uavhengige indekser bidragsland bruker for å prioritere sin innsats. Dette fører til at den samme skjevheten oppstår i stor skala, og med en ødeleggende kumulativ effekt for mange av de som trenger hjelpen mest. Dette vil Venstre gjøre noe med. Derfor går vi inn for at det etableres en uavhengig, nøytral nødhjelpsindeks som brukes til å prioritere og fordele nødhjelpsmidler. Vi vil videre at Norge skal være et foregangsland for også å få andre til å innføre dette.

Det er svært viktig at staten oppmuntrer og legger til rette for mennesker med vilje og kompetanse til å bidra i det internasjonale nødhjelpsarbeidet. Mens nasjonene bidrar til mat, medisiner og andre forsyninger, er det i stor grad hjelpeorganisasjonene som bidrar med menneskelige ressurser. Derfor vil Venstre at man utreder muligheten for å gi de som arbeider for nødhjelpsorganisasjonene i utenlandsoppdrag sosiale rettigheter etter en modell som den som gjelder forsvarets personell.

Venstre vil:

- At det lages en uavhengig, nøytral nødhjelpsindeks
- At denne indeksen offentliggjøres så snart den er utformet eller revidert, slik at nødhjelpsorganisasjoner kan fokusere sin innsats rundt forutsigbare rammer og prioriteringer fra staten
- At det utredes å innføre sosiale rettigheter for nødhjelpsorganisasjoners feltarbeidere, på samme måte som soldater i utenlandsoppdrag har det

Forslag nr. 32

Forslagsstiller: Halden Venstre

Rettferdighet for Vest-Sahara

Vest-Sahara regnes av FN som det største uløste kolonispørsmålet i verden i dag. Mesteparten av territoriet har vært okkupert av Marokko siden 1975. Norge må trappe opp innsatsen for å forsvare saharawiernes grunnleggende menneskerettigheter og rett til selvbestemmelse og uavhengighet.

I dag bor flertallet av den saharawiske befolkningen i flyktningeleirer i Algerie. Marokko kontrollerer to tredjedeler av området og har adskilt den siste tredjedelen med en mur og et landminefelt. I 1991 ble det inngått en våpenhvile mellom Marokko og Vest-Saharas frigjøringsbevegelse, Polisario, og partene ble enige om en folkeavstemning om territoriets framtid. Men etter å ha motarbeidet FNs forberedelser til avstemningen, trakk Marokko seg fra alle avtaler om en avstemning. De nekter nå å være med på en folkeavstemning uavhengig av hvem som deltar i den. Verdenssamfunnet har et betydelig ansvar for å gi saharawiene råderett over eget land og egne naturressurser.

10. desember, FNs menneskerettighetsdag, stemte Europaparlamentet gjennom en fiskeritavtale mellom EU og Marokko verdt 40 millioner euro årlig. Sist EU gjorde en lignende avtale med Marokko endte det med folkerettsstridig fiske utenfor kysten til okkuperte Vest-Sahara. Saharawiene har ikke blitt konsultert om denne avtalen. Derfor er denne avtalen i strid med FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter del 1, artikkel 1, en konvensjon som har blitt signert og ratifisert av alle involverte parter i fiskeritavtalen.

Som fast medlem i FNs Sikkerhetsråd, sitter Frankrike på nøkkelen i spørsmålet om FNs involvering i Vest-Sahara. Frankrike er Marokkos største handelspartner. Samtidig som Frankrike snakker høyt om menneskerettigheter i andre sammenhenger, velger de direkte å undergrave menneskerettighetene i okkuperte Vest-Sahara. Hvert år stanser Frankrike gjentatte forslag om at FNs operasjon bør få et mandat som lar styrken observere og rapportere på overgrepene i territoriet.

Venstre mener at MINURSO må få et mandat til å rapportere om menneskerettighetsovergrepene i Vest-Sahara, slik FNs generalsekretær, USA, Storbritannia og den saharawiske bevegelsen Frente Polisario krever.

I april 2014 skal MINURSO-mandatet opp til ny debatt. Venstre vil at Regjeringen arbeider aktivt fram mot sikkerhetsrådsmøtet for tydelig å uttrykke at FN-operasjonen må få et menneskerettighetsmandat.

Venstre ber regjeringen:

- Påvirke EU til å avstå fra å anvende sin kommende fiskeritavtale i farvannene utenfor okkuperte Vest-Saharas territorium.
- Arbeide offensivt for at MINURSOs (FN-styrkens) mandat utvides til også å omfatte overvåking av menneskerettighetssituasjonen i Vest-Sahara, gjennom felles nordisk påvirkning på Frankrike.
- Gjøre Norge til en pådriver for å gi Afrikas siste koloni tilbake til sitt folk, saharawiene.

1 Forslag nr. 33

2 Forslagsstiller: Norges Unge Venstre

3 4 5 **Rettferdighet mellom generasjoner**

6
7 **De kommende årene står vi overfor en rekke store utfordringer. I løpet av få år må vi**
8 **ta steget fra å være et samfunn som baserer seg på fossile energikilder over til et**
9 **fornybarsamfunn. Dette må vi klare samtidig som vi må stoppe tapet av biologisk**
10 **mangfold og nedbyggingen av uberørt natur. Vi har en velferdsstat som er**
11 **underfinansiert og en infrastruktur med et stort vedlikeholdsetterslep. Disse**
12 **utfordringene har til felles er at de er regninger vi skyver fremfor oss. Venstre mener**
13 **at vi har en plikt overfor fremtidige generasjoner om å ta tak i disse problemene i dag.**

14
15 Velferdsstaten står overfor store utfordringer om noen tiår. Gitt at dagens nivå på offentlige
16 velferdsordninger ikke økes og at arbeidsinnsatsen fortsetter på dagens nivå, anslår
17 regjeringen i perspektivmeldingen at det årlige underskuddet på statsbudsjettet om 50 år vil
18 være på 140 milliarder 2013-kroner. Dette anslaget er bygget på optimistiske forutsetninger.
19 Venstre er bekymret for bærekraften til velferdsstaten. For Venstre er det viktig at
20 tilpasningen til en virkelighet hvor vi ikke lenger har råd til en like generøs velferdsstat ikke
21 skal gå utover de som har minst. Omstillingen må heller ikke i sin helhet skyves over på
22 neste generasjon, derfor må det investeres for fremtiden allerede nå, samtidig som man tar
23 de nødvendige kuttene i offentlige utgifter.

24
25 Det viktigste for å sikre velferdsstaten bærekraft er at det alltid skal lønne seg å jobbe. De
26 siste årene har det blitt stadig flere som står utenfor arbeidsmarkedet. For å snu denne
27 utviklingen er det viktig at vi senker terskelen inn til arbeidslivet. Midlertidige ansettelser er
28 særlig effektivt for å få unge og minoriteter inn i arbeidsmarkedet. Det bør gjøres lettere å
29 ansette midlertidig, samtidig må det strammes inn på hvor lenge det er mulig å ha noen
30 ansatt midlertidig uten å gi tilbud om fast jobb.

31
32 Vi må også klare å få ned sykefraværet. Det er forsøkt mange tiltak med gode intensjoner.
33 Vi har liten kunnskap om hva som har hatt virkning og det trengs mer forskning på dette. Det
34 vi derimot vet har effekt er å kutte i sykelønner. Erfaringer fra Sverige viser at karensdager
35 ikke har effekt, men kutt i satsen har klar virkning. Venstre ønsker ikke å innføre
36 karensdager, men heller kutte satsen til 80 % av lønna før sykdom.

37
38 Venstre ønsker å endre dagens pensjonssystem som er lite solidarisk med fremtidige
39 generasjoner. Den offentlige ytelsespensjonen fra folketrygden er underfinansiert og ikke
40 bærekraftig. Venstre mener denne underfinansiering skal betales av et spleiselag mellom de
41 som skal gå av med pensjon og dagens unge. Vi kommer trolig til å trenge en ny
42 pensjonsreform for at ikke dagens unge skal få en urimelig stor del av denne regningen.
43 Venstre ønsker en modell hvor det er nærmere sammenheng mellom hvor mye den enkelte
44 har betalt inn i folketrygden og hvor mye man får ut i pensjon. Venstre vil fjerne statens
45 bidrag til avtalefestet pensjon (AFP). AFP er en usolidarisk ordning hvor skattebetalerne
46 subsidierer en pensjonsordning som ikke tilfaller alle.

47
48 Venstre ønsker å reformere skattesystemet slik at det oppmuntrer mest mulig til arbeid og
49 lønnsomme investeringer. Lavere skatt på inntekt og formue bør kompenseres med høyere
50 beskatning av eiendom og forurensende forbruk.

51
52 Den største kostnaden som blir sendt videre til fremtidige generasjonen er regningen for de
53 menneskeskapte klimaendringene. For et liberalt parti er det et viktig prinsipp at vår frihet
54 slutter der andres frihet begynner. I miljøpolitikk betyr dette at vi ikke kan handle på en måte

1 som setter restriksjoner på fremtidige generasjoners frihet. Vi må føre en klimapolitikk som
 2 gjør at vi når togradersmålet og samtidig klarer å stoppe tapet av biologisk mangfold.
 3 Venstre ønsker en radikal klima- og miljøpolitikk tufta på liberale prinsipper om den enkeltes
 4 frihet. I et liberalt samfunn skal det alltid lønne seg å velge miljøvennlig.

6 Frem mot 2025 vil vi ha et relativt stort økonomisk handlingsrom. Kombinerer vi dette med
 7 en tilpasning av velferdsstaten får vi store overskudd på statsbudsjettet. Venstre ønsker å
 8 bruke dette handlingsrommet til å forberede Norge på fremtiden ved å investere i grønn
 9 infrastruktur. For Venstre er det viktig å satse på utbygging av høyhastighetstog fra
 10 hovedstaden til de største byene i Norge. Intercity-triangelet må være starten på dette. På
 11 sikt ønsker Venstre at Norge skal binde seg til det europeiske høyhastighetsnettverket. Vi
 12 trenger også en satsning på bybaner og andre kollektivløsninger i byene slik at det blir mulig
 13 å ha bilfrie byer. I distrikta er det viktig å bygge ut grønn infrastruktur, som ladestasjoner for
 14 el- og hybridbiler, og verdikjeder for biodrivstoff til tungtransport, fly og skipstrafikk. Vi
 15 trenger også en storstilt utbygging av kraftnettet for å sikre et stabilt og effektivt
 16 strømmarked. Venstre vil legge høyspentmaster i kabler der dette fører til mindre inngrep i
 17 naturen. Det er viktigere å prioritere vern av uberørte naturområder enn å unngå estetisk
 18 forurensning.

20 Hver dag tar vi alle mange små valg, som til sammen får stor innvirkning på miljøet. Derfor
 21 må det alltid lønne seg å velge miljøvennlig. Videre må det arbeides for en felles europeiske
 22 panteordning. Det må også innføres panteordninger for flere varer, som f.eks. lyspærer. Det
 23 må aktivt legges til rette for energieffektivisering i offentlige og private bygg.

25 Norge har en unik mulighet til å forske og satse på fremtidens fornybare løsninger. På denne
 26 måten kan vi både bli ledende på fremtidens teknologi og hjelpe andre land å omstille seg til
 27 fornybarsamfunnet. Venstre ønsker nøytrale støtteordninger til fornybar energi, og er villige
 28 til å satse på finansiell umoden teknologi. Det bør også ses på mulighetene for å inkludere
 29 ENØK-tiltak i disse ordningene. Det samme prinsippet må ligge til grunn når man skal utvikle
 30 løsninger til transportsektoren. Venstre anerkjenner likevel at for å forske frem nye
 31 teknologiske løsninger kan det være nødvendig å gå inn å støtte enkeltprosjekter, som for
 32 eksempel bølgekraft og osmosekraft. Hvis man velger å gjøre det, skal det alltid være i
 33 samarbeid med private aktører. De private skal da dele den økonomiske risikoen.

35 Venstre vil jobbe for å få til en global klimaavtale. Det vil ikke være mulig å holde på det
 36 velstandsnivået vi har i dag uten et sterkt EU som legger til rette for et effektivt
 37 felleseuropeisk energimarked. I et europeisk energimarked kan vi unngå ulempene med at
 38 fornybare energikilder er avhengige av vær og vind. Norge må derfor bygge flere
 39 overføringskabler til kontinentet og jobbe for at det blir bygget et europeisk høyspentnett. For
 40 å kunne få gjennomslag for dette er det viktig at Norge fører en aktiv europapolitikk.

1 Forslag nr. 34

2 Forslagsstiller: Akershus Venstre

3 4 5 **Etisk handel krever forbrukerinformasjon**

6
7 **I dag finnes det ikke ensartet og likestilt digitalt tilgjengelig informasjon som forteller**
8 **oss hva mat og klær inneholder, hvordan mat og klær er fremstilt eller hvordan det vi**
9 **spiser eller har på oss er produsert.**

10
11 I dag finnes det ikke ensartet og likestilt digitalt tilgjengelig informasjon som forteller oss hva
12 mat og klær inneholder, hvordan mat og klær er fremstilt eller hvordan det vi spiser eller har
13 på oss er produsert.

14
15 Venstre mener at alle har krav på denne informasjonen fordi det skal være lett og enkelt å
16 foreta valg med bakgrunn i helse og etikk. Alle butikkjøp skal være fullt opplyste valg på like
17 premisser

18
19 Venstre tror at folk flest har grunnleggende ønske om å handle på en måte som ivaretar
20 hensyn til miljø og menneskerettigheter i solidaritet med mennesker i andre land enn vårt
21 eget. Venstre ser at det er vanskelig å orientere seg som forbruker, fordi dagens globale
22 handelssystem er kompleks og uoversiktlig, med lange forsyningskjeder. Det finnes
23 miljømerking av mange typer varer, men det finnes ingen ordning som forsikrer forbrukere
24 om at produktet de kjøper er laget på en etisk forsvarlig måte, uten forskjellige typer
25 menneskerettighetsbrudd.

26
27 Venstre, som et liberalt parti, ønsker å løse dette uten tvang eller statlige pålegg, ved å
28 legge til rette for at individuelle valg skal være bra for det globale samfunn og
29 medmennesker såvel som individet selv.

30 31 Derfor vil Venstre:

- 32 • at alle varer skal følges av digitalt lesbar produktinformasjon
- 33 • Innføre en etisk merkeordning på linje med Svanemerket for miljø, som bekrefter at
- 34 varen er produsert på en måte som ikke bidrar til undertrykking og
- 35 menneskerettighetsbrudd. Ordningen kan være komplementær med FairTrade
- 36 merkingen, men omfatte alle produsenter.
- 37 • Øke støtten til organisasjoner som hjelper både næringsliv og forbruker å handle mer
- 38 miljøvennlig og etisk, slik at forbrukere får bedre informasjon.
- 39 • Arbeide for at de fattigste landene skal få bedre markedstilgang for varer som er fremstilt
- 40 på en økologisk og etisk måte, spesielt der hvor varene ikke kan produseres i Norge eller
- 41 våre naboland.
- 42 • Vurdere en ordning der produkter som beviselig er produsert på en etisk måte får
- 43 reduserte toll- og/eller avgiftssatser, slik at det ikke lønner seg i like stor grad å utnytte
- 44 miljø eller arbeidskraft. Utvikle en ny ISO standard for dette feltet.

45
46 Disse tiltakene vil styrke vår etiske forbrukermakt, og dermed bidra til et bedre samfunn
47 både i Norge og i resten av verden.

1 Forslag nr. 35

2 Forslagsstiller: Norges Venstrekvinnelag

5 Henvisningskravet for abort må fjernes

7 For de fleste kvinner som søker abort, vil en rask gjennomføring av inngrepet
8 oppleves som mindre belastende. Alle kvinneklinikker, fødeavdelinger og
9 gynekologiske avdelinger må ta imot abortsøkende direkte slik det også er nedfelt i
10 abortlovens paragraf § 14. «Regionale helseforetak skal organisere sykehustjenesten
11 slik at kvinnen innen helseregionen til enhver tid kan få utført svangerskapsavbrudd,
12 jf. lov om spesialisthelsetjenesten m.m. § 2-1a». Denne plikten er presisert i forskrift.
13 Likevel er ikke alle sykehus er like positive til at den abortsøkende kommer direkte til
14 dem.

16 Reservasjonsdebatten har åpnet for mange fortellinger om dårlige møter hos fastlegen.
17 Kvaliteten på fastlegens oppfølging varierer sterkt. Det er også viktig at fastlegebesøk ikke
18 skal bli et krav. En kvinne som har bestemt seg for abort trenger ikke «obligatorisk»
19 rådgivning fra fastlegen. Det å forvente at kvinner skal gå via henvisning fra fastlege kan
20 også være med på å frata kvinnen anonymitet.

22 For Venstre er det viktig at menneskene settes foran systemer. Dagens ordning med en
23 førstelinjetjeneste som skal henvise til sykehus eller gynekologisk poliklinikk kan bli en
24 utfordring i framtiden hvis reservasjonsmuligheten for fastleger blir vedtatt. Det å informere
25 og henvise abortsøkende kvinner til sykehus der det utføres abort er bare én av fastlegenes
26 mange oppgaver. Ved å overføre denne oppgaven til institusjoner som utfører inngrepene
27 finner man en løsning som gagnar alle berørte parter, i tillegg til å frigjøre tid og ressurser til
28 en ellers travel fastlegehverdag.

30 Det er lovfestet at kvinner som ønsker abort kan ta direkte kontakt med sykehus eller
31 institusjon som er godkjent for å utføre svangerskapsavbrudd, men mange kvinner vet ikke
32 om denne muligheten. Det har druknet i debatten om reservasjonsrett. De fleste sykehus har
33 direkte mottak allerede i dag, noe som burde bli vanlig praksis over hele landet i overskuelig
34 framtid. Det vil også være fornuftig å opprette en nasjonal aborttelefon som abortsøkende
35 kvinner kan bruke for å bestille inngrep. Dette kommer til å ha en tidsbesparende effekt som
36 fører til at inngrepet blir raskere gjennomført fordi et unødvendig mellomledd faller bort. For
37 mange abortsøkende kvinner vil dette være mindre belastende enn å gå via fastlegen.

Forslag nr. 36

Forslagsstiller: Frogner Venstre, Guro Svenkerud Fresvik, Siv-Lise Bendixen Stærk, Marit Kamøy.

Normerte sykemeldinger er feil medisin

Venstre ønsker en kunnskapsbasert sykemeldingspraksis og avviser derfor å innføre en ordning med normerte sykemeldingsperioder basert på diagnose.

Ny forskning fra Universitetet i Bergen slår fast at allmennleger i Skandinavia i stor grad vektlegger de samme faktorer i møte med pasienter med sammensatte helseutfordringer. Funnene viser at legene gjennomgående sykemelder utfra pasientens situasjon og utfra hensyn til om arbeid og jobbsituasjon vil bedre eller svekke pasientens helse. Dette representerer en grunnleggende faglighet fra allmennlegenes side som bør anerkjennes.

Forskningen viser på den ene siden at sykemeldingspraksisen er samsvarende for leger på tvers av landegrenser – og på den andre siden at de enkelte legene bruker ulike diagnosekoder når sykdomsbildet er komplekst og pasienten har symptomer som hører hjemme i ulike diagnosegrupper.

I et velferdssamfunn som det norske er vi avhengig av tillit mellom samfunnet, legen og pasienten. En ordning med normerte sykemeldinger vil etter Venstres syn rukke ved denne grunnleggende tilliten. Målet skal alltid være å få pasienten frisk nok til å gjenvinne funksjon slik at han / hun igjen kan delta i arbeidslivet. Venstre mener legenes faglige vurdering av type og lengde på sykemeldingen er en viktig forutsetning for å nå dette målet.

Det er nettopp inngått ny IA-avtale fram til 2018. Regjeringen ønsker å innføre normerte sykemeldinger på tross av at både fagmiljøene og fagbevegelsen er imot dette. Ordningen medfører ytterligere byråkratisering av et helsevesen som allerede kveles av skjemavelde. Resultatet av å innføre normerte sykemeldinger kan like godt være at sykefraværet øker fordi mange pasienter da vil ha en forventning om å være sykemeldt i en viss periode, selv om en individuell vurdering kanskje skulle tilsi en raskere gradert sykemelding eller friskmelding.

Det er mennesket og ikke diagnosen som skal behandles, ivaretas og sykemeldes når det er nødvendig. Standardiserte sykemeldinger med utgangspunkt i diagnose tar ikke hensyn til den enkelte pasientens tilstand, muligheter eller arbeidssituasjon og -belastning, og bør derfor avvises. Normerte sykemeldinger er et ufaglig tiltak som bygger på sviktende forutsetninger; er av liten praktisk verdi og som vil kunne ha motsatt effekt av det man ønsker.

Venstre vil:

- Gå imot innføring av normerte sykemeldingsperioder basert på diagnose

1 Forslag nr. 37

2 Forslagsstiller: Hordaland Venstre

5 **Nytt vestlandsdemokrati**

7 **Venstre er glad for dei borgarlege partia sin ambisjon om å gjennomføre ei kommunereform i denne stortingsperioden. Vi ser derimot med uro på at ei region-reform ikkje ser ut til å bli vurdert samtidig. Ein regiondebatt heng saman med ein ny kommunestruktur, og i begge høve vil Venstre fokusere på oppgåveløysing og demokrati heller enn tal og storleik.**

13 Alt kommunalt og fylkeskommunalt samarbeid må ha ei representativ, folkevald forankring. Venstre vil gjere Vestlandet til ein heilskapleg region med ansvar for oppgåver som er for store for kommunane. Eit viktig liberalt prinsipp er at avgjersler skal takast så nær som mogleg dei det gjeld. Der det er føremålstenleg må oppgåver flyttast frå statleg nivå til kommunane eller regionane, og det må også vurderast kva oppgåver som kan flyttast frå kommunane til det regionale nivået.

20 Færre og større regionar, i kombinasjon med meir robuste kommunar vil vere den beste løysinga på å møte dagens og morgondagens utfordringar. Hordaland fylkeskommune bør førebu ei slik reform i samarbeid med dei andre fylka på Vestlandet. Fylkeskommunen bør ta initiativ til prøveordningar om samarbeid om til dømes fritt skuleval på tvers av fylkesgrensene. Venstre vil også sjå på om det er mogleg å inngå innkjøpssamarbeid gjennom EU sine prosjekter med Rogaland. Eit slikt samarbeid vil vere særleg relevant innan kollektivsektoren.

28 Venstre ønskjer at fylket, og seinare regionane, tek over brann- og redningstenesta. Krava til kommunale brann- og redningstenester vert stadig fleire. For små kommunar kan det vere ei utfordring å oppretthalde eit moderne brannvern.

32 Venstre ønskjer at fylket skal ha endeleg mynde i bompengesaker som ikkje angår riksvegar. Talet på bomselskap i fylket må vere lågast mogleg, og gjerne berre eitt for heile Vestlandet, om det skulle vise seg å vere det mest effektive.

36 Den økonomiske storleiken på samferdselsbudsjettet i fylket saman med det omfattande ansvaret tilseier at det er aktuelt med prosjektfinsiering og andre nye finansieringstypar for større samferdsleprosjekter. Det bør opprettast fylkesvise/ regionale investerings- og/eller vedlikehaldsselskap, slik at ein kan unngå dagens årlege og lite føreseielege finansiering.

41 Ein region som er økonomisk avhengig av andre forvaltningsnivå, er korkje demokratisk eller handlekraftig. Å delegere meir skatte- og avgiftsmynde til kommunar og fylke frå statleg nivå, er svært ønskjeleg. Til dømes kan fleire avgifter innan samferdsle innkrevjast regionalt.

45 Andre døme på oppgåver ein ny region kan ha, er større arealplanlegging innanfor samferdsle, høgskular, fagskular, drift av helseføretak, regionale kulturinstitusjonar og vernebuing. I ei slik reform må alle oppgåver sjåast i samanheng. Det er derfor ikkje ønskjeleg at større kommunar som Bergen startar med prøveordningar som kan undergrave ei ny reform.

1 Forslag nr. 38

2 Forslagsstiller: Troms Venstre

3 4 5 **Valgordningen må reformeres**

6
7 **Dagens valgsystem med 19 valgkretser er ikke tilpasset det norske flerpartisystemet.**
8 **Venstre vil derfor reformere dagens valgordning.**
9

10 I Norge er det bred politisk enighet om at man ønsker et flerpartisystem med geografisk
11 forankring. Antall representanter blir justert hvert 8. år, nå sist før valget i 2013. I Sogn og
12 Fjordane og Aust-Agder er det nå kun 3 distriktsmandater, mens Oslo har 18
13 distriktsmandater. Dette fører til et ubalansert system mellom de forskjellige valgkretsene, og
14 gir samtidig velgerne lite innflytelse på valgresultatet i de mindre valgkretsene.
15

16 Skal Norge fortsette å ha et flerpartisystem vil man trenge valgkretser som vil gjøre det
17 realistisk for politiske partier med rundt 6-8 prosent i en valgkrets å bli representert i
18 nasjonalforsamlingen. Større valgkretser vil også bidra til et økt fokus på de regionale
19 behovene og kunne se regionene i et større perspektiv.
20

21 Det norske valgsystem vil i løpet av de neste 5-10 årene kreve en god del endringer. Norge
22 kommer til å få en kommunereform som vil redusere antall kommuner, og fremtiden til
23 dagens fylkeskommune er også usikker. Det er ikke naturlig at dagens fylkesgrenser skal
24 være fremtidens valgkrets. Imidlertid vil endring av dagens valgkretser et krevende arbeid
25 som også vil kreve en grunnlovsendring. Det bør derfor allerede nå settes ned et utvalg for å
26 evaluere dagens valgkretser og den norske valgordningen.
27

28 Hvis antall valgkretser reduseres bør også ordningen med utjevningsmandater evalueres.
29 De nye regionale valgkretsene vil i stor grad ivareta regionale interesser og
30 utjevningsmandatene kan da velges på nasjonale lister valgt av partienes landsmøter.
31

32 Venstre vil:

- 33 • At det settes i gang et arbeid for å redusere antall valgkretser i Norge og evaluere den
- 34 norske valgordningen
- 35 • Ha et valgsystem med flermannskretser
- 36 • At utjevningsmandater skal velges på nasjonale lister

1 Forslag nr. 39

2 Forslagsstiller: Hordaland Venstre

3 4 5 **Gje kvinner som vart hetsa etter andre verdskrigen for relasjon til** 6 **tyske soldatar ei orsaking**

7
8 **Venstre skal i det kommande året setje fokus på menneskerettar, og ein fin plass å**
9 **byrje kan vere å løfte "tyskerjentene" si sak. Likestilling og menneskerettar er ikkje**
10 **berre å fortelje glansbildehistorier, men samstundes gå i seg sjølv og innrømme**
11 **feilgrep. Venstre meiner difor at norske styresmakter må gje "tyskerjentene" ei**
12 **offentleg orsaking.**

13
14 I 2013 var det hundre år sidan norske kvinner fekk stemmerett på lik line med menn. Året
15 vart brukt til å fortelje alle dei gode historiene om korleis likestillingspolitikken vaks fram,
16 korleis kvinner engasjerte seg også utanfor heimen, og at samfunnet vart meir moderne og
17 betre å leve i.

18
19 Men ikkje alle kapittel i norsk likestillingshistorie er like imponerande. Norske kvinner som
20 hadde hatt eller var mistenkt for å ha hatt seksuell omgang med soldatar frå
21 okkupasjonsmakta Tyskland under 2. verdskrig, fekk ei svært krenkande behandling, både
22 frå privatpersonar i sitt lokalsamfunn og norske styresmaktene. Mange kvinner vart utsett for
23 fysiske og psykiske krenkingar frå sitt lokalsamfunn, mange av kvinnene vart internerte utan
24 lov og dom, kvinner som gifte seg med sin tyske mann vart fråtekne sitt norske
25 statsborgarskap og ein del kvinner og små barn vart sende til Tyskland; eit utbomba og
26 krigsherja land. Det fanst ingen rettsreglar som desse kvinnene hadde brote i
27 utgangspunktet, likevel fekk dei ei svært hardhendt behandling.

Forslag nr. 40

Forslagsstiller: Oslo Venstre

Fjern kriminaliseringen av kjøp av seksuelle tjenester

Forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester trådte i kraft i 2009. Venstre var imot å kriminalisere kjøp av seksuelle tjenester. Venstres motstand mot kriminalisering bygde både på at kriminalisering kunne bli en sovepute for sosiale tiltak for dem som solgte seksuelle tjenester, og at kampen mot menneskehandel ikke ville bli forsterket - blant annet fordi mulige vitner nå var kriminaliserte.

Myndighetenes hensikt med forbudet var å bekjempe prostitusjon og menneskehandel, men forbudet virker i dag mot sin hensikt. I følge Prosjektet tilbyr omtrent 3000 kvinner seksuelle tjenester i dag, et tall som har økt siden innføringen av loven i 2009. Det er viktig å erkjenne at det også er mange menn som tilbyr seksuelle tjenester. Å fjerne forbudet vil endre denne aktiviteten fra en skjult til en synlig virksomhet, og det vil kunne gjøre det lettere å skille ut menneskehandel og tvang, både for politiet og kundene.

Loven skal nå evalueres. Men allerede nå er det mulig å konstatere at de sosiale hjelpetiltakene ikke er blitt forsterket og utbygd. Samtidig er det vanskelig å se en forsterket innsats mot menneskehandel - den moderne slavehandelen. Dette er en form for organisert kriminalitet som det er krevende å bekjempe. Den krever langvarig politiinnsats, muligheter for vitner som vil bryte ut av tvangen både her i landet og i en eventuell retur til hjemlandet.

Nå er det nødvendig å bygge opp de sosiale hjelpetiltakene. Dette gjelder både gjennom Prosjektet og i NAV-systemet. Samtidig må en fornyet handlingsplan mot menneskehandel forsterke både politiets innsats og tiltak for dem som vil bryte ut - både her i landet og ved en eventuell retur til hjemlandet.

Det bør legges til rette for et godt fysisk og psykisk helsetilbud for dem som selger seksuelle tjenester. Organisasjoner som PION og PRO sentret bør kunne støttes og eventuelt bli supplert av et offentlig informasjonskontor. Det bør også være et tilbud til dem som ønsker å komme ut sin livssituasjon, både ved rådgivning og hjelp til arbeid eller utdanning.

Mange som selger seksuelle tjenester opplever i dag en utrygg bosituasjon fordi mange utleiende kvier seg for å leie ut i frykt for å bli rammet av hallikparagrafen. Politiets innsats rundt hallikparagrafen må legges om fordi den primært rammer dem som selger seksuelle tjenester.

En avkriminalisering vil hjelpe menneskene det er snakk om slik at de kan møtes med respekt og ikke med undertrykkelse og utstøting av samfunnet.

Venstre vil:

- Fjerne forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester.
- Trappe opp den sosiale innsatsen overfor dem som selger seksuelle tjenester
- Forsterke handlingsplanen mot menneskehandel
- Bygge opp et godt helse- og rådgivningstilbud for dem som selger seksuelle tjenester.
- At politiets innsats ikke skal ramme dem som selger seksuelle tjenester

Forslag nr. 41

Forslagsstiller: Oslo Venstre

Venstre vil ha et fritt internett

Internett er en av vår tids viktigste arenaer for teknologisk innovasjon og mellommenneskelig kommunikasjon og er derfor en fellesskapsressurs av stor samfunnsmessig betydning. Infrastrukturen som i dag er bygget opp for å forvalte denne ressursen ligger i stor grad i hendene på tilgangsløseleverandørene og eierne av den fysiske telekominfrastrukturen. I mange tilfeller er dette en og samme markedsaktør. Fram til nå har tilgangsløseleverandørene frivillig eller gjennom reguleringer forholdt seg til enkelte viktige prinsipper, slik at tilgangen til internett skjer på like vilkår for markedet og for enkeltindividet. Men løsningene og reguleringene på dette området er langt i fra optimale og er ikke rustet til å møte situasjonene som vil oppstå i fremtiden.

Nylig inngikk Netflix avtaler med flere leverandører om sikring av kapasitet til sin tjeneste og selskapet har inngått lignende avtaler med flere amerikanske bredbåndsaktører. Detaljene i avtalen med Telenor er ikke kjent så det er vanskelig å si om den bryter direkte eller indirekte med Post- og teletilsynets prinsipper om Nettnøytralitet. Men det er åpenbart at det fremover vil bli mer fristende og lukrativt enn tidligere for tilgangsløseleverandører å åpne for differensierte løsninger for tilgang til og bruk av bredbåndsressurser. Dersom hovedprinsippet om nettnøytralitet, fri og lik tilgang på åpen og ikke-diskriminerende innholdsdistribusjon, ikke sikres vil det få store negative konsekvenser for innovasjon, næringsutvikling, forbrukerrettigheter og informasjonstilgang for samfunnet. Det er derfor nødvendig å snarest mulig lovfeste tydelige reguleringer som sikrer nettnøytralitet i Norge.

Europaparlamentet behandler nå et forslag om å lovfeste regler for nettnøytralitet og et endelig vedtak er ventet i løpet av året. Dersom forslaget faller gjennom, eller ikke er offensivt nok, bør Venstre snarest foreslå å lovfeste prinsippene i norsk lov.

Tilgangen til eksisterende bredbåndsinfrastruktur for allmenheten er også begrenset av mulighetene for lokale leverandør- og eiermonopoler med lukkede aksessnett (fiber og koaksialkabler spesielt), som ikke gir innbyggerne muligheter til å velge alternative høyhastighetstilbydere. Tvunget koblingssalg og høye byttekostnader bidrar ytterligere til å sementere et marked med lite konkurranse og valgfrihet. Dette var også tilfellet med Telenors kobbernett-monopol og Telenors og Netcoms duopol på mobilt bredbånd. Der har løsningen blitt at reguleringer sikrer andre markedsaktører tilgang, noe som har banet vei for et bred konkurranse i telekombransjen og mange valgmuligheter for innbyggerne. Tilsvarende må man nå se på løsninger som regulerer andre aktører enn Telenor slik at vi sikrer en bedre konkurranse og markedssituasjon over hele landet, samt at man styrker forbrukerrettighetene på området.

Venstre vil:

- Be regjeringen sikre lik tilgang til internett gjennom lovfesting av de sentrale prinsippene for nettnøytralitet.
- Be regjeringen utrede løsninger som sikrer en friere markedstilgang til dagens bredbåndsinfrastruktur.

Forslag nr. 42

Forslagsstiller: Torill Nedberge Klevmark og Helle Hundevadt, Oppland Venstre

Kulturminnevern-tiltak for at 2020-målet skal kunne nås.

Urbanisering og økt velstand gjør at kulturminnevernet er under press fra flere hold. Det offentlige legger rammene for hvordan kulturminnene skal sikres, og Stortinget har vedtatt at innen 2020 skal alle fredete bygninger være satt i alminnelig stand.

Hvis det målet skal nås, så må flere tiltak settes i gang samtidig:

1. Alle kommuner må utarbeide en Kulturminneplan. Kulturminneplaner er et viktig redskap for å ivareta lokale kulturminner fra ulike epoker. Plan- og byggesaksbehandlere vil med en kulturminneplan lettere kunne ta hensyn til disse verdiene. Uten en slik plan har kommunen ingen skikkelig analyse av det som er verneverdig innenfor kommunegrensene, og den har heller ingen helhetlig strategi for forvaltning av disse kulturverdiene. Kommunene må skaffe seg kulturminnefaglig kompetanse, ved interkommunale ordninger, ved samarbeid med museer og lignende.

Kulturminnevern er også godt miljøvern; ved å bevare framfor å rive og bygge nytt, styrkes vår kulturelle forankring samtidig som vi sparer mye energi.

2. Det må intensiveres utdanning av handverkere som kvalifiserer dem til å kunne restaurere verneverdige og fredete bygninger og andre kulturminner. Det er behov for en omfattende videreutdanning innen alle handverksfag, fordi det er behov for en omfattende bredde- og dybde-kunnskap og – forståelse for å istandsette kulturminner.

Det er også viktig å opprettholde kunnskapen i de mange små handverksfagene ved å sikre at det finnes og finansieres skoletilbud og lærlingplasser i verneverdige fag.

3. Det må settes i verk tiltak for å sikre riktige materialer til kulturminnevernet. Det er en stor mangel på kunnskap om riktig bruk og tilvirking av materialer bl.a. tre, metall, maling, stein, mur og tekstil. Det må satses på å gjenvinne tradisjonskunnskapen gjennom dokumentasjon og forskning. Riktige trematerialer krever langsiktig planlegging og kunnskap om hvordan rett materiale skal pleies fram og tas ut. Det bør straks settes i gang kartlegging av skog for kulturminnevernet og opprette såkalte «materialbanker» i skogen, der man kan sørge for å ha tilgang på riktig kvalitet.

4. Økonomiske tiltak som kan sikre at eierne av kulturminner har råd til å ta vare på dem på en riktig måte. Dette innebærer at det finnes tilstrekkelig med fond/midler som private eiere kan søke om å få for å restaurere bygninger (Kulturminnefondet, SMIL-midler, kommunale- og fylkeskommunale midler, Riksantikvaren m.m.) Skatteincentiver for eiere av kulturminner er viktige tiltak, og det er nødvendig med tilgang på veiledning og hjelp for å kunne nyttiggjøre seg tilskuddene.

Våre kulturminner er en del av vår felles identitet, vår historie som nasjon. Norge har ratifisert Unesco-erklæringer om å sikre både den materielle og den immaterielle kulturarven (kunnskapen). Det er nødvendig med et forpliktende nasjonalt engasjement en sterkere satsing på kulturminnevern hvis ikke store verdier skal gå tapt.

1 **Innkomne saker**

2

3

4 *Ingen innkomne saker innan fristen.*

5

Tema for LM 2015

Etter vedtektene § 9 skal Landsmøtet fastsetja hovudsak for det påfølgjande landsmøtet og leggja rammer for å førebu saka.

Tidlegare landsmøtetema i år utan handsaming av stortingsvalprogram har vore:

2004: "En global politikk i en global økonomi"

2006: Prinsippprogram

2007: Prinsippprogram og skolepolitisk manifest

2008: "Det sosiale og liberale kunnskapssamfunnet 2010"

2010: "Det fleirkulturelle Noreg – moglegheiter og utfordringar"

2011: "Verdiskaping for framtidig velferd"

2012: "Velferd når du treng det"

2014: "Menneskerettar"

I 2015 er det lokalval, og landsmøtet vert arrangert i Tromsø. I denne samanhengen er det naturleg å velje eit tema som kan prege partiet fram mot valet same haust.

Eit mogeleg tema er lokaldemokrati. Dette har ikkje vore løfta som eige landsmøtetema dei siste 10 åra. Med dette temaet vil ein kome inn på aktuelle politiske område som kommunereform, –struktur og oppgåvefordeling, og det er enkelt å knyte til ideologisk debatt og prinsipielle spørsmål rundt maktspreiing og styringskultur.

Samstundes er det minst like lenge sidan miljøpolitikk vart løfta som eige landsmøtetema, og klimaproblematikken gjer dette meir aktuelt for kvart år. Dette er enkelt å knyte til lokalvalet ettersom kommunar og byar er høgst relevante miljø- og klimaaktørar. Ein mogeleg vri er å koble problemstillinga til tryggingsspolitikk og dermed nordområdespørsmål, som vil høve bra i Tromsø. Eller ein kan koble det til liberal, grøn og sosial stadsutvikling – som både handlar om miljø, kultur, næring og velferd, og som kan brukast til å gjere dei lokale programprosessane enno betre.

Det er også naudsynt for Venstre å diskutere nye løysingar for skole, barnehage og oppvekst. Det programområdet som skal vere blant Venstres fremste kjernesaker, er prega av at alle dei politiske partia etterkvart har adoptert dei same løysingane som Venstre sist konkluderte med i skolepolitisk manifest i 2007. Samstundes inneber debatten om barnehagar og SFO som læringsarena fleire utfordringar for eit liberalt parti. Desse debattane er relevante for alle lokallag, og dei er naudsynt for Venstre å ta uansett om konklusjonen vert stadfesting av eksisterande politikk eller utvikling av nye politiske løysingar.

Dersom ein tek utgangspunkt i at møtet finn stad i Tromsø, kan ein lukkast med å kombinere fleire av desse tema. I samarbeid med Troms Venstre kan landsmøtet nytte dei lokale ressursane innan eit nyskapande næringsliv og eit vitalt høgare utdanningsmiljø til å setje søkelyset på kunnskap, næring og klima.

Landsstyrets innstilling:

Tema for LM 2015 vert "Klima, kunnskap og grønn vekst".

Val

Valnemnda vart valt på Landsmøtet i 2014 og har bestått av:

Rita Sletner (leiar)	(Østfold)
Espen Ophaug	(Oslo)
Synnøve Handeland	(Hordaland)
Jan Kenneth Stavenes	(Agder)
Berit Woie Berg	(Nordland)
Trond Åm	(Sør-Trøndelag)
Ulla Nordgarden	(Buskerud)
Matilde Monsen	(NUV)
Liv Irene Haug	(NVK)
1. vara: Ketil Kjenseth	(Oppland)
2. vara: Hulda Tronstad Nydal	(Akershus)
3. vara: Kåre Pettersen	(Vestfold)

Per A. Thorbjørnsen (Rogaland) trakk seg som medlem i valnemnda etter at han vart foreslått som kandidat til sentral- og/eller landsstyret. Som følge av dette vart 1. vara Ulla Nordgarden (Buskerud) nytt fast medlem i valnemnda.

Valnemndas innstilling:

Leing:

Leiar: Trine Skei Grande	(Oslo)
1. nestleiar: Ola Elvestuen	(Oslo)
2. nestleiar: Terje Breivik	(Hordaland)

Sentralstyremedlemmer:

Guri Melby	(Oslo)
Arne Ivar Mikalsen	(Nordland)
Rebekka Borsch	(Buskerud)
Alfred Bjørlo	(Sogn og Fjordane)

Varamedlemmer til sentralstyret og direktevalde landsstyremedlemmer:

1.vara: Trine Noodt	(Finnmark)
2.vara: Jon Gunnes	(Sør-Trøndelag)
3.vara: Petter N. Toldnæs	(Agder)
4.vara: Solveig Schytz	(Akershus)

Direktevalde landsstyremedlemmer:

Per A. Thorbjørnsen	(Rogaland)
Maren Hersleth Holsen	(Østfold)
Inger Noer	(Hedmark)
Odd Einar Dørum	(Oslo)

Vara til direktevalgte landsstyremedlemmer:

1. vara: Jonas Stein	(Troms)
2. vara: Britt Giske Andersen	(Møre og Romsdal)

3. vara: Torgeir Fossli	(Telemark)
4. vara: Julie Andersland	(Hordaland)
5. vara: Eddy Robertsen	(Vestfold)
6. vara: Peder Lofnes Hauge	(Sogn og Fjordane)
7. vara: Toril Berge Flatabø	(Oslo)
8. vara: Sanna Sarromaa	(Oppland)
9. vara: Irene V. Dahl	(Troms)
10. vara: Daniel Heggelid-Rugaas	(Oslo)
11. vara: Cecilie Nissen	(Agder)
12. vara: Erik Ringnes	(Hedmark)

Landsstyrets innstilling:

Redaksjonsnemnd for LM 2015:

Guri Melby	(leiar)	(Oslo)
Kjartan Alexander Lunde		(Rogaland)
Eirik Bøe		(Akershus)
Erling Moe		(Sør-Trøndelag)
Ingebjørg Winjum		(Hordaland)
Irene Dahl		(Troms)
+ ein representant frå NUV		
1. vara: Sara Sægrov Ruud		(Agder)
2. vara: Stein Hoset		(Hedmark)

Revisor:

Erik A. Bell, Lundes revisjonskontor DA